

Брой 1 (год. 22) април, 2026

АМВОН

Списание на храм „Св. Атанасий“ гр. Варна

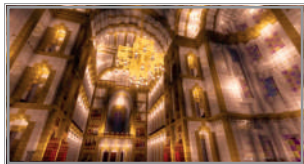
Вести от православния свят

На свое заседание на **11 февруари** Светият Синод на Вселенската патриаршия пристъпи към канонизацията на преподобни Тихон Атонски, подвизавал се в свещеното ставроникитско килийно братство „Честен Кръст“ в скита Капсала, и преподобни Хаджи-Георги Атонски, „подготвил цяло поколение монаси и повлиял изключително много на духовния облик на Света гора, които се почитат като светци от вярващите в Гърция от десетилетия.

В средата на м. февруари в Румъния отвори врати детският център за палиативни грижи „Св. Христофор“ към Архиепископията на Клуж, който е първият от този тип в страната. В него се предлага медицинска, духовна, психологическа и социална помощ на деца с прогресиращи хронични заболявания. Малките пациенти участват в образователни и сензорно-стимулиращи дейности, а родителите получават подкрепа и възможност за кратка почивка след продължителните грижи, които полагат за своите деца.

Националната катедрала на Румъния беше пресъздадена във виртуална среда в популярната видеоигра Minecraft. Проектът е реализиран на специален сървър, наречен Orthocraft, който единствен в света е посветен на Православната вяра, сакралната архитектура и християнското културно наследство. Инициативата има за цел да събере млади хора, любители на видеоигрите, дигитални създатели и вярващи в едно виртуално пространство, където вярата се изразява чрез творчество и съзидание.

В третата част от Акатиста на св. Богородица, отслужена в храма „Света София“ в Солун, е участ-

вала ученическата общност в града, като хиляда ученици и ученички от всички образователни степени изпълнили песнопенията на Акатиста. Инициативата е част от иновативната образователна и културна програма, озаглавена „Акатистният химн: Кондакът и канонът“, която се осъществява през учебната 2025–2026 г. във всички училища от началното и средното образование в област Централна Македония и която има за цел учениците да се запознаят по-задълбочено с традицията на Православната църква чрез практически дейности, музикален подход и участие в значими църковни събития.

На 22 март в Тбилиси се състоя опелото и погребението на многообичания от целия народ Грузински Патриарх Илия II, който почина на 17 март. Пет дни страната беше в траур и повече от милион люде от цяла Грузия отдадоха последна почит на своя любим духовен водач в катедралния храм „Св. Троица“. Сред представителите на поместните православни църкви, пристигнали в Тбилиси за погребението на своя събрат, беше и Негово Светейшество Българският патриарх Даниил заедно с Ловчанския митрополит Гавриил, оглавили делегацията на БПЦ. Според грузинския богослов Гоча Мирцхулава, най-големият и значим исторически принос на Патриарх Илия II е в това, че той превърнал Църквата не само в религиозен, но и в национален институт. За него казват, че е патриархът, „който отново покръсти Грузия“. Митрополит Илия става Грузински Патриарх през 1977 г. на 45 годишна възраст. Тогава синодът на Грузинската православна църква се е състоял от петима престарели митрополити с 15 епархии. Днес Грузинската църква има 44 епископи с 42 епархии на територията на страната и още 7 в чужбина.

Епархийски новини

С благословението на Негово Високосвещество Варненския и Великопреславски митрополит Йоан на 14 фев-

руари се проведе духовна беседа по повод 161 години от първото богослужение на български език във Варна, извършено в храм „Св. Архангел Михаил“. Беседата беше посветена на темата: „Тайнството покаяние в живота на православния християнин“, с гост-лектор доц. д-р Иво Янев, заместник-декан на Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“.

Посетете интернет страницата: www.mitropolia-varna.org

„УЧЕНИЦИТЕ СЕ ЗАРАДВАХА, КАТО ВИДЯХА ГОСПОДА“

(Йоан 20:20)

СВЕТИ ИЛИЯ МИНЯТИЙ ЕПИСКОП КЕФАЛОНИЙСКИ

Радвам се и аз с вас, Божествени ученици на възкръсналия Владика! Радват се с вас и всички христоносни народи, видели най-накрая неугасващата светлина на светоносния ден на Възкресението. Радват се планини от триблаженни ликове и, обкръжили престола на Царя на Силите, ангелите на мира Му пеят победна песен. Радва се долу самият ад и цял сияе от светлото явяване на възнеслото се Слънце на славата, донасящо не вечерния ден в живота на измъчените прародители. Радва се облечената в светлина Невеста Христова-Църквата, и с радостно веселие приветства Жениха, излязъл от гроба като от чертог.

Самата Голгота измени своя вид - от ужасно място на плачевното събитие се превърна в славно зрелище на всемирното веселие! Кръстът, копие, тръненият венец, от жестоки оръдия на страшни страдания, сега боголепно украсяват тържеството на Божествения Победител. Гробът – горестното обиталище на предишно тление, сега се показва живоносен чертог на нетлението; смъртните рани станаха източник на безсмъртен живот. „Учениците се зарадвах, като видяха Господа“. Да се зарадваме и ние, и да възхвалим дадената ни от Бога благодат на славното Христово Възкресение!

Когато бяха заключени дверите на рая, от който човекът бе изгонен, тозчас се отвориха вратите на ада, през които смъртта влезе в света, заедно с проклятието и тлението. Тя, като тиранин, се възцари над нещастния чо-

вешки род, който в труд и страдание понесе трудно иго и неизменно се разплащаше със собствения си живот за тежкия дълг. Но както Адам пръв от всички хора съгреши, така и трябваше пръв да умре. И все пак, по-рано от всички, и от Адам, умря праведният и невинен Авел, убит от завистливия си брат Каин. Нима не беше справедливо, както от Адама тръгна грехът, така и от него да започне смъртта, а не от Авел?

Братя! Всяко царство само тогава е устойчиво, когато е основано на справедливост: ако цари в него справедливостта, и началото му, и пребиваването в него е вечно. И обратно, царството не е здраво, когато е не-

справедливо; и е кратковременно, ако живее в насилие. Разбира се, несправедливото е крехко и насилственото – неустойчиво. А сега погледнете на високото дело на човеколюбния промисъл Божий! Бог допусна не Адам да умре първи, макар пръв да беше съгрешил, което щеше да е справедливо, а невинният Авел. По този начин царството на смъртта започна с несправедливост! Авел не само умря несправедливо, но и с насилствена смърт, убит от брат си. Така царството на смъртта, започнало с несправедливост, привлече на помощ насилието и по този начин се приближи към края си. И в света се възцари смъртта, но царството ѝ беше несправедливо и насилствено, и заради това – нестабилно и кратковременно.

Това е мисъл на свети Атанасий Велики, който в отговора към 61-ви въпрос казва:

„ Ако Адам бе умрял първи, то смъртта би имала твърда основа, защото първо би покосила съгрешилия; но тъй като прие първо несправедливо убития, то царството ѝ е нестабилно и немошно“. От самото начало се откри, че смъртта, макар и тиранин, не притежава свободната царска власт над човешкия род. От нейната ръка се изплъзна Енох, взет жив; от нея избяга Илия, възнесъл се на небето на огнена колесница. Илия пък избави от властта на смъртта сина на Сарептската вдовица, а неговият ученик Елисей – сина на Сонамитянката.

В последните дни дойде възплътилият се Син Божий, Господ на живи и мъртви, страшният Изтребител на смъртта и разкри цялата ѝ слабост. С една дума ѝ отне дъщерята на Иаира, вече умряла, и като от сън я въздигна за живот; отне от смъртта сина на вдовицата, когото вече носеха към гроба и го събуди само с едно докосване с ръка; вдигна от смъртта Лазаря, когото адът вече четири дни държеше в плен – с един възглас го изтръгна от тлението; отне телата на умрели светии, които адът държа толкова време, изведе ги от гробовете и ги върна към живот. Накрая Господ низвергна тиранина, умъртви смъртта, разруши царството ѝ, когато тридневен в слава възкръсна от мъртвите.

Потомците на Адама – ние всички, бяхме като птици в онази фатална нещастна примка, която смъртта държеше винаги затегната. В нея предаде Себе Си и Богочовекът Иисус, приемайки волна смърт. Но той предаде Себе Си с Божествената Своя сила, с която скъса примката и след славното Свое Възкресение Пръв се възнесе на небесата, спаявайки и нас от властта на смъртта. „Примката се скъса, и ние се избавихме. Нашата помощ е в името на Господа“ (Пс. 123:7,8).

Ние сме спасени и повече не сме пленници на смъртта. Гледаме я, но не се боим от

свирипия ѝ вид. До Възкресението Христово смъртта беше страшна за човека, след него – човекът стана страшен за смъртта. Откакто възкръсналият Иисус победи смъртта, нея смело презират учениците Христови. Из средата на мъчениците, дори невръстни деца и млади девиси се надсмиват над нея. Ето дарът на възкръсналия Владика – преимушеството на славното Възкресение!

Възкръсна Христос и смъртта беше умъртвена. Възкръсна Христос и унищожи тлението. Възкръсна Христос и възсия безсмъртието. Възкръсна Христос и раят отново се отвори. „ „Де ти е, смърте, жилото? Де ти е, аде, победата?““ (1 Кор. 15:55). Като смъртни падаме, но като безсмъртни възкръсваме. Чакаме смъртта, но гледаме в безсмъртния живот, залог за който е Възкресението на Спасителя. Христос Воскресе!

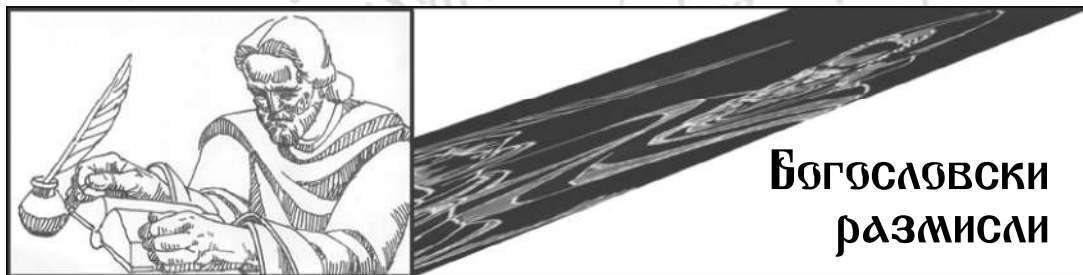

Победителю на смъртта от висините, вечний Женице на нашите души, Божествений Иисусе! Към Тебе се обръща езикът ми, към Тебе на ранина се отправя духът ми, към Тебе насочвам душите на всички, които слушат моята проповед.

Там, където съм посеял семената на Твоята истина, изпрати изобилния дъжд на Твоята Божествена благодат, за да израсте плодът на спасението! О, Божествено Слово, приеми словата ми като мислена жертва, която ти принасям за слава на Твоето свято име, за спасение на грешната ми душа и за цялото това събрание. Яви се мислено и ни възрадвай със светлината на Твоето славно Възкресение. И дори и да намериш залостени вратите на нашите сърца, влез все пак в тях, както си влязъл през заключените врати при Своите ученици, и ни вдъхни благодатта на Твоя Свети Дух и Божествения Твой мир!

Още веднъж ни кажи: „ ПРИЕТЕ ДУХА СВЕТАГО! МИР ВАМ!“ . (Иоан 20:19, 22)! Амин!

Превод от руски език: Валя Марчелова

Богословски размисли

ВЛИЗАНЕТО ВЪВ ВЕЧНАТА НАСЛАДА НА БЕЗКРАЙНАТА БОЖИЯ ЛЮБОВ – КРАЙНА ЦЕЛ НА ЧОВЕШКОТО СЪЩЕСТВУВАНЕ

Д-Р ФИЛИП КАРИАТЛИС

*-Доцент по теология в Гръцкия православен колеж
„Свети апостол Андрей“- Сидни, Австралия*

Каква, в крайна сметка, е целта на човешкото съществуване? Никой от нас не е избирал дали да се появи на света, или не. Били сме тласнати към съществуване, принудени да се справяме с всички житейски предизвикателства и скърби, макар и преплетени с моменти на радост, само за да се изправим пред неизбежността на смъртта. И все пак, под повърхността на целия човешки опит – отвъд религията, културата, националността или социалното положение – остава един дълбок и неугасим копнеж за нещо над мимолетните успехи на този свят. Това е копнеж за трайност сред преходността, за смисъл, който надживява границите на времето. В най-дълбоките си слоеве човешкото сърце жадува за безсмъртие и нетленност – за живот, който няма да увехне. Без тази вродена ориентация към вечността, човешкото съществуване, колкото и проспериращо или дълго да е, остава трагично ограничено, като ефимерна искра, проблясваща за кратко, преди да изчезне в нищото пред безкрайността на времето.

Именно в този момент християнската традиция – оформена от векове на размисъл и откровение, изпитана и „вкусена“ чрез живия опит на верните в продължение на две хилядолетия – предлага решителен и жизнеутвърждаващ отговор на вечната екзистенциална дилема на човечеството. Със

забележително единодушие, Отците на Църквата – тези светли тълкуватели на божествената истина, разпознават в самия акт на сътворение-

то крайната цел на човешкото съществуване: човешката личност да може да расте в опитното познание на Този, Чиято любов е безгранична, Чиято нежна и непоколебима милост не познава граници и Чийто вечно състрадание е неумолимо неизчерпаемо. И самата цел на подобно познание за тези Отци, никога не е била просто интелектуално разбиране, а по-скоро живо участие в самия божествен живот – навлизане в безкрайния живот на Бога. Всъщност, това познание, родено от любовта, е предвкусване на онази неизразима радост, която надхвърля всяка реч и надминава всяка мисъл: вечната наслада, както ще видим, от съзрението на божествената Му слава.

Сред онези, които са изразявали тази

мистерия с несравнима духовна проникателност, е аскетичният учител от седми век, свети Исаак Сирий. Тълкувайки смисъла на творението и целта на човешкото съществуване през призмата на божествената любов, свети Исаак твърди, че човечеството е създадено, „за да се наслаждава на познанието на божествената слава. За да Го познае и по този начин да се издигне до насладата на вечната слава на Този, Който не може да бъде описан или разбран от никого“. За Свети Исаак познанието за Бога, изразено като съзерцание и наслаждаване на Неговата слава, не е страничен аспект на човешкото съществуване, а самият му завършек, крайната цел, за която човечеството е създадено и без която животът остава неосъществен. Следователно, човешкото призвание не е нищо друго, освен да станеш участник във вечния живот на Бога, наричан от светотеческата традиция с термина обожение (theosis): тоест, да станеш, по благодат, това, което Бог е по природа; да живееш в непрестанно общение с Източника на целия живот и битие, в Когото единствено безграничният копнеж на човешкото сърце намира своя покой.

Нашият Господ Иисус Христос говори с недвусмислена яснота относно преобразуващата сила на вярата и свободата, която тя включва. В доброволния акт на доверие – в предаването на себе си на Бога – човешката личност е въведена в нов и по-висш начин на съществуване, това, което самият Христос нарича „живот в изобилие“ (Йоан 10:10), живот, който надхвърля ограниченията на времевия ред. Това не е просто продължение на земното съществуване, а участие в самия живот на Бога, реалност, качествено различна от мимолетния ритъм на човешкото съществуване, диктуван от времето и пространството. Както Христос тържествено заявява: „Истина, истина ви казвам: който слуша словото Ми и вярва в Оногова, Който Ме е пратил, има живот вечен и на съд не дохожда, а е минал от смърт към живот“ (Йоан 5:24). Преходът от смърт към

живот, от тление към нетление, не се отлага единствено за края на времето, а започва още сега - в срещата на вярващия с живото Слово. Христовата жертва на Кръста не се случва толкова, за да може човечеството да бъде простено за греховете си, колкото за да покаже Божията любов и по този начин да бъде въведено в този вечен любящ начин на съществуване.

Изразявайки същата тази мистерия с езика на есхатологичната трансформация, св. ап. Павел потвърждава, че този божествен дар кулминира в окончателното обновление на човешката личност: „Ето, тайна ви казвам: всинца няма да умрем, ала всинца ще се изменим“ (1 Кор. 15:51).

Тези думи на апостола разкриват крайния хоризонт на човешката съдба: преобразяване в самия божествен живот – където съществуването намира своя завършек, а смъртността е погълната от безсмъртието. Точно както семето изпълнява предназначението си, като пада в земята и умира, давайки начало на нова реколта, така и чрез умираването за себе си в Христос и чрез Неговата любов, човешката личност получава достъп до безкрайната радост и неизчерпаемия живот на Бога. Парадоксът на вярата се крие именно тук: нищо, пожертвано за Христос в себеотрицателна любов, не се губи. Чрез Своите страсти и Възкресение Христос е отворил за човечеството пътя към безграничния простор на вечността, правейки ни осиновени деца на Бога и участници в „силата на Несътворения“. Бог създаде човечеството, за да може да се съедини с човешката природа и по този начин „да направи човека Бог чрез съюз със Себе си“.

На Кръста Христос свободно и доброволно приема смъртта, и като вечен Син и Слово Божие я превръща в живот, тъй като смъртта не може да съдържа Този, Който е Изворът на Живота. Всъщност, като възкресява мъртвите, Той се разкрива като истински Син Божий. Във факта на победата на Сина над смъртта, сам по себе си, няма нищо удивително, защото такъв триумф е

присъщ на Онзи, Който напълно споделя божествеността на Отца Си. Това, което е наистина чудно обаче и разкрива непостижимата дълбочина на божествената любов, е, че Той дарява същата тази победа на смъртното и тленно човечество. Химнът на Възкресението, който се пее през целия период до Петдесетница, завършва с думите, които често се пренебрегват: „и на тия, които са в гробовете, живот дари [καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος]“. В Евангелието според св. Йоан четем: „Защото Бог толкоз обикна света, че отдаде Своя Единороден Син, та всякой, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен“ (Йоан 3:16).

Чрез жертвата Си на Кръста Той дава на Своите творения дара на безсмъртието и именно в този акт на Себеотдаване се проявява Неговото Божествено Синоводство: Божият Син се разкрива като такъв в Своята животворяща любов към човечеството.

В тази връзка, св. ап.Павел пише, Иисус Христос „и открил се за Син Божий чрез силата на чудесата, по духа на освещението, чрез възкресението от мъртвите) Иисуса Христа, Господа нашего“ (Римл. 1:4). Гръцкият текст по-точно гласи „възкресение на мъртвите“, сочейки към мистерия, много по-голяма по обхват. Това означава, че Христос разкрива Себе Си като Божий Син, не само като Сам Той възкръсва от гроба, но и като възкресява със Себе Си всички, които са починали. В тях, които някога са били подложени на страха от смъртта, но сега са участници в Неговата победа, се проявяват божествената сила на Сина и Неговото единство с Отца. В тях, славата на Божията любов блести най-пълно: Създателят възкресява Своите творения за

нетленен живот. Това отново показва непостижимата Божия любов към Неговото творение, и желанието Му, чрез дара на благодатта ние да бъдем всичко, което Той е по природа.

Крайната Божия цел за човешката личност – чрез Неговата непоколебима любов да споделя божествената Си сила – е трогателно разкрита в отговора на Христос на смъртта на Неговия приятел Лазар. Евангелистът Йоан пише: „А Иисус, пак тъгувайки в Себе Си [Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριώμενος ἐν ἑαυτῷ]“ (Йоан 11:38). Гръцката фраза ἐμβριώμενος ἐν ἑαυτῷ дълбоко душевно смущение – голяма мъка, вътрешно стена-

ние на духа, дълбоко възмущение, което разтърсва самите дълбини на Неговото същество. Това състояние на душата не бива да се бърка със слабост, то по-скоро е израз на божествено състрадание и любов – откровение за безграничната чувствителност на Бог към човешкото

страдание и към нахлуването на смъртта - реалност, чужда на Неговия предвечен замисъл за творението.

Следователно, Христовата скръб пред гробницата на Лазар разкрива пълния обхват на Неговата любов и тежестта на последствията от греха. Той стои лице в лице с трагедията на смъртността – изкривяването на животворящия Божий замисъл за човечеството – и в този момент божествената скръб и праведният гняв се сливат. Свети Кирил Александрийски проникателно отбелязва, че Христос „беше подтикнат към праведен гняв срещу покварата, която беше навлязла чрез греха“. И все пак мъката на Господа не е от отчаяние, а от любов – любов, която отказва да приеме господство-

то на смъртта над човечеството. Неговата скръб е божественият протест срещу изопачаването на живота, но също така и едно откровение за Божията непоколебима цел: човечеството, освободено от робството на смъртта, да може да влезе в пълнотата на Неговата Собствена вечност.

Именно в този контекст Исус, говорейки с Марта, провъзгласява най-голямата истина за Своята мисия: „Аз съм възкресението и животът; който вярва в Мене, и да умре, ще живее. И всеки, който живее и вярва в Мене, няма да умре веќе.“ (Йоан 11:25–26). Застанал пред гроба, Христос проявява не само Своето състрадание, но и Своята божествена власт. Този, който споделя нашата скръб, е Същият, който чрез безгранична любов я преобразява – превръщайки скръбта на смъртта в радост от новия живот. В този момент божествената цел за човечеството блести с непомрачен блясък. Възкресението на Лазар е много повече от акт на съжаление; то е откровение – човечеството, някога поробено от тлението, може да споделя Неговия собствен нетленен живот. Сълзите на Христос следователно не са просто израз на божествена съпричастност, а очакване на божествен триумф: предвкусване на Тайнството, в което чрез Смъртта и Възкресението на Сина, смъртното човечество ще е възкресено в безсмъртие и ще стане участник в Божествената природа. Тук самата любов е разкрита като силата, която побеждава смъртта – вечната любов на Бога, която привлича творението към радостта и пълнотата на Своя вечен живот.

Тогава човечеството, чрез задълбочено познание за Бога, започва да осъзнава, че Този, Който е любов в самата Си същност, не може и не действа по никакъв начин против любовта. Така започваме да възприемаме истинския обхват на божествената цел, а именно, че човечеството е предопределено да стане „участник в божественото естество [ὑένησθε θείας κοινωvι φύσεως]“ (2 Петр. 1:4).

Размишлявайки върху неизмеримата

Божия любов, Свети Исаак говори с голяма проникателност за любящата природа на Бога: „Каква любов послужи за началото на сътворението на света!... С любов Той създаде света, с любов ще го доведе до това чудно преобразено състояние и с любов светът ще бъде погълнат от великата тайна на Този, Който е извършил всички тези неща, с любовта ще се осъществи най-накрая целият ход на управлението на творението.“ И тъй като в Новия свят любовта на Създателя властва над цялата разумна природа, удивлението от Неговите тайни, които ще бъдат разкрити (тогава), ще плени интелекта на всички разумни същества, които Той е създал, за да могат да се наслаждават в Него...“ За Свети Исаак любовта не е просто едно от Божиите качества – тя е самият Негов начин на съществуване, вечният принцип, чрез който всички неща са били създадени, поддържани и в крайна сметка преобразени, и към който те се стремят.

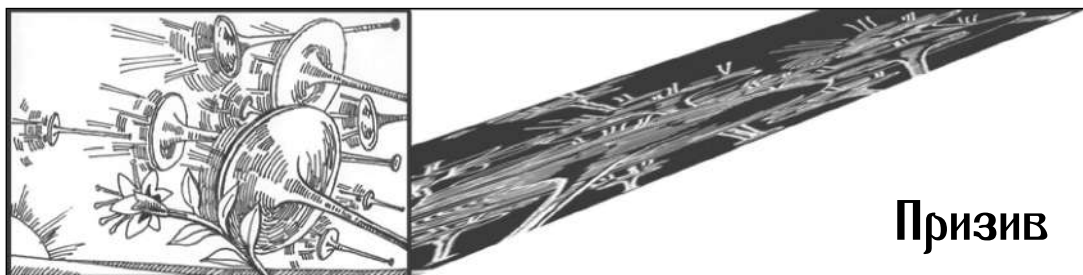
Наистина, Божията любов към човечеството – Неговата филантропия – няма граници; Неговата вътрешна същност е напълно чужда на всякакви наказателни мерки за възмездие. По думите на Свети Исаак: „няма промяна, нито каквито и да било по-ранни или по-късни намерения у Създателя: няма омраза или негодувание в Неговата природа, няма по-голямо или по-малко (място) в Неговата любов, няма преди или след в Неговото знание...“ „Знаем, че Неговата първопричина никога не намалява, нито се променя в природата на Създателя.“ Само Бог знае как да обича и именно в откриването на Бога и Неговата непоколебима любов, човешката личност намира цел и постоянство. Сътворението започва в любовта, управлява се от любовта и ще бъде завършено в любовта. Човечеството, като венец на този Божествен замисъл, е призвано да участва в същото: да бъде привлечено в неизчерпаемия живот на божественото общение – всъщност, да бъде пленено от него – намирайки неговото изпълнение и влизайки във вечната наслада на Неговата любов.

Да завършим с просветените слова на Свети Исаак: Бог „има една-единствена степен на пълна и безстрастна любов към всички и една-единствена бащина загриженост за онези, които са паднали, точно както и за онези, които не са паднали.“ Тук Свети Исаак разкрива сърцевината на божествената мистерия: че Божията любов не се намалява нито от човешкия провал, нито се усилва от добродетелта, защото е съвършена, постоянна и непроменима. Тя обхваща цялото творение без разлика, винаги търсейки да изцелява, възстановява и преобразява. Остава човешките същества да открият смисъл именно в преживяването на тази божествена любов – да я приемат благосклонно, да

бъдат преобразени от нея и да я въплътят в света. Защото, когато божествената любов стане неизменна част от човешкия живот, тя престава да бъде понятие и се превръща в общение; тя се превръща в самият път, по който се преодолява смъртността, става нашия преход от този живот към следващия – сигурният знак и осъзнаването на крайната цел на човечеството, която е трайността и вечността на нашето сътворено съществуване в неизчерпаемия живот на любящата Божия прегръдка, вечно наслаждавайки се и съзерцавайки Неговата сияйна Слава.

*Превод от английски:
Весела Митева-Костова*

Призив

ДА ВЗЕМЕМ КЪРПАТА

СТАВРОФОРЕН ИКОНОМ ДОНЧО АЛЕКСАНДРОВ

Нещо забележително се случва непосредствено преди Тайната вечеря. Христос препасва кърпа и умива нозете на апостолите. Изключително силен момент, изключително въздействащ, но сякаш избледнява и дори се изгубва на фона на последвалите събития. Онзи, Който всичко държи, Творецът, протяга ръце, за да измие творението. Във времето на тогавашните порядки е било прието и важно, когато влизаш в нечий дом, да си измиеш нозете. Посрещайки гос-

ти, домакинята им предоставял тази възможност в знак на гостоприемство, но без лично да се ангажира с това. Ако е бил заможен, извършвали са го неговите слуги. Със сигурност се е считало за унизително и същевременно самото докосване до нечистите нозе е препратка за ритуално оскверняване, защото за

иудеите физическата е равностепенна на символна нечистота. Те са държали на ритуалната чистота. Недопустимо било да седнеш на трапезата неумит.

Ходейки по прашните пътища

Призив

на Йерусалим, апостолите безспорно са се нуждаели от умиване на нозете им. Защо обаче самият Христос взема кърпата? Защо Господарят се превръща в слуга? И това категорично не е акт на показност, липсва и всякаква театралност. Господ се принизява, проявява дълбоко, истинско смирение. Воден от любовта, на която само Той е носител, с грижа и трогателно усърдие измива нозете на своите ученици. С това Спасителят за пореден път дава пример не само на апостолите, но на всички Негови следовници тогава и днес. „Вие Ме наричате Учител и Господ, и добре казвате, понеже съм такъв. И тъй, ако Аз, Господ и Учител, ви умих нозете, то и вие сте длъжни да умивате нозете един другиму. Защото ви дадох пример, да правите и вие същото, каквото Аз ви направих“ (Йоан 13:13-15). Друг път Иисус Христос казва: „Почете се от Мене, понеже съм кротък и смирен по сърце“ (Мат.11:29), а тук чрез живото си действие отново напомня: „Син Човеческий не дойде, за да Му служат, но да послужи“ (Мат.20:28). И отправя разтърсващ призив към апостолите и към всички, вярващи в Него: „Който иска между вас да бъде големец, нека ви бъде слуга,“ (Марк.10:43).

Християнската вяра е служение в смирение. Лишено от показност и фалш. Извира от любовта към Христос и се прехвърля действено върху хората, с които се срещаме и общуваме. В свят, изпълнен с борби и надпревара, в свят, в който се използват всякакви подмолни способности само и само да успееш, християнството предлага съвсем друга перспектива. И това не е позиция на слабия, аутсайдера, а на състезаващия се за вечността и своето спасение. Делата на Христовата вяра изпълват с непреходна духовна красота

душата и носят на човека истинска утеха и мир. Християните не се стремят да влязат в „стандартите“ на този свят и да станат удобни нему. Нито се интересуват как изглеждат в очите на другите. Нашият стремеж е не как да „избутаме“ другия, да му подлеем вода, а... да вземем кърпата. Онази духовна кърпа, която изтрива сълзите на плачещите, подкрепя немощните, дава на нуждаещите се, моли се за всички, показва на загубилите се пътя на вярата. Кърпата на смирението, грижата, служението и любовта. Този жив урок видяхме от Христос в горницата, миеш нозете на учениците си, но урок и за нас, хората от 21 век. Колко необятна любов ни дава Бог! Как щедро излива Своята милост над нас! Господ, Който ни служи и иска нашето спасение. Готов е да остави всичко, за да ни търси и изведе от заблудата. Нарича ни приятели! Само ако приемем Божията любов и я изживяваме, може да се научим да я споделяме с другите. Докоснати, ще докоснем. Вдъхновени, ще вдъхновим. Вкусили благодатта, ще я споделим.

Да си припомним един важен момент. Когато в горницата Господ стига до св.ап. Петър, среща отпор: „Господи, Ти ли ще ми миеш нозете?“ И заявява още: „Няма да умиеш нозете ми вовеки.“ Иисус му отговори: ако те не умия, нямаш дял с Мене. Симон Петър Му казва: Господи, не само нозете ми, но и ръцете, и главата.“ (Йоан 13:6-9).

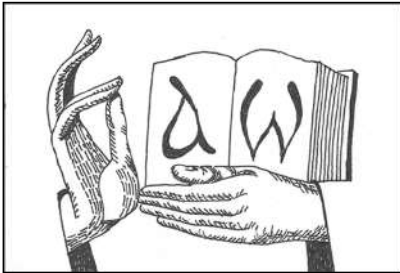
Тази „история“ също ни показва, че ние всички, ходейки по пътищата на греха, трупаме духовна нечистота. И много, много се нуждаем се да бъдем умити. Сами обаче не можем, няма да се справим. Затова нека смирено да преклоним глава с разкаяние и да пожелаем очищение. Господ стои пред нас с кърпата на

Своята единствена и неповторима любов, която измива и обновява. Нека не се противим. А как понякога се крием зад фалшиво смирение, казвайки: „Но аз съм много грешен, Бог с мен ли ще се занимава?!“. Търсим си извинителна причина да не искаме промяна в живота си, да не поемем подадената ръка, да не се стремим към спасение. Нека не обясняваме колко сме недостойни. Да не се противим, както първоначално стори

св. ап. Петър. Бог всичко е приготвил за нас. След измиването следва трапезата. Не обикновена, а чудна и единствена - Господнята трапеза. Оная същата на Тайната вечеря. Светата Евхаристия, която ни се предлага на всяка Литургия. И ако сме приели Христовата кърпа, да бъдем измити, да седнем и на трапезата Му.

Иначе нямаме дял с Него!

Вяра и живот

СВЕЩЕНОТО ПРЕДАНИЕ: КРАТЪК ОТГОВОР КЪМ ЕВАНГЕЛИСТИТЕ ПРОТОЙЕРЕЙ ЛАВРЕНТИЙ ФАРЛИ

Най-голямата разлика между православните и евангелистите е реакцията им към една кратка дума – „Предание“. За първите тя е като броня, като имунна система, а за вторите – едва ли не като чума, от която трябва да се пазят.

Затова православните обикновено говорят за Свещеното Предание, а евангелистите – за „човешко предание“ или (по-често) за „мъртво предание“. Според тях всяко предание е мъртво и дори смъртоносно, защото се явява конкурент на Свещеното Писание.

За тях изборът е ясен: или Свещеното Писание – чисто и боговдъхновено Слово, или мъртвото предание, което противоречи на Божието

слово и размива истината. Затова не е изненадващо, че евангелистите са известни с отхвърлянето на Преданието. Те буквално се стряскат, когато православните говорят за Свещено Предание – за тях този израз звучи като оксиморон.

Ако попитаме евангелистите защо гледат с подозрение на Преданието, те обикновено се позовават на Евангелието от Марк, където нашият Господ строго изобличава

преданията на юдейските старейшини относно необходимостта да се мият ръцете преди хранене. Това е пример за това как „престъпват словото Божие чрез преданието си“ (Марк 7:13) (обърнете внимание: тук не става дума за личната хиги-

ена, на която ви е учила майка ви, когато е казвала, че преди обяд трябва да си миете ръцете, а за предпазване от възможна ритуална нечистота).

Евангелистите също се позовават на Посланието до Колосяни, където апостол Павел предупреждава: „Гледайте, братя, да ви не увлече някой с философия и с празна измама според човешкото предание, според стихииите световни, а не според Христа“ (Кол. 2:8).

Въз основа на тези текстове евангелистите заключават, че всяко предание е човешко предание — нещо, което съперничи, противоречи и отменя Божието Слово. С тази мисъл те затварят Библията (а заедно с това често и своя хоризонт), смятайки, че въпросът е изчерпан.

Много жалко, защото ако бяха разлистили още малко Библията, щяха да прочетат и за друг вид предание.

На гръцки език „предание“ е *παράδοσις* (парадосис) — съществително от глагола *παράδιδωμι* (парадидоми). Представката „пара-“ означава „край“, „до“, „при“ (както „парацърковен“ означава „околоцърковен“), а останалата част — „досис“ — произлиза от „дидоми“ и означава „давам“.

Следователно глаголът „парадидоми“ означава „предавам“ — да дадеш нещо на стоящия до теб, например щафетната палка в състезание или пратка на получателя. Съществителното „парадосис“ означава онова, което се предава.

И така, дали „парадосис“, преданието, е нещо добро или лошо, зависи от това какво именно се предава. Съществителното „предание“ и глаголът „предавам“ обозначават само начина на разпространение от един към друг, но сами по себе си не предполагат какво точно получава адресатът.

Ако се предава устното юдейско предание на старейшините, което противоречи на писаната Тора, то това предание очевидно е лошо. Ако се предава чисто човешко учение на гностиците, стремящи се да изо-

пачат истинската вяра, която апостолите са проповядвали в Колоса, и това предание е лошо. Но и самите апостоли са предавали на учениците си своите предания, очаквайки те на свой ред да ги предадат на други. И така, в Новия Завет има примери както за човешки, юдейски и гностически предания (и едните, и другите са лоши), така и за апостолско Предание (което е добро).

Ако не затворим Библията и продължим да я четем, споменавания на апостолското Предание могат да се открият на много места. Павел е получил много предания от Църквата и добросъвестно ги е предал на новообърнатите, очаквайки те да ги съхранят.

Християните в Коринт са запазили апостолските предания, затова Павел им пише:

„Похвалявам ви, братя, че ме помните за всичко и държите преданията тъй, както съм ви ги предал.“ (1 Кор. 11:2). Той отново споменава, че е съхранил апостолското Предание в 1 Кор. 15:3, където казва: „Аз ви предадох най-напред онова, което бях и приел, че Христос умря за греховете ни, според Писанията“ (1 Кор. 15:3). И отново настоява за първостепенната важност на устното апостолско Предание, когато заповядва на солуняните: „И тъй, братя, стойте и дръжете преданията, които научихте било чрез наше слово, било чрез наше послание“ (2 Сол. 2:15).

Обърнете особено внимание на последния цитат: апостол Павел споменава тук преданията в множествено число и ги поставя наравно с вече написаното послание (тоест с Първото послание до Солуняни). Следователно авторитетът в църквата не е бил Писанието само по себе си, а апостолското учение, което може да съществува в две форми: „чрез слово“ (тоест устно) или „чрез послание“. И двете форми са еднакво авторитетни, защото Павел заповядва „да стоите твърдо и да държите“ и двете. И първо споменава устните предания, вероятно защото дотогава солуняните вече били

получили много такива предания, но само едно послание.

Оттук виждаме авторитета на апостолското Предание, както и защо православните го наричат Свещено Предание. Апостол Павел очаквал обрънатите от него към християнската вяра да приемат всичко, на което ги е учил, а не само онова, което е било необходимо да напише в посланията си.

Затова той се огорчил, че някои солуняни се предали на безделие в очакване на Второто Пришествие, и затова ги поучава: „да страните от всеки брат, който постъпва безчинно, а не по преданието, що е получил от нас.“ (2 Сол. 3:6).

Църквата е съхранила това разбиране за Преданието, тъй като християните са запомняли, съхранявали и живели в съгласие с преданията, които са им останали от апостолите. Така например свети Василий Велики пише:

„От догматите и проповедите, съхранявани в Църквата, едни имаме в учението, изложено в Писанието, а други, достигнали до нас чрез апостолското предание, сме приели в тайна. Но и едните, и другите имат еднаква сила за благочестие. И никой не оспорва последните, ако има поне малко познание за църковните постановления“ (За Светия Дух, гл. 27).

Виждаме, че „Преданието“ на Древната църква означава апостолското учение, предавано устно и съхранявано в живота на църквата. Ако вземем предвид, че част от апостолските учения се съдържат в посланията и спомените (т.е. в Евангелията) и че тези книги също са били предавани от по-

коление на поколение успоредно с устното учение, можем да кажем, че терминът „Предание“ обхваща цялото апостолско наследство.

В този смисъл Свещеното Предание включва, както новозаветните Писания, така и устните учения на апостолиите. Да се говори за „Писание и Предание“ като за два различни (и несъвместими) източника е безсмислено, също както би било безсмислено да се говори за „Новия Завет и Библията“ като за два отделни източника. Разбира се, както Новият Завет е част от цялата Библия, така и новозаветните Писания са част от цялостното апостолско Предание.

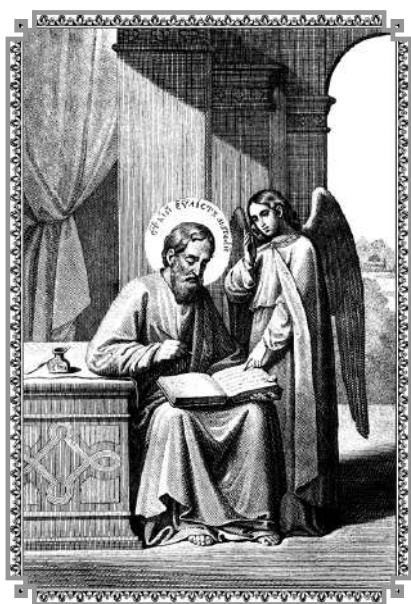
Затова православните благоговейт пред Преданието. То не е източник, конкуриращ се с Писанието, не може да бъде противопоставяно на Свещеното Писание и да подкопава неговия абсолютен авторитет.

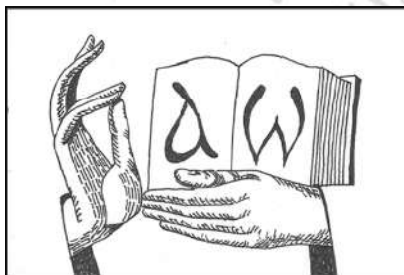
Преданието е контекстът, в който се чете Свещеното Писание. То е животът на Светия Дух в Църквата — свещена и животворяща река на истината, която тече през пустинята на този век и утолява жаждата на всички,

които я приемат. Именно то прави Църквата апостолска.

В свят, в който нашата вяра постоянно е подложена на атаки и в който вилнеят духовни зарази, Преданието наистина е апостолска броня и наша имунна система. Като се защитаваме с чистото апостолско учение, можем да устоим на всички удари, с които светът се стреми да ни поразии, и да останем духовно здрави сред смъртоносна пандемия на светските заблуди.

Превод от руски език: Дияна Янчева

Вяра и живот

ЮРОДИВИЯТ АТОНСКИ СТАРЕЦЪ ИРОДИОН

По думите на преподобния Йоан Лествичник, този, който е преодолял страстите, уязвява демоните, като се преструва, че е под влиянието на страстите, и така заблуждава враговете, докато сам остава непобедим.

Такъв бил старецът Иродион – румънец († 1990), който се подвизавал в Капсала. Той юродствал толкова изкусно, че повечето не вярвали, че се преструва на луд. А старецът Паисий казал: “Ако той беше изпаднал в прелест, не би живял така. Той е много добър.”

Спомени за стареца Иродион Капсалиот на Месогейския и Лавреотикийски митрополит Николай и на схимонах Иларион от келията на свети Харалампий (Неа скити).

Митрополит Николай Месогейски и Лавреотикийски: “Той стоеше посред боклука и сияеше”

Веднага след ученето ми в Америка, където прекарах осем години, тръгнах за Атон и половин година живях край стареца Паисий. Два-три месеца след моето пристигане, той ми каза в своята премъдрост: “Иди заедно с отец Никодим (така се казваше другият монах), купете в Талеа (това е магазинчето в Карея) бисквити, макарони, плодове – каквото има, и минете през отец Иродион. Той, по благодатта Божия, се прави пред хората на глупак”. Така каза старецът Паисий... И ние тръгнахме да видим

що за човек е това! Купихме в Карея всичко, което ни заръча отец Паисий. Келията на отец Иродион се намираше в Капсала, тоест недалеч от Карея, на някакви 20–25 минути.

Вече ни се беше налагало да посетим необикновени монаси, за които съм разказал в книгата си: “Света гора - най-високата точка на земята”. Ала тук попаднахме на истинско бунище! Това беше келия, покрита със слой боклук: консерви, костилки, обелки, целофанови торби, похлупаци, смачкани бутилки от кола - всичко, което може човек да си представи! Слят боклук, който се виждаше от страната на вратата, по моя преценка, беше някъде 40 сантиметра! А вътре - мухи, хлебарки – просто невидано зрелище!

„Яжте, птички!”

Влязохме вътре и видяхме човек с дълги коси, вместо с расо, беше облечен с нещо много странно. Той стоеше при вратата и с две ръце се държеше за едната колона, а с гърба си се опираше на другата. Влязохме. Рекохме: “Отче, дойдохме при теб!” - “Кой ви изпраща?” - говореше с румънски акцент. Отвърнахме: “Отец Паисий ни изпраща.” - “А, свят човек е отец Паисий! Свят човек е отец Паисий!” - “И той ни заръча да ти донесем храна.” - “А, благодаря ти много, отче Паисие! Какво ми е донесъл отец Паисий?” - и взе единия домат, и го хвърли в насрещната стена: “Яжте!” После

запрати бисквитите "Пападопулос", разкъсвайки опаковката: "Нека птичките да хапнат!" Прасковата също полетя. Беше ми много интересно да наблюдавам всичко това. Опитвах се да разбера: какво означава това? Той разпръсна всичко. Скъса опаковката с макарони, хвърли ги на земята: "Благодаря, отец Паисий! Благодаря, отец Паисий! Птичките ще хапнат! Птичките ще хапнат!" – повтаряше той.

Той говореше за Иуда

Той говореше за Иуда,.. така че не ни беше много ясно. Но разбрахме, че всички сме като Иуда, защото грешим. Така че трябва да правим в живота си обратното на предателството на Иуда.

Взехме си довиждане. Спомням си как се обърнах. Беше по залез слънце. И в този момент осъзнах, че пред нас е човек от нетварна светлина. Той целият сияеше. Посред боклука. За мен това беше много силно преживяване: как вътре в нещо най-ужасно, от светска гледна точка, по възнен вид и с предизвикателно поведение, може да се таи смиреният Христос.

Отец Иродион живееше в уникално състояние на непрестанно самоотричане

Беше подобен на подвижника, когото бях срещнал, докато се качвах на връх Атон, и когото също не можех да разбера. Тогава той отиде, намери креда и написа на камъка: АΓΡΙΟΥΣ и изтри Ρ, желайки да каже, че всеки "див" (ΑΓΡΙΟΥΣ) човек е призван да стане "свят" (ΑΓΙΟΥΣ).

Тези случаи показват, как Бог се крие в безумните на този свят, в нищетата, в юродството, в болните хора... Величието на монаха, за когото разказах, не е в това, че той хвърляше бисквитите, доматиите и прасковите, но в това, че живееше в уникално състояние на непрестанно самоотричане, за което не говореше, но аз сам станах свидетел на това.

Схиархимандрит Иларион (Михаил): "Не воскресе Христос!"

Пътят към Атон

Старецът Иродион, в света Йоан Мадув,

се родил през 1904 година в Бесарабия в семейството на земеделци. Веднъж в техните земи дошъл руски странник. Той се връщал от поклонение на Атон. Петър, бащата на Йоан, чул за странника и с любов го поканил в тяхната бедна къщичка. Почерпили го с горещ чай, нахранили го и той започнал увлекателно да разказва за перипетиите на своето пътешествие, с умиление и сълзи споделил за срещата със светинята - градината на Пресвета Богородица.

Оттогава минали доста години. Малкият Йоан пораснал, но пламъчето на монашеския живот, запалено в сърцето му от неочаквания гост, се таяло в него. По онова време в Румъния се намирал един добродетелен старец от келията Въведение Богородично на манастира Дионисиат. След срещата с отец Йоан (така се казвал старецът) младият Йоан, получавайки благословението на родителите си, поел пътя на ангелското житие. Дошъл на Света Гора, когато бил на 25 години и започнал своя монашески път от келията Въведение Богородично. След това се споменава, че е бил в Лакоскити, в Провата, в Каракал, във Филотей, във Ватопед. Причината за смяната на местата била неговата бедност. Много от монасите-келиоти тогава били принудени да работят в различни манастири, за да си заработят насъщния хляб. Те се трудили в лозята, обработвали маслинови дръвчета и лешникови храсти, копаели земята, събирали урожая.

Случай във Ватопед

Веднъж, когато старецът живял и се трудил във Ватопед, между работниците от остров Лемнос се разразил конфликт, и старецът Иродион се постарал да ги помири. Един от работниците, който имал зъб на обичания в манастира заради огромното му трудолюбие и издържливост старец, го ударил по главата. Тогава Господ, познаващ дълбочината на човешката душа, призовал стареца, който бил получил сътресение на мозъка, да Го последва по пътя на юродството. Старецът "лъжел" и хората, и бесове-

те: търпял издевателства, притеснения, клевети, съхранявайки благодатта, дарувана му от Бога.

Той седеше под едно маслиново дръвче и изглеждаше така благодатен, сякаш седи на най-почетния трон в света.

За първи път срещнах стареца Иродион през лятото на 1987 година. Тогава живееш в Карея, в манастира Дионисиат и чух за него от приснопаметния благочестив отец Исак Ливански, ученик на стареца Паисий. И ето, с един дякон от Кикския манастир на Кипър тръгнахме към стареца. Когато дойдохме в каливата му, той седеше под едно маслиново дръвче и изглеждаше толкова благодатен, сякаш е седнал на най-почетния трон на света. На главата му, вместо шапчица беше надянат чорап, беше обут с изпокъсани панталони и риза, около тялото му като пола бе увито одеяло, пръстите на краката му бяха разранени. На нашето приветствие "Благословете, геронда" той радостно отвърна: "Бог да благослови". И започна да юродства: "Имам самолети, летя над всички страни, - той направи пауза и с усмивка бавно продължи: прелитам над Кипър". И после каза: "Имам лодки, имам кораби". Спря и добави със свойствения си ласкав маниер: "Не гълтай всичко наведнъж. Бикът ще изпие цялата вода и ще се пръсне. Не дръж всичко в себе си".

Продължавайки да юродства, той се обърна към дякона: "Дай ми ръката си". Дяконът я даде. "Слушай, какво ти казват отчетата. Бъди внимателен към думите им. Чуваш ли?"

Сега този "дякон" е архиерей в Александрийската патриаршия.

"Иначе Иисус ме налага"

Последните години от живота си старецът живял в каливата на свети Димитър в Капсала при стареца Пантелеймон, по прозвище "Доброденик" (от гръцки "καλήμέρα" – "добър ден"). Наричали го така, защото макар и да бил добродетелен монах и истински подвижник, но зилотствал и на монашеското приветствие "благослови" отвърщал "до-

бър ден". Когато се състарил, осъзнал своята неправота и започнал да отговаря, както е прието. Отец Иродион ходел при стареца Пантелеймон първо за дневен надник, а после, тъй като бил беден и ядял много малко, старецът му предоставил къщичка. Това била полуразрушена хижица с наклонени стени, покривът пропускал вода, прозорците били счупени. Старецът Иродион живеел в нея така, сякаш битувал под клоните на дърво. Заради високата влажност, заради големите подвизи тялото на стареца уродливо се огънало и не му позволявало да отиде по-далеч от двора на келията (за да се придвижва, той се подпирал на две пръчки и с тяхна помощ едва ходел). Назад вървял по-бързо, подобно на рак. За да преодолее някакво баирче, той се придвижвал настрани с малки крачки, накланяйки се ту наляво, ту надясно. Ако някой го гледал в такъв момент, той казвал: "Какво гледаш? Ходя така, защото иначе Иисус ме налага".

"Това не е по монашески"

Един брат прокарал с помощта на маркуч вода до келията на стареца, сложил кран. Няколко дни по-късно дошъл при стареца и видял, че отец Иродион е извадил крана и е напъхал на негово място стара гилза. Братът попитал:

– Геронда, защо си изкарал крана?

– Не е по монашески това.

"Не мога, имам устав"

Празни консервни кутии, костилки, торбички, капачки от бутилки, корички – това беше скъпоценният килим на стареца

На Рождество през 1987 година зимата била сурова. Температурата била около 6 градуса под нулата, имало много сняг. Един брат, минавайки покрай каливата на отец Иродион, почукал на вратата – боял се, че старецът може да замръзне от студа без отопление, облечен съвсем лошо. На 83 години е трудно да оцелееш в такава ситуация! Възможно е, само когато те пази Божията благодат...Почукал, но старецът Иродион не отворил. Чувало се някакво мърморене на румънски език: "Боли ме". Братът извикал на

помощ съседа. Те заедно надникнали през счупения прозорец и видели, че старецът е паднал на земята. Помолили за разрешение да влязат. "Сега може", – отвърнал старецът. Той бил облечен в дълго вълнено бельо и карирана риза. Келията представлявала странно зрелище: навсякъде се търкаляли непотребни неща, подът не се виждал, покривал го слой от празни консервни кутии, костилки, торбички, пепел, капачки от бутилки, корички – те правели скъпоценния килим на стареца Иродион. Нито легло, нито стол, нито някаво друго удобство. Цялото пространство било затрупано с безполезни предмети.

От вратата братята направили легло и сложили на него стареца. Но заради силното изкривяване тялото не можело да лежи на това "легло" нормално. Братята запалили печката, за да се стопли отец Иродион. Постепенно той започнал да идва на себе си и помолил да му изпеят рождественските песнопения. После му предложили парче десерт, което той изял.

– Колко е вкусно!

– Вземи си още – казал братът.

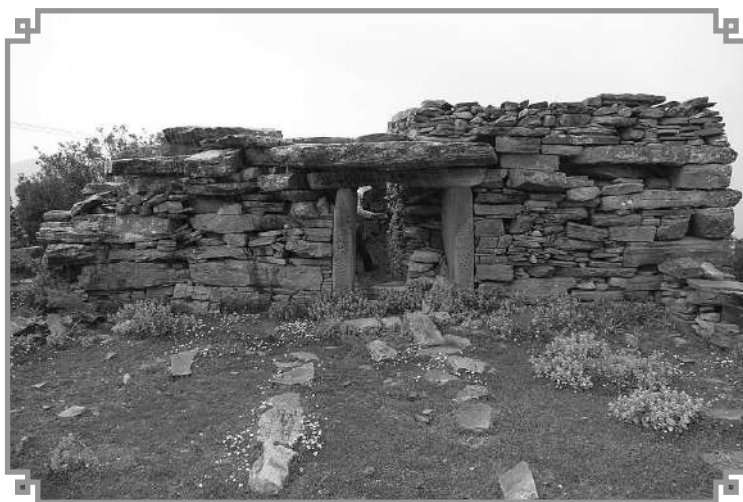
– Не мога, имам устав, благодаря. Това беше така вкусно и така приятно!

Последното юродство

Когато станал на 86, му било трудно да остава сам в келията. Не само трудът, но и многогодишният подвиг си казвали думата: краката му вече не го държали, той често падал на пода. Затова приел предложение-

то на своя сънародник – стареца Мелетий и се пренесъл при него в каливата на Свети Георги. Старецът Мелетий го настанил в единена стая на първия етаж и се грижел за него. Независимо от слабостта, отец Иродион помолил за бастун, опирайки се на който вечер да стои на молитва. През последния месец, преди да почине, ядял съвсем малко и просел да се молят Господ да го прибере. В навечерието на празника на свети Спири-

дон старецът Мелетий отишъл на бдение в манастира. В келията останал работникът Костас, който наглеждал стареца Иродион. Вечерта той чувал как се моли и как се опитва да

извършва земни поклони. Когато съмнало, повече не се чували шумове от стаичката и отишъл да види как е старецът. Поглеждайки през прозореца, го видял да лежи гол на леглото, като ръцете му закривали срамния член. Както е казано в книгата на Иов: "...гол излязох от утробата на майка си, гол ще се и завърна..." (Иов 1:21). Старецът се представил пред Господа на 12 декември 1990 година. Когато старецът Паисий разбрал за кончината на отец Иродион, казал: "Това беше неговото последно юродство".

Погребението се състояло на следващия ден след празника на свети Спиридон. Заедно със стареца Иродион закопали и цепеницата, върху която той извършвал среднощните си бдения. Три години по-късно извадили мощите: костите били жълти, което по светогорското предание показва

че това е Божи човек.

Старецът – клапан за благодатта

Ако човек, и особено монах, се стреми да се спаси и преуспее на попрището на молитвата, извършвайки го в чистота и без прелест, той трябва всецяло да слуша духовния си отец, сякаш това е Самият Господ. За монаха неговият старец е клапан за благодатта.

Един брат, който живеел сам, неведнъж идвал при стареца Иродион, и той постоянно го съветвал, че за да преуспее в духовния живот, е нужно да не живее сам, а в послушание към старец, който има майчина любов. Старецът е добра майчица, а чрез послушанието стават чудеса.

Сърцето на монаха, благодарение на живота в послушание и служение, става възприемчиво към живота на другите хора, то състрадава на болката на другите. А когато служим и принасяме себе си в жертва на своя брат, тогава се уподобяваме на Христос. Да си спомним тропара, който се пее на Страстната седмица: „Тайноводствуя Твоя Господи ученики, учил еси глаголя:... хотяй первый быти, да будет последний, владыка яко служитель” (Посвещавайки в тайните Своите ученици, Господи, Ти ги учеше така:... който иска да бъде пръв, нека бъде последен, господарят да бъде като слуга.). Христос ни е показал това по време на Тайната вечеря. Той Сам, Господ, Стопанинът на дома, умил нозете на учениците. Така и нашето сърце, и нашият дух се разширяват до безкрайност.

За двете котета

Един брат се отчайвал заради своето духовно състояние и се огорчавал, че не можел да издържа строгия монашески пост. Ако не ядял поне веднъж на ден, нямал сили за нищо. И ето че веднъж тръгнал към стареца заедно с друг брат, за когото не било трудно да гладува дори цяла седмица. Когато старецът ги видял, поради дара на прозорливост, който имал, той разбрал безпокойството на брата и казал: „Виждаш ли тези котета? – (а там имало две котенца). – Едното

от тях яде веднъж на три дни, а другото три пъти на ден. И при това отвътре са еднакви.” Братът се утешил и разбрал своята грешка: не бива да се сравняваме с никого.

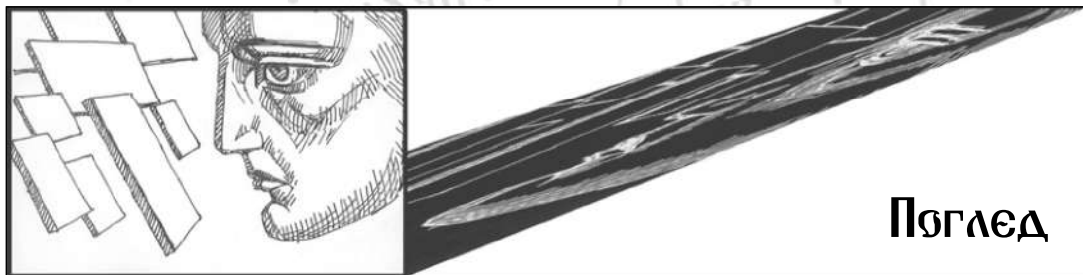
„Ти седиш, а дяволът работи. Прави поклони!... Малко поклони, малко работа - и дяволът ще си тръгне”

Един монах имал намерение да построи храм там, където живеел, и се опитвал да разчисти мястото за това, но често прекъсвал работата си заради униинето, което го обхващало. Постепенно той престанал да се грижи и за своите маслинови дръвчета. Веднъж влязъл при стареца Иродион, а той започнал да го кори: „Лентяй, ти даже не се грижиш за маслиновите дръвчета! Какво ще ядеш? Как ще построиш църква?” Монахът бил потресен. „Така униинето ти няма да мине. Ти седиш, а дяволът работи. Прави поклони!... Малко поклони, малко храна, малко работа, и дяволът ще си иде.” Братът започнал да прави така и униинето се изпарило.

„Не воскресе Христос!”

В периода на Възкресение старецът бил посетен от един поклонник, който го приветствал с думите „Христос Воскресе!” Старецът му отвърнал: „Не воскресе Христос!” С тези думи той искал да му покаже, че докато изцяло не сме се очистили от своите страсти (а кой може да каже, че няма страсти?!), ние не преживяваме Възкресението в цялото му величие. Едва тогава ние духовно преживяваме Възкресението, когато се освободим от всички страсти, които ни терзаят.

Превод от руски език: Йоанна Калешева

БЕЗ УЧЕНИЧЕСТВО НЕ МОЖЕ ДА ИМА ДУХОВЕН ЖИВОТ

ЕПИСКОП ИГНАТИЙ (ТРИФ)

И казва им: вървете след Мене, и Аз ще ви направя ловци на човеци. И те веднага оставиха мрежите, и тръгнаха след Него." (Мат. 4:19-20).

Този фрагмент от Евангелието разказва как Христос призовава учениците си към апостолство. Занаятът на много от тях е бил риболовът. Той е бил източник на техните доходи. Живеейки до Тивериадското езеро и продавайки уловената риба, издържали семействата си.

И ето, при тях идва Христос и казва (на нас може да ни се стори доста рязко), че трябва да Го последват. И евангелистите в един глас свидетелстват за онзи стремеж, с който учениците се отзовават на призива към апостолство. За това те използват

наречието за време „веднага“, за да подчертаят бързината на техния отговор: „те веднага оставиха мрежите, и тръгнаха след Него“.

Ако ние бяхме на мястото на учениците, щяхме да искаме от Христос да разясни какво означава да бъдем ловци на човеци? На нас щяха да са ни необходими уточняващи подробности. А Христовите ученици с максимална бързина се отзовават на този призив, оставят мрежите - източника на своята прехрана, и последват Онзи, Когото вижда-

ха за първи път. Разбира се, те бяха чували за Иисус, но не знаеха за Него толкова, че да са напълно сигурни в това, че могат смело да се откажат от всичко, дори и от средствата за съществуване, и да Го последват. Учениците Христови, поради своя род на дейност, в малко неща изобщо биха могли да бъдат сигурни. А в онзи момент, когато Христос ги призовава да Го последват, още повече би трябвало да настъпи абсолютна несигур-

ност в тях, понеже те изобщо не знаят какво значи да бъдат ловци на човеци.

Как тогава да разберем такъв стремителен отговор на учениците на призива на Христос?

Един западен богослов има издадена книга, чието заглавие е доста внушително: „Цената на

ученичеството“. В нея той пише, че учениците са последвали Христос с пределна бързина и спонтанност, отказвайки се от всичко, понеже отговорът на този зов е бил Самият Христос. Божествената духовна власт, която излиза от Христос, ги убеждава и подтиква към това, давайки им вътрешно усещане, че Този, Който ги призовава с „Вървете след Мен“, е достоен за това. Учениците Христови успяха да отговорят на призива на Богочовека и за тях оставаше само да Го слушат и

да изпълняват казаното от Него.

Този евангелски откъс е много актуален, защото ни говори за ученичеството – една от духовните институции, от която ние се отказахме. Живеем в свят, в който, за съжаление, преобладават самодостатъчни и всезнаещи хора, които си мислят, че знаят всичко, че разполагат с информация във всички сфери и се държат много горделиво и високомерно. Съвсем малко са онези, които са готови да изпитат върху себе си състояние на ученичество, които са готови да се учат, да позволят на учителя да ги оформи. Самодостатъчността и горделивостта ни отдалечават от такова оформяне и шлифоване на нашата личност.

За съжаление, недъгът на високомерието и горделивостта проникват дори в умовете на децата, които биват поощрявани да се противопоставят на своите учители, като смятат, че имат само права, без никакви задължения. Служител на своето работно място се превъзнося, че знае много повече от своя ръководител, който от гледна точка на йерархията е отговорен всичко в службата да бъде наред. На различните нива и сфери от социалния живот всеки мисли, че заслужава такова място, което ще го легитимира отвисоко и нагло да поучава другите, и да раздава съвети.

Никъде няма да намерим желание за ученичество – да позволим на другите да ни учат и да ни шлифоват. А апостолите се съгласиха да заплатят цената на ученичеството, проявиха смирение, готовност да слушат и позволиха да бъдат моделирани от духовната власт – от властта на Христос. Най-плодотворни и възхитителни от духовна и културна гледни точки са били онези времена, в които особен акцент се е поставял върху ученичеството, върху личността на ученика – човек, готов да придобива опит от майсто-

ра.

В християнския живот, също не можем да си представим някой да може да възраства духовно, без да се учи. Без ученичество не може да има духовен живот. В нашата Църква има институция духовник - духовен майстор, който по най-отговорен и съзнателен начин, поема върху себе си функция на наставник, ръководител и споделя със своите ученици – онези, които се изповядват при него, опита си, който той по Божие вдъхновение получава.

Истинският майстор не се държи със своите ученици надменно, високомерно и горделиво, понеже така няма да може да ги моделира. Горделивостта издига много прегради в отношенията между хората.

Христос ни най-малко не се нуждаеше от това, да доказва Своето превъзходство пред учениците Си, да показва Своите способности на чудотворство и мъдрост. Нищо от това не му беше нужно. Майсторът, истинският учител, никога не подчертава своя интелект или положение,

което заема. Властта по естествен начин произтича от самия начин на неговото държане, от опита, който има и който споделя с учениците си. При онези учители, които прибягват по-скоро към принуждаване, отколкото към великодушие, нещо не е наред. Иска им се да възпълнят недостатъка от своя интелект чрез принуда, за да достигнат определена власт. Умереният човек крайно рядко прибягва към принуда, а ако все пак го прави, то, така че учениците да усетят, че е за тяхно добро.

Нашето общество, което видимо приема определен образ и черти, се е отказало от всичко, което означава ученичество, оформяне, сформирание - особено духовно. Един човек, който осъзнава своя предел, може да възраства и в духовен, и в интелектуал-

лен план. А самодостатъчните хора, които смятат, че всичко знаят, не можеш нито да ги доближиш, нито да ги научиш на нещо – това ужасно ги наскърбява – нито да се опиташ да споделиш с тях нещо от своя опит. Те няма да послушат. Ще издигнат стена – такива са прекалено горделиви, за да повярват, че има неща, на които могат да научат от някого, който има по-богат опит.

Ако бяхме възстановили институцията на ученичеството във всички сфери на нашия живот – в семейството, в училището, на работното си място, лицето на нашето общество щеше да изглежда по друг начин, значително по-позитивно и по-духовно. Хората щяха да усещат, че се допълват взаимно. Та нали Бог ни създаде, за да си помагаме един на друг, да споделяме опита, който всеки натрупва в онази област, в която е подготвен.

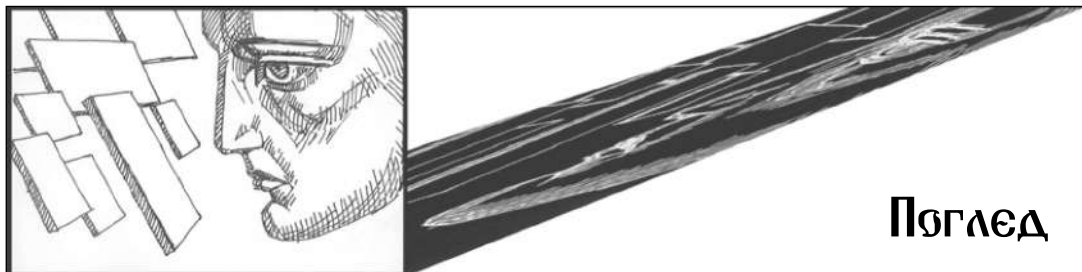
В Църквата съществува институцията на ученичество. Един духовник, който изпо-

вядва, на свой ред е нечий ученик. Добрият майстор, също в свое време е минал през етапа на ученичеството. Ако е бил отличен ученик, способен със смирение да усвои онова, което му е предлагал неговият учител, то от ученик става майстор, който по-късно сам възпитава свои ученици.

За съжаление, има забележителни лекари, които не успяват да възпитат свои ученици; има блестящи професори, които нямат ученици – последователи; има прекрасни свещеници, които не притежават дара да формират в хората духа на смирението.

Христовите ученици отговориха на призива към апостолство, защото отговорът беше Самият Христос. Да почувстваме призванието – означава не да минаваме през други алтернативи и колебания, а да разберем, че не можем да направим друго, освен да отговорим на това призвание!

Превод от руски език: Вера Рачева

БУДИЗЪМ – ГОРДЕЛИВИЯТ СТРЕМЕЖ КЪМ САМООБОЖЕСТВЯВАНЕ

(Откъс от книгата „Любовта – същност на християнството“)

СВЕЩЕНОМЪЧЕНИК АЛЕКСАНДЪР МИРОПОЛСКИЙ

Наред с брахмизма (древноиндийска религиозна система, предшественик на съвременния индуизъм, основана на многобожието и почитането на божество Брахма – бел.прев.) в Индия се развива и произлезлият от него будизъм, който, подобно на брахмизма, осакатява човешкия живот. Вследствие на това тези две религии са доста сходни помежду си; разликата е в това, че

брахманският пантеизъм (религиозно учение, което отъждествява Бога с природата – бел. прев.) у будистите се превръща в абсолютно отричане на Бога.

Печално е, че в съвременното общество все повече и повече хора се интересуват от будизма. Опитват се да поставят морала му по-високо от морала на християнството, който е Божествената любов. Разсъждават

за близостта на будизма и християнството, дори се осмеляват да говорят за несамостоятелност на християнството. Сетне се опитват да обясняват всички събития от живота на Христа, ръководейки се от будистки легенди. Почти никой не иска да обърне внимание на факта, че будизмът, като цяло, дори не може да се нарече религия, т.е. съюз на Бог с човека в единството на живота, защото е едно философско самозалъгване.

Той е само опит на ограничения разум да осмисли и със собствените си сили да разреши тайната на човешкия живот. Но, да повторим, че той не може да се нарече религия. Този опит да се обясни битието не е бил нечуван и нов, нито пък е несходен с философски течения и религиозни представи от онова време. Буда е живял с убежденията и възгледите на времето си в обкръжаващата го езическа среда, възприемайки вече съществуващите идеи и понятия, които само леко ги е преосмислил.

Обаче решението на великите задачи, които Буда си е поставил, е приел оригинален вид. Будистката доктрина, независимо че включва високи мисли за любов и състрадание, е отрицателна по своята същност. Тя не приема не само лошите страни на живота като цяло, но дори и самия живот, всякаква проява на живот. Идеите за състрадание и любов в будизма не са органично свързани с неговата догма, а се приписват и са предизвикани от гласа на непосредственото чувство. Когато започнало почитането на Буда като божество, на тези идеи е била придадена видимост на божествена всеобхващаща пълнота.

Идеята за самопожертване се трансформирала в идеята за възплъщението на буди. Особено голямото самолюбие на Буда се проявява в думите му: „Където няма любов, там няма страдание; онези, които не обичат нищо на света, са богати на радост и са свободни от скръб“. Според собственото му признание, трудно е да се осъзнае и да се усвои в цялата пълнота онова, което той е достигнал, заради което е бил готов да се от-

каже да проповядва собственото си страшно учение. Но в този момент му се явил небесен пратеник и го убедил в необходимостта да се донесе тази „истина“ до хората.

Според учението на Буда източникът на живота е самата жажда за живот, или волята за живот; и тази жажда поражда нови и нови възраждания, и кара човека да се върти в кръговрата на земното битие, произвеждащо страдание. Затова унищожаването на волята, прекратяването на съществуването е най-доброто състояние. По мнението на будистите битие няма – има само съществуване: възникване, произхождане, унищожаване и изчезване, облечени в различни форми. Всичко е само форма: чувство, възприятие, мисли, съзнание, минало, настоящо, бъдеще, близко, далечно – всичко е празна форма, придаваща вид на фалшивото битие и заблуждаваща човека.

Много по-правилно би било, ако Буда бе казал, че вечното битие е само в Бог или в Самият Бог, а във всичко останало се проявяват Неговият живот, свойствата и съвършенствата на Неговото Същество.

Със стремежа на будистите да се унищожи самото битие на човека, то учението им никак не е съгласно с това да не се убива и вреди на никое живо същество, да не се прелюбодейства, да не се краде, да не се лъже и др. По този начин в будизма има две идеи: идеята за илюзорно, негативно съществуване, което е нищо, и идеята за етично, позитивно съществуване, която съдържа нравствения световен ред. Положителната идея възниква заради това, че човешкото съзнание се противи на nihilистичния характер на будизма (философски nihilизъм – отричане съществуването на висш смисъл, истина или реална стойност в живота – бел.прев.).

Сам по себе си изначално Буда не е висше същество, създател и творец на света, понеже, според будисткото учение, светът няма нито начало, нито край. Светът се съзижда и се разрушава от само себе си, по собствените си, от никого не предписани

закони. Но Буда самостоятелно, чрез собствено прозрение придобива свойствата на висше същество. Буда е същество, усъвършенствало себе си до степен на божество. Не е ли това самомнение и най-висше самолюбие?!

Думата „нирвана“ означава „угасване“ и се разбира като състояние на радост и щастие. Чистото битие или будистката празнота, е същото като небитието, нищото. То хем не съществува, хем и съществува – нито едно, нито другото; истинската му същност е „няма“. Празнота и отсъствие на каквито и да било стремежи – това е идеята на будизма. Дух, откъснат от всякаква дейност, концентриран в себе си.

Пътят към достигането на идеята е: да не се мисли за нищо, мисълта да се прилага към нищото и това представлява светостта. Щом всичко се обръща в празнота, тогава и човек ще по-

лучи спасение, когато самият се превърне в празнота. Обаче, според същото учение, заради подаване на милостиня ще бъдеш силен, заради духовната милостиня ще се срещнеш с Буда и ще се изпълнят всичките ти желания (които будистът би трябвало да унищожаваш в себе си!).

Проповядвайки пълното унищожаване на плътта и духа, будизмът все пак се стреми към нещо голямо: от човек, превръщайки себе си в нищо, той прави опит да създаде божество, тоест същество, надарено с божествено достойнство, сила и могъщество.

Будизмът учи, че всеки, достигнал висшите стъпала на съзерцанието, придобива и способности, и свойства на божество; ето защо будистът не иска да зачита нищо и ни-

кого за по-висш от човек. Но все пак, щом предимството на човека се разкрие в неговото самосъзнание, свободата на духа и абсолютният стремеж на разума се унищожават от силите на душата, и волята и идеята за Божество веднага се възражда: погребеният бог възкръсва от мъртвите. Само че в будизма възкръсналият бог е самият човек!, познал висшите качества на съществото си.

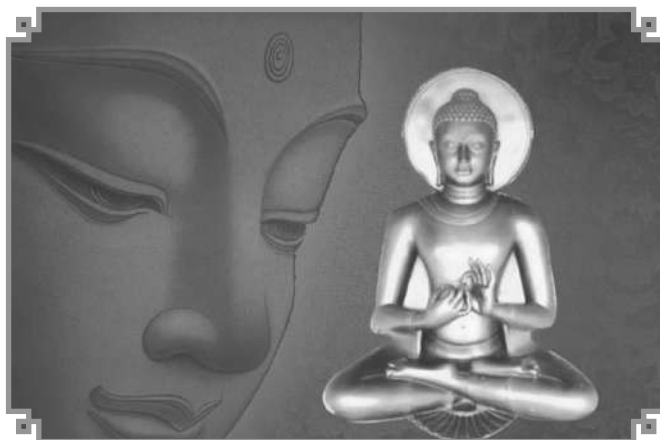
Излиза, че това е проявява най-висша степен на самолюбие, отричащо Истинния Бог и желаещо самото то да стане бог, унищожавайки своята човечност. Обаче и това егоистично стремление приключва безсмислено – чрез задълбочаване в пълно равнодушие

към всички същества, без ненавист към едни, и без любов към други, в пълно безразличие, където няма никаква представа. А таква Господ ще ги изблюва из устата Си (виж Откр.3:16). Това е самоубийство, и, трябва да се

каже, най-безсмислено и богопротивно, понеже Бог е вечното Битие и Живот, Източникът на всякакъв живот под небето.

И така, будизмът отхвърля пантеистичната идея за спасение, която се състои в учението за пълно сливане с божествената природа. Будистът се спасява сам, и принципно, според него, спасението на човека се извършва със силите на самия човек. Не е ли това най-голямата самонадеяност, самомнение и самолюбие, при цялата уродливост на предприетите мерки за спасяване?!

Преобладаващият мотив на християнското настроение е смирение, ненадяване на собствени сили, постоянно упование на Бога и желание за единство на живот в любов с Бога. Но в будизма преобладаващият

мотив е самонадеяност: „Аз съм чистият в света, аз съм върховният учител“ – учи Буда. „Бъди светлина сам за себе си, бъди свой собствен пазител. Оставям те, отивам си, уповавайки се само на себе си“ – казва той. „Няма никой като мен в света на хората, нито сред боговете няма никой като мен“ – така се изказва Буда за самия себе си. Будистът не се нуждае от собствена общност и след като е прозрял, стои над всички закони и правила на общността.

Основата на будизма се състои от измислени истини! Ето ги. Целият свят и всичко съществуващо в него страда от кръговрата на световните сили и от живота, затова е необходимо да се унищожи всичко съществуващо. В човека няма нито Божие Лице, нито душа, но във вид на човек съществува само съчетание на елементите на световните сили. Източникът на страдания е стремлението или волята на човека да живее във форма на лъжовно битие. Обаче изниква въпрос, кой при това положение чувства страдание, щом в човека няма душа и лично битие – няма Бог? В кого трябва да се унищожи страданието, и кой по-точно страда от кръговрата на силите и живота, щом няма Дух и няма самия живот?

Но прероденото в Буда самолюбие в края на краищата е довело до учението за самообожествяване на човека чрез самоосъзнаване. И тъй като източникът на страдания, както вече казахме, е стремежът да се съществува, то възникна учението за съзнателно елиминиране на всички възможни проявления на живот в себе си с помощта на ума и волята.

Като неизбежно следствие от този възглед произлиза учението за спасение чрез трансформация в празнота, сливане с нея и, съответно, разработването на специални средства за спасение, които водят човека до унищожаване на съзнанието и сливането му с небитието. Накратко: съзнанието, изначалното желание на човешкия дух да съзерцава околния свят, бива насилствено прикрито от външния свят. Тогава то (съз-

нанието), обръщайки се към съзерцаване на самия себе си, намира вътре идеалната страна на човешкото същество, която го възвишава над непостоянството на битието.

Така то познава свободата и независимостта на духа от всичко, което го обкръжава. И тъкмо оттук възниква идеята за самообожествяване. С увереност може да се каже, че подобно явление в будизма се появило не без въздействието на духа на самолюбието, тоест дявола, който враждува против Бога. Понеже, увличайки се от идеята за самообожествяване, будизмът се е устремил към постигането на тази идея посредством различни противоестествени упражнения и медитации (по своята същност, заклинания), в които, както е известно, винаги действат силите на злото!

И така, будизмът, който първоначално се стремял към самоунищожаване, е преминал към обожествяването на човека като цяло. Обаче един будист, дори придобивайки свръхестествени свойства, трябва да се потопи в абсолютна празнина, тоест да изчезне напълно: божеството и нищожеството по своята същност са напълно изключващите се взаимно, и са винаги непримирими, както животът и смъртта, или огънят и водата.

Съзнанието на будиста, съзерцаващ собствения си дух и виждащ в него свобода и независимост от околните световни сили, за съжаление, не би могло да разпознае положението, че човекът е само проводник на живота на Божествената любов, а не е бог. В човека трябва само да се разкрива и развива Божественият живот с неговите свойства и съвършенства, което му придава Божий образ и подобие. Но тези образ и подобие Божии са загубени чрез заразяването на човека със самолюбие, внушено му от дявола, който е изопачил Божествения живот в него самия и му е насадил извратен стремеж и посока към себе си.

Самомнението и самолюбието най-напред у дявола, а сетне и в човека, са такава голяма сила, че разделят човека от Божествения живот, а заедно с това го лишават от

Богоуподобяване. Отпадането на човека от Божествената любов до такава степен е дълбока, че той сам не е в състояние да възстанови съюза с Бог. От разтрогването на този съюз той е останал само с плътския, животински живот. Затова съзрцаването на самия себе си не би могло да доближи човека до Божествения живот и да възстанови единството с Него.

Учението на будизма за любов и състрадание към животните не е нищо друго, освен самолюбие, понеже, съгласно учението им, будистите състрадат на човешките души, които са се вселили в животните! Нравствеността на будизма, ако такава изобщо съществува, няма високо достойнство, понеже в нея навсякъде се проследява горделивият стремеж към самообожествяване чрез силата на висшия дух, битието на който обаче будизмът отрича. Този стремеж особено се е вкоренил в будисткия елит – духовенството им.

За основната маса на народа подобни представи са чужди – целият морал на редовия будист се състои в опасението да получи лошо прераждане след смъртта. Духовенството обаче твърдо вярва, че с течение на времето всеки човек със сигурност ще стане божество и най-напред, разбира се, духовните хора. По тази причина будистко духовенство се отнася особено високомерно към народа. Още повече, че бъдещото обожествяване уж ще се постигне само чрез силата на самия човешки дух.

Будизмът представлява постоянна борба с живота и с неговите стремления; докато християнството и неговата сила се състоят в съживяване чрез любов на умиращия и задъхващ се от самолюбие човешки дух, понеже това е могъщественото оръжие за

унищожаване на греховете и самолюбивите настроения. Християнинът е причастник на Божествения живот и пребивава в единение или в съюз с Бога. Той се бори със самолюбието и с чувството на собственото достойнство, и в тази борба достига величие в живот на любов в единение с Бога, превръщайки се в Негов образ и подобие и получавайки Неговата сила.

Борбата на Буда и умъртвяването на плътта са го довели до резултати, неочаквани за самия него: чрез задълбочаване в себе си той сякаш познал съществуването и свойствата на духа в онзи вид, в който те са вложени в естествената му природа от Самия Творец, тоест е видял свойствата на живот на висшето битие, силата на любовта към всичко и съчувствие в състраданието. Само че това съзрцание е погубило Буда, понеже, разглеждайки себе си и своя дух, той е отвърнал погледа си от Създателя и Бога, а след това се лишил от всякаква представа за Него.

След като е отхвърлил свръхчувствено-то битие и Създателя, Буда със собствените си усилия не е могъл да разпознае в себе си образа и подобие на Бога Твореца, Първоизточника на живот, Който е призван не да унищожава, а да проявява и развива. Буда нямал водач по пътя към източника на Божествения живот и затова се изгубил в тъмнината на егоистичната греховна човешка природа. Не разбирайки дълга на човека да служи на Бог, той започнал да служи само на себе си, до степен на пълното отричане на Божеството.

Вярно е, че чрез големи подвизи на борба с плътските страсти, Буда донякъде възстановил възприемчивостта на душата си. Затова тя, макар и слабо, започнала да

проявява свойствата на любов. Обаче, за пълното възстановяване на чистотата и възприемчивостта на сърцето, била необходима Божията помощ, каквато той нямал, не познавайки Истинския Бог.

И така, будизмът, въпреки своите духовни стремежи, не може да бъде отнесен към

Божествения живот, понеже той принадлежи към областта на самолюбието, стремежи се към унищожаването на човешко битие, следователно, не съдейства за развитието на Божествената любов в света.

Превод от руски език: Марина Тодорова

БОГОСЛОВСКИ РАЗМИСЛИ

ЗА БОЖЕСТВЕННОТО ВЪЗНЕСЕНИЕ

(с химнография и синаксар на празника)

МИТРОПОЛИТ ЙЕРОТЕЙ (ВЛАХОС)

Четиридесет дена след Своето Възкресение, Христос се възнесъл на небесата, където бил и преди това, според казаното от Самия Него на учениците Му. Това велико събитие от живота на нашия Господ е предсказано в Стария Завет (което представлява откровението на безплътното Слово) и е описано в Новия Завет.

Защо четиридесет дена?

По Своята човешка природа Христос приел три раждания - от Дева Мария, при Кръщението и при Възкресението. И в трите раждания е наречен първороден. При първото е първороден между „многото братя“ (Рим. 8:29), с които има обща (човешка) плът, при второто има първородство в новото творение, а при третото е „първороден измежду мъртвите“ (Кол. 1:18).

Четиридесет дена след всяко от тези три раждания се случвало по едно забележително събитие. Четиридесет дена след рождението Му бил занесен в храма - на празника Сретение. Четиридесет дена след кръщението Му в река Йордан победил дявола при трите изкушения в пустинята. А

четиридесет дена след Възкресението Си се възнесъл на небесата и принесъл на Своя Отец „начатъка на нашето естество“ (св. Йоан Златоуст).

Възнесението е могло да се извърши и непосредствено след Възкресението. Господ не постъпил обаче така, за да може честите Си явявания и чудеса да укрепят вярата на Своите ученици. И за да не помислят, че Възкресението било само привидно, накрая ги направил свидетели на Своето Възнесение.

При Възкресението Си Христос победил смъртта, а при Своето Възнесение възкачил човешкото естество на Божия престол. Възнесението е изпълнението и пълнотата на Божественото домостроителство (*грижата на Бога за спасението на човешкия род, б. пр.*).

Учениците видели края на Възкресението, доколкото никой не бил видял Христа в момента на Неговото излизане от гроба. Вместо това, те видели началото на Възнесението, тоест видели Го да се възнася на небесата.

Първо се раждаме в Христа, след това страдаме заедно с Него, после побеждаваме властта на дявола и възкръсваме, за да можем накрая да преживеем и обожението.

Св. Григорий Палама говори, че Възкресението се отнася до всички човеци, докато Възнесението - само до светиите. В деня на Второто Христово пришествие ще възкръснат всички - и праведни, и грешни, но не всички ще бъдат възнесени. Само праведните ще бъдат грабнати на облаци, за да посрещнат Христа, идещ от небесата.

Господ казва: *„Никой не е възлязъл на небето, освен слезлия от небето Син Човечески, Който пребъдва на небето“* (Йоан. 3:13).

Преди Христа имало много случаи на възкръснали хора, но никой от тях не бил отишъл на небето. Пророк Илия отишъл *„до небето“*. Това означава преместване, издигане от земята, но не и извеждане извън нея. Също така и онези, които въз-

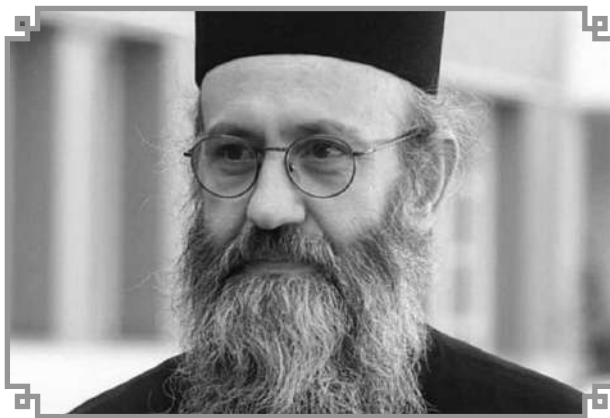
кръснали и се върнали на земята, след известно време отново умрели. Христос обаче възкръснал и смъртта вече няма власт над Него. След като се възнесъл на небесата, всяко възвишение е по-ниско от Него. Взимането на пророк Илия показва приблизително начина, по който хората щяха да си заминават, ако Адам не беше съгрешил и смъртта не беше влязла в творението.

„И като дигна ръцете Си, благослови ги. И, както ги благославяше, отдели се от тях и се възнасяше на небето“ (Лук. 24:50-51). Не благословил учениците Си и след това да започне да се възнася на небето, а започнал да ги благославя и едновременно с това се възнасял на небето, като им дал сила да изпълняват заповедите, да помнят думите,

които им казал: *„Ето, аз съм с вас през всички дни до свършека на века“* (Мат. 28:20).

Това е истина, защото Христос е Царят и Господарят на небето и земята, Той е Онзи, Който изпраща Благодатта и благословението на хората, Едничкият благословен, Който чрез благословието Си укрепва и прави благословени достойните за благословение.

Св. Атанасий Велики казва, че Христос не получил от Пресвета Богородица тяло за обикновена употреба, а за безкрайно творчество. Не приема временно човешка плът, а непрекъснато е „въплътен“. Христос ще остане Богочовек во веки.

Виждаме, че при Възнесението присъстват много ангели. Естествено е в един толкова важен ден въздухът да се напълни с ангели. Ангелите са тварни духове, създадени от Бога с двойна цел - непрестанно да Го славословят и да служат за спасе-

нието на човека. Според древното църковно предание ангелите са разумни духове и са разделени на три тройки. Първата се намира близо до Божия престол, средната - между небето и земята и последната - на земята, за да служи на хората.

При Възнесението, ангелските чинове, които служели на Христа на земята, се издигнали и заповядали на по-висшите ангели, началниците на твърдата, на второто небе, да отворят портите, за да влезе Царят на славата (според Давидовия псалом 23:7-10: *„подигнете, порти...“*). Порти са наречени ангелските стражи, които са вечни и никога не са се отваряли. Дори когато Христос слязъл, те били затворени. Затова тайната на Христовото домостроителство била не-

позната и за ангелите (св. Йоан Златоуст).

След това, ангелите на твърдта (на второ-то небе) заповядали на началниците - ангели на първото небе да отворят портите, за да влезе Царят на славата. Ангелите се изненадали от раните в човешкото естество на Христа и се уплашили. Страхът се ражда в душата при нещо свръхестествено.

След Възнесението забелязваме някои интересни моменти. Първо, учениците си тръгнали от Елеонската планина с голяма радост, макар и да се лишили от Христа. Зарадвали се твърде много, защото придобили увереност, че ще получат Светия Дух и ще станат членове на Тялото Му.

Второ, между Възнесение и Петдесетница имаме период на молитва, моление и тишина - както телесна, така и душевна. Никой не може да стане причастник на Светия Дух, ако не се намира в състояние на молитва и вътрешно *презвение*.

Трето, учениците се намирали постоянно събрани заедно, в постоянство, като сред тях била Пресвета Богородица, Майката на Христа. Това показва какво е значение-то на църковното богослужение, след като в центъра му е най-любимата за Христос и християните личност - Пресвета Богородица. При това, Тя не претендирала за никаква власт и никакво служение в Църквата, а била в средоточието на богослужението, най-скъпоценното съкровище, което имало и има Църквата.

Четвърто, трябва винаги да сме послушни към Христовите заповеди, защото техният край е добър и свят.

Възнесение Христово е венецът на всички Господски празници, завършекът на всичко, което Христос извършил за нас за делото на божественото домостроителство.

От книгата „Господски празници“

Из химнографията на празника

Стихира на „Господи, възвах“, глас 6:

Господь вознесся на небеса, да послет Утешителя миру: небеса уготоваша престол Его, облацы восхождение Его. Ангели ди-

вятся, Человека зряще превыше себе. Отец ждет, Егоже в недрах иматъ соприносущна: Дух же Святый велит всем ангелом Его: возмите врата князи ваша, вси языцы восплещите руками, яко възиде Христос, идеже бе первее.

Господ Иисус се възнесе на небесата, за да изпрати Утешителя, т.е. Светия Дух, в света. Небесата Му приготвиха престол, облаците се подготвиха, за да се качи на тях. Ангелите се дивят, виждайки човек да се изкачва по-високо от тях! Бог Отец приема отново Този, Когото преди всички векове държи в обятията Си. Светият Дух заповядва на ангелите: Отворете, небесните порти, вие началници; всички народи, запляскайте с ръце, защото Христос се възкачи отново на небесата, където се намираше, преди да слезе на земята и преди всички векове.

„Слава“ на стиховните стихире, глас 2:

Родился еси яко Сам восхотел еси, явился еси яко Сам изволил еси: пострадал еси плотию Боже наш, из мертвых воскрес еси поправ смерть. Вознеслся еси во славе, всяческая исполняяй, и послал еси нам Духа Божественнаго, еже воспевати и славити Твое Божество.

Господи, Ти дойде на земята и се роди като човек, както бе волята Ти; яви се при кръщението Си, какъвто беше Твоят план; претърпя страдания и кръстна смърт като човек, Боже наш; възкръсна от мъртвите, след като потъпка смъртта; възнесе се на небесата Ти, Който с присъствието Си изпълваш всичко и Който изпрати заради нас в света Божествения и Свят Твой Дух, за да възпяваме и славим Твоето божество.

Отпустителен тропар, глас 4:

Вознеслся еси во славе Христе Боже наш, радость сотворивый учеником обетованием Святаго Духа, извещенным им бывшим благословением, яко Ты еси Сын Божий, Избавитель мира.

Възнесъл си се със слава на небесата, Христе Боже наш, след като си зарадвал

Твоите ученици с обещанието, че ще им изпратиш Светия Дух и след като се увериха с Твоето благословение, че Ти си Синът Божий, Избавителят на света.

Кондак самогласен, глас 6:

Еже о нас исполнив смотрение, и яже на земли соедниив небесным, вознеслся еси во славе Христе Боже наш, никакоже отлучаяся, но пребывая неотступный, и вопия любящим Тя: Аз есмь с вами, и никтоже на вы.

След като изпълни всичко, отнасящо се до нашето спасение и което беше запланувано по Твоя божествен Промисъл, и след като съедини земните с небесните, се възнесе със слава на небесата, Христе, Боже наш, без да се разделяш от никого, но оставайки съединен с Отца и Светия Дух като викаш към онези, които Те обичат: Аз съм с вас и затова никой не може да бъде срещу вас.

Икос:

Яже земли на земли оставившии, яже пепельная персти уступающие, приидите воспрянем, и на высоту возведем очи и мысли, вперим виды, вкупе и чувства, на небесная врата смертнии, непещуим быти в Масличной горе, и взирати на Избавляющаго на облацех носима. Отонуду бо Господь на небеса востече, и тамо даролюбезны дары раздая апостолом Своим, утешив я яко Отец, и утвердив я, наставив яко сынов, и рече к ним: не разлучаюся вас, Аз есмь с вами, и никтоже на вы.

Като оставим земните неща на земята и като предадем всичко, което прилича на

пепел, на пръстта, елате да се събудим и да издигнем очите си и мислите си нагоре. Да издигнем и лицата и сетивата си към небесните порти. Нека си мислим ние, смъртните, че се намираме на Елеонската планина и наблюдаваме Този, Който ни избави и Който сега се въздига, имайки за колесница облаците; защото оттам Господ се върна на небесата и оттам Той, Който обича винаги да дарява, раздаде на апостолите Си дарове, като ги призова; укрепи ги и ги настави като

Баща, като им каза: Не се отделям от вас, с вас съм и затова никой не може да бъде срещу ви.

Синаксар

В тойже день, в четверток шестия недели по Пасце, Вознесение празднуем Господа Бога и Спаса нашего Иисуса Христа.

В четвъртък на шестата седмица след Пасха празнуваме Възнесението на нашия Господ и Бог, и Спасител Иисус Христос.

Стихове:

Одесную сел еси Отца Слове:

Веру учеником известнишую показавый.

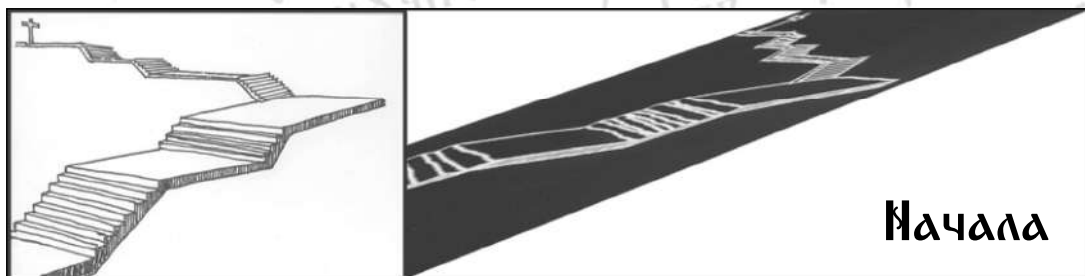
След като си седнал

отдясно на Твоя Отец, Слово Божие, си дарил вярващите в Теб с по-сигурна вяра.

Вознесыйся во славе Христе Боже, помилуй нас. Аминь.

Ти, Който си се възнесъл със слава на небесата, Христе Боже наш, помилуй и спаси нас. Амин.

Превод от гръцки език: Алексей СТАМБОЛОВ

ПРИЗВАНИЕТО НА ПАТРИАРХ АВРААМ

„И рече Господ на Аврама: излез от твоята земя, от твоя род и от дома на баща си (та иди) в земята, която ще ти покажа“ (Бит. 12:1).

Патриарх Авраам – родоначалникът на избрания народ – заема особено място в домостроителството на нашето спасение. Призоваването на Авраам е не само първият етап в осъществяването на Божия план за спасението на човечеството, но и определя неговата основна насоченост. От момента на своето призвание до смъртта си той се намира под особена Божия закрила. Бог напътства живота му. А Авраам, с пълна вяра, безусловно приема Божия промисъл и във всичко се подчинява на Божията воля:

„Повярва Авраам на Бога, и това му се вмени за оправдание“ (Рим. 4:3).

С патриарх Авраам започва историята на народа, от който произхожда Пресвета Дева Мария, родила Спасителя на света.

Според данните от гръцката Библия, годините на живота на патриарх Авраам датират между 2165–1940 г. пр. Хр.

По онова време езическото лъжеверие било повсеместно. То проникнало дори в рода, от който произхожда Авраам. Господ призовава Авраам, за да запази непокътнатото истинското богочитание, с което Авраам се отличавал от другите свои съвременници. Родният му град е Ур – първоначално шумерски, а впоследствие халдейски град, разположен в южна Месопотамия, близо до Персийския залив. В древността там протичала река Ефрат, чиито води днес са се отдалечили от това място почти на пет километра на изток. Археологически разкопки, извършени между 1922 и 1934 г. от британския археолог Л. Уули, показват, че Ур бил един от най-цивилизованите градове

на Древния свят – високо културен и добре устроен.

На този фон, духовното величие на Авраам изпква ясно – могъща вяра и удивително покорство пред всеблагата Божия воля. Той изоставя богатия и изискан живот в цветущия град и става странник, без да има дори педя своя земя. В лицето на праотеца на нашата вяра, векове преди появата на християнството, Господ открива на хората великата истина, че всички ние в този живот сме странници и че целият ни живот трябва да бъде изпълнен със сладостен стремеж към небесното Отечество.

При рождението си той е наречен Аврам (вж. Битие 11:31; 12:1), което според приетата от изследователите етимология означава „баща на висотата“ или „висок баща“ (ав – баща, рам – висок). По-късно, когато Господ сключва Своя Завет с деветдесет и девет годишния патриарх, Той казва: „И няма да се наричаш вече Аврам, но името ти ще бъде Авраам; защото ще те направя баща на множество народи“ (Битие 17:5).

Даването на име обикновено е дело на родителите. Но библейската история дава много примери, които ни убеждават, че в избора на име действа Божественият Промисъл. Така е и с родоначалника на избрания народ.

Библейският разказ за Авраам в книга Битие се разделя на четири периода, като всеки от тях се съсредоточава върху явяванията на Господа на патриарха и съпътстващите ги Божествени благословения.

Първото явяване на Авраам било още в

Ур. Господ му заповядал да напусне родния си град и дома на роднините си и да тръгне към земята, която ще му покаже (вж. Битие 12:1). Свети апостол Павел казва, че Авраам „по вяра се покори, когато бе повикан да тръгне към земята, която щеше да получи“.

Патриарх Авраам се заселил в Хеврон, при дъбравата Мамре. Тази прочута горичка получила името си от аморееца Мамре, съюзник на Авраам, споменат в книга Битие (вж. Битие 14:24). Когато Авраам научил, че четирима месопотамски царе нападнали Содомското царство и отвели в плен пленника му Лот, той въоръжил триста и осемнадесет от слугите си и разбил царете, като ги преследвал до Дан.

При завръщането на патриарха, в долината Шаве се случило събитие, което по своето символично значение е едно от най-важните в старозаветната свещена история: Авраам бил посрещнат от царя на Салим – Мелхиседек, който изнесъл хляб и вино. Той бил свещеник на Бога Всевишни.

Мелхиседек благословил Авраам, а Авраам му дал десета част от всичко, което притежавал.

Личността на Мелхиседек е изключителна. В целия Стар завет той се споменава само два пъти: в книга Битие (вж. Битие 14:18) и в 109-ти псалом, където пророк Давид говори за първосвещеническото служение на Христос „по чина на Мелхиседек“ (вж. Псалом 109:4).

В Новия завет Мелхиседек е споменат девет пъти – в Посланието до евреите (вж. Евреи 7:1–15), където свети апостол Павел поставя Мелхиседек в тайнствена връзка със самия наш Господ Иисус Христос.

Можем уверено да направим две твърдения: първо, Мелхиседек е историческа

личност – живял и е царувал по времето на Авраам. Второ, той е предобразна личност. На еврейски името му се произнася „Малкицедек“ – „цар на правдата“. А Салим (на еврейски – „мир“) библиистите отъждествяват с град Йерусалим. Хлябът и виното, с които Мелхиседек благословил Авраам, са предобраз на новозаветното Тайнство Евхаристия.

След тези събития Аврам чул слово на Господа във видение през нощта: „Не бой се, Авраме! Аз съм твой щит; наградата ти ще бъде твърде голяма“ (Битие 15:1). В отговор патриархът казал, че е бездетен. А Бог му рекъл: „Погледни към небето и преброй звездите, ако можеш да ги преброиш. И му казал: толкова многобройно ще бъде твоето потомство“ (вж. Битие 15:5).

Аврам повярвал на Господа и това му се вменило за оправдание.

Аврам бил на 75 години, когато Господ за пръв път му обещал, че от него ще произлезе велик народ. А когато се родил Измаил, Аврам вече бил на 86

години.

Свети Йоан Златоуст пише: „Бог още тринадесет години изпитваше търпението на праведника и едва тогава изпълни Своето обещание. Той добре знаеше, че както златото, което дълго се пречиства в пещ, така и добродетелта на праведника ще се яви в изкушението по-чиста и по-светла“ (Беседи върху книгата Битие, 39:2).

Бог заповядал на Авраам да извършва обрязване на мъжките младенци на осмия ден, като знамение на завета между Бога и потомството на Авраам. Обрязването било видим, отличителен белег за принадлежност към богоизбрания народ. В духовен смисъл обрязването – като отрязване на крайната плът на детеродния орган – сим-

волизира отхвърляне на плътските страсти и нечисти желания. В тайнствен смисъл, то предвъзвестява новозаветното Тайнство Кръщение, което измива тази унаследена прародителска повреденост.

В скоро време Авраам бил удостоен с ново явяване на Бога, което се смята за едно от най-значимите в старозаветната история. Господ му се явил при дъбравата Мамре, когато той седял на входа на шатрата си в горещината на деня.

В образа на трима странници, на Авраам била разкрита тайната на трите Лица на Божествената Троица. Авраам изтичал да ги посрещне, но се поклонил като на Един: „Господи, ако съм придобил благоволение пред очите Ти, не отминавай раба Си“. Библейският разказ за явяването на тримата мъже на Авраам е намерил израз в иконографията.

Патриарх Авраам приготвил трапеза за тримата посетители, проявявайки страннлюбие. След трапезата двама от ангелите

тръгнали към Содом, а един останал. Жителите на града били заразени с гнусен грях. Патриархът се обърнал към останалия Ангел като към Господ, с молба да пощади града, в който живеел племенникът му със семейството си.

Целият този разговор на патриарха с Бога, който можем да наречем и молитва, е изключително поучителен. Той показва великото Божие низхождение и смисъла на върховната Божия правда, която не допуска незаслужената гибел на праведниците. Разговорът свидетелства и за молитвеното дръзновение на Авраам.

Господ обещал: „Ако намеря в Содом петдесет праведника в града, ще пощадя заради тях цялото това място“. Укрепен от

тези думи, Авраам с още по-голяма настойчивост продължил да се застъпва, при това наричайки себе си със смирение „прах и пепел“. Разбирайки колко малко праведници има в Содом, той се осмелил да намали броя – до четиридесет. Когато не се намерили и толкова, Авраам помолил градът да бъде пощаден заради тридесет. След това броят намаял до двадесет, а накрая – до десет. Но дори и толкова праведници не се намерили в развратения град.

Лот проявил гостоприемство към двамата ангели. Порочните жители на Содом показали цялата мерзост на своя грях. Те сами произнесли присъда над себе си.

Когато се съмнало, ангелите извели Лот, жена му и двете му дъщери от града. Те им заповядали да бягат бързо към планината, без да се обръщат назад, за да не загинат. Лот се страхувал, че няма да успее да стигне навреме до планината, и помолил да избяга в града Сигор. Отново се проявила Божията

милост и низхождение – Сигор също бил предназначен за унищожение, но заради праведния Лот, Бог го пощадил. Когато изгряло слънцето и Лот със семейството си вече бил в Сигор, Господ излял върху Содома и Гомора дъжд от сяр и огън.

След унищожаването на Содом и Гомор Авраам се преместил на юг и се заселил между Кадес и Сур. Там се изпълнило Божието обещание към Авраам – Сара заченала и родила син на Авраам. Патриархът бил вече на сто години. Роденият син бил наречен Исаак, както Господ по-рано заповядал на Авраам. На осмия ден, според Божията заповед, Авраам извършил обрязване на сина си.

Когато Исаак достигнал юношеска въз-

раст, Бог изпратил на Авраам велико изпитание на вярата. Библейският разказвач не посочва възрастта на сина на патриарха, но от текста става ясно, че Исаак бил достатъчно пораснал, за да може сам да носи дървата за жертвеника. Бог заповядал на Авраам да вземе сина си, да отиде в земята Мория и да го принесе в жертва. Когато вързаният Исаак лежал върху дървата, а Авраам вече държал ножа в ръка, Ангел Господен извикал към него от небето и казал:

„Не вдигай ръка върху момчето и не му прави нищо“.

Свети Йоан Златоуст отбелязва: „Виждаш ли човеколюбието Божие? И жертвата е принесена, и праотецът е показал благочестието на душата си, и е получил венец само заради намерението си“.

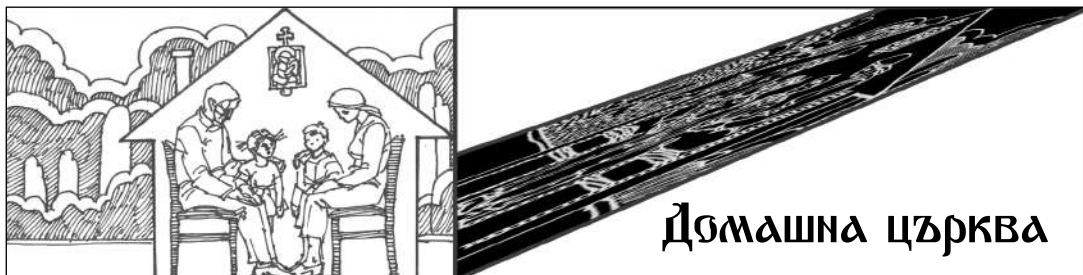
Това събитие от Свещената история е предобраз на великата кръстна жертва на

нашия Господ Иисус Христос. Единородният Син Божий, от послушание към Бог Отец, принесе Себе Си в жертва за греховете на човечеството. Исаак, определен за смърт, намери живот – това е символ на Христовото Възкресение.

По-късно, при цар Соломон, на планината Мория бил издигнат Йерусалимският храм.

След като живяла сто двадесет и седем години, Сара починала в Хеврон. Като майка на всички вярващи, тя е единствената жена от Стария завет, чиито години на живот са споменати в Свещеното Писание. Свети апостол Петър посочва Сара като пример за жените: „Тъй и Сара се покоряваше на Авраама, като го наричаше господар. Вие сте нейни чеда, ако правите добро, без да се боите от нищо“ (1 Пет. 3:6).

Превод от руски език: Дияна Янчева

ДОМАШНА ЦЪРКВА

ЗАД СКОБИТЕ НА ПЕТАТА ЗАПОВЕД РАЗГОВОР С ПРОТОИЕРЕЙ ВЛАДИМИР ХОФМАН

Как да разбирате думите на петата заповед: „Почитай баща си и майка си, (за да ти бъде добре и) за да живееш дълго на земята, която Господ, Бог твой, ти дава“ (Изх. 20:12)? Става така, че едва ли не сме длъжни да почитаме родителите си, за да придобием земни блага?

— Разбира се, не. Не за личните си блага трябва да мислим, следвайки заповедта. Тя действително е единствената сред десетте, която обещава определена награда за изпълнението ѝ още в този живот. Едно-

временно с това, земните ни дни могат да бъдат продължени не само заради почитането на родителите ни, но и поради много други причини. Словата за награда подчертават важността на тази заповед и нейната особена ценност за спасението на душите. Безусловно, награда ще има, но не заради нея трябва да почитаме баща си и майка си, а заради любов и благодарност за живота на тази земя. Чрез любовта към родителите, ние се учим на любов към Бога, Който винаги е нашият любящ Отец.

— Священото Писание изисква почитане на родителите, а има ли и заповед, насочена към самите родители?

— Свети апостол Павел в посланието си към жителите на Ефес допълва петата заповед от Закона Божий: „И вие, бащите, не дразнете децата си, а ги възпитавайте в учение и наставление Господне“ (Еф 6:4). Друго полезно и добро наставление за семейния живот намираме в посланието към Колосяни: „Вие, жените, покорявайте се на мъжете си, както подобава, в името на Господа. Вие, мъжете, обичайте жените си и не ги огорчавайте. Деца, бъдете във всичко послушни на родителите си, защото това е благоугодно Господу. Бащи, не дразнете чедата си, за да не падат духом“ (Кол 3:18–21). За християнското семейство това е една надеждна основа.

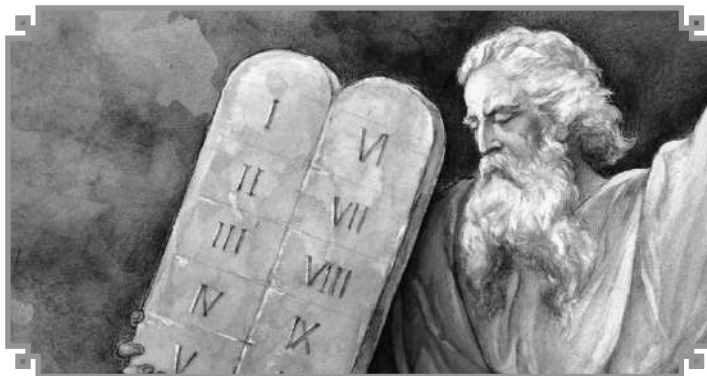
— Няма ли противоречие между думите от петата заповед с други евангелски слова, като: „затова ще остави човек баща и майка и ще се прилепи до жена си, и ще бъдат двамата една плът“ (Мат. 19:5)?

— Няма никакво противоречие тук. Създаването на ново семейство (ще се прилепи до жена си) не означава, че човек ще остави баща си и майка си в прекия смисъл на тези думи – не! Той, както и преди, ще се грижи за своите родители, ще продължи да ги почита, но за него сега главното ще бъде грижата за собственото семейство. Това по никакъв начин не отнема от човека синовната любов и чувството за синовен дълг, защото така е установено от Господа.

— В какви случаи родителите имат право да се вмесват в семейния живот на своите деца?

— Родителите възпитават, но жизнения път децата си избират сами, изхождайки от основите, които родителите им са заложили. А родителите могат да се вмесват в семейния живот на децата си, единствено когато самите деца помолят за това. Когато им е нужен съвет от по-възрастните, имащи опит в семейния живот или когато е нужно да им бъде подсказано как да постъпят в дадена сложна, житейска ситуация. Ако младите не търсят съвет, то по-добре да няма намеса, защото в противен случай, родителите, намесвайки се, могат да станат виновни, ако съветът им не помогне или дори доведе до усложняване на ситуацията, което нерядко се случва. Вмешателството в семейните

дела на децата по-често идва от майката, докато бащите стоят по-встрани, позволявайки на децата си сами да разрешат проблемите си. А вмешателството на майките е

толкова активно, че понякога заради него бракът на младите се разпада. Родителите трябва да помнят, че семейството на детето, макар и родно, и близко, е все пак друго семейство - чуждо, а не тяхното. Децата имат свои падения в жизнения си път, получават собствени рани и така помъдряват.

— Как се отнасят към родителите, които се придържат към мнението, че детето само трябва да реши в какво да вярва?

— Безусловно право е на родителите да мислят така. Но ако те са православни християни, то по-скоро биха искали тяхното чедо също да принадлежи към Православната Църква от най-ранна възраст. Странно е да си представим следната картина: майката и бащата отиват в празничния ден в

храма и ще се причастят, а детето си оставят у дома, понеже то още не е решило в какво да вярва!? Да, у невярващите родители децата израстват без религиозни убеждения и по мярата на тяхното израстване, ако и когато пожелаят, сами избират вярата си. Православната църква допуска кръщение както в младенческа, така и в по-късна възраст. Имаме пример с някои светии, както и с блажени Августин, които са приели кръщение в съзнателна възраст. Но най-често при вярващите православни, децата израстват в традицията, към която се придържат родителите. И мъничките деца биват кръщавани във вярата на своите родители и възприемници (кръстници), когато вярата им е искрена и дълбока, за да израснат и те като истински християни.

— Какво се случва, когато близкият ти човек – родител или дете, не споделят твоята вяра и повтарят описаното в книгата на пророк Михей: „ син позори баща си, дъщеря въстава против майка, снаха против свекърва; врагове на човека са неговите домашни“ (Мих 7:6)?

— Вярата е доброволно дело! Поради различни причини религиозните убеждения в даден дом могат да бъдат различни. Към това трябва да се отнасяме със спокойствие и с търпение. Човек трябва да се държи така, че околните, по думите на Спасителя, да видят в него положителния пример за християнски живот: „ Тъй да светне пред хората светлината ви, та да видят добрите ви дела и да прославят Небесния ваш Отец“ (Мат. 5:16). Никой никого не може насила да доведе при Бога, но с примера си може да помогне на ближния си да намери пътя към

Него. Ето какво съветва свети апостол Павел жителите на Коринт: „... ако някой брат има жена неповярвала, и тя е съгласна да живее с него, да я не оставя; и ако някоя жена има мъж неповярвал, и той е съгласен да живее с нея, да го не оставя. Защото неповярвал мъж бива осветен чрез вярващата жена, и неповярвала жена бива осветена чрез вярващия мъж; инак, децата ви биха били нечисти, а сега те са свети“ (1 Кор 7:12–14).

— До каква степен трябва да се разпростира послушанието на децата към родителите?

— В Тридесет и пета Беседа на светителя Йоан Златоуст е

дадено напълно ясно определение кога децата са длъжни да се подчиняват на родителите. Както и кога твърдо да се отклоняват – когато бъдат принуждавани от родителя да предадат вярата си, да извършат неблагоприятна постъпка, която е в разрез с християнската нравственост. Да, нерядко родители подстрекават децата си да излъжат, да лъжесвидетелстват и т.н.

— Длъжни ли са родителите да приемат и поддържат избора на своите деца, ако например синът заявява, че не иска да създаде свое семейство и живее без брак, а дъщерята – не желае да ражда деца?

— Естествено, че православният родител не може да поддържа и одобрява подобни позиции на децата си. Създаването на семейство е благословено от Господа – от прародителите до ден днешен. „ И сътвори Бог човека по Свой образ, по Божий образ го сътвори; мъж и жена ги сътвори. И благослови ги Бог, като им рече: плодете се и множете се, пълнете земята и обладвайте я...“ (Битие 1:27–28). Каквито и влияния да

Домашна църква

въздействат над съвременния човек, има морал, даден от Бога и разяснен от Спасителя. Този морал определя семейството като необходима стъпка за спасение, както и Църквата- Дома Господен, а светител Йоан Златоуст именува семейството малка Църква. Печално е, че съществува такава позиция за несъздаване на семейство, за безразборни връзки, за нежелание за раждане на деца или раждането им извън представите за традиционно семейство.

— Майчиното проклятие – суеверие ли е или грях, който има тежки последствия?

— Изобщо проклятието е абсолютно нежелателно! Тежко е да си представим майка, проклинаща своето дете, но има такива случаи. Когато човек отхожда в другия живот, над покойника се чете разрешителна молитва, в която свещеникът проси Господ да го освободи от

лична или майчина клетва, или друго някакво проклятие. Това означава, че клетвеното слово оказва влияние върху душата на човека. Има различни мнения относно магическата сила, която притежава проклятието. Но при всички случаи трябва да сме съдържани в думите си, които отправяме по адрес на хората. Като християни сме призвани на любов един към друг, дори към враговете си: „ Аз пък ви казвам: обичайте враговете си, благославяйте ония, които ви проклинат, добро правете на ония, които ви мразят, и молете се за ония, които ви обиждат и гонят, за да бъдете синове на вашия Отец Небесен; защото Той оставя Своето слънце да грее над лоши и добри, и праща дъжд на праведни и неправедни. Защото, ако обикнете

ония, които вас обичат, каква вам награда? Не правят ли същото и митарите? „(Мат. 5:44–46). По този начин, желайки всекиму добро, никой никого да не проклина, защото този грях ще падне върху тоя, който произнася думите на проклятието или някакво недобро слово по адрес на друг човек: „... всеки, който се гневи на брата си без причина, виновен ще бъде пред съда, а който каже на брата си: „рака“ (празноглав, смахнат), виновен ще бъде пред синедриона; а който пък каже: „безумнико“, виновен ще бъде за геената огнена.“ (Мат 5:22).

— С какви молитви можем да се молим за мир в семейството?

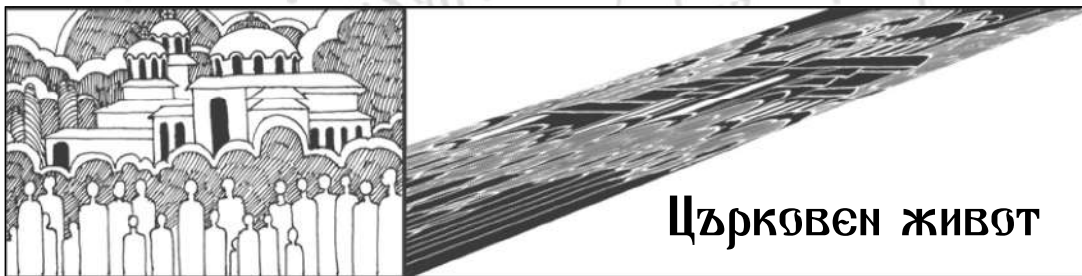
— Такива молитви има много, колкото много са и проблемите в семейния живот. Можем да се молим за встъпване в брак, за благополучие в брака, за любов между мъжа и жената, за усиляване на брачните

връзки, за неразпадане на брака, когато е застрашен, за раждане на дете, за правилно възпитаване на децата и много други. Най-често отправяме молитви към Пресвета Богородица, към безсребрениците Козма и Дамян, към света Ксения Петербургска, към светите благоверни князе Петър и Феврония Муромски, към мъчениците Гурий, Самон и Авив, към светите мъченици-съпрузи Адриан и Наталия...

Но главното е, молитвата да бъде искрена, за да я възнесат към Бога светите угодници, които предстоят пред Неговия Престол, и Господ да изпълни всичко онова, което води до спасение душите на просещите.

Превод от руски език: Валя Марчелова

ЦЪРКОВЕН ЖИВОТ

ЗА ИЗКУШЕНИЕТО ВЯРАТА ДА СЕ ПРЕВЪРНЕ ВЪВ ВЪНШНА

САВА ТУНГ (ДУЕ УЕН)

Един от най-сериозните проблеми на Православната Църква през XXI век не са само канонични или политически разногласия, но и един много фин проблем, изразяващ се в самото външно проявление на вярата при някои новоповярвали. Това прилича на съвременната форма на старата ерес филетизъм (или етнофилетизъм), когато Църквата се бърка с национално-политическа организация. Днес въпросът стои не само за етносите, но и за светските идеологии, които са много далечни от духа на светите отци на Църквата. Много хора на запад, а и в Азия, често стават членове на Православната Църква, заради кризата на постхристиянската цивилизация на римо-католицизма и протестантските групи. В техния свят свободата се бърка с излишеството (комфорта), традициите се заменят с култа към консуматорство, а Бог се измества от обществения живот. В условията на такава криза Православната Църква им се вижда като истинската цитадела на „все още непокварената“ чистота. Красотата на Божествената Литургия, на иконите и дълбочината на учението на светите отци карат православните неопфити да чувстват, че са намерили цивилизация, която противостои на упадъка на западното християнство.

Донякъде това е вярно: Православната Църква действително носи в себе си изцяляващата сила на нашия Господ Исус Христос и противостои на нравствения упадък в съвременната епоха. Но реалната опасност започва тогава, когато вярващите превръщат светата вяра в само политически сим-

вол.

Днес често виждаме как някои новоповярнати във вярата мислят, че да станеш православен означава да се присъединиш към някакво радикално движение, противостоящо на доминиращата култура. Те носят „Православието“ като някаква броня против „морално разлагания се свят на лъжовна свобода“, превръщайки Христовия Кръст в оръжие на културна война. Вместо да приемат Църквата като място, където тайнствено се случва общуването ни с Твореца, те я ограничават само до външната категория – знак за различие между „нас“ и „тях“.

Тъкмо това е изкушението на превръщането на вярата в нещо външно, когато религията вече не е вътрешното ни преобразяване чрез Духа Свети, а само „костюм“, прикриващ политическата същност. Хората могат да използват богослужебни термини, да изтъкват свещените символи, но в действителност душата им да не стъпва по пътя на очищение (κάθαρσις), просвещение (φωτισμός) и единение с Бога (θέωσις).

Печалното тук дори не е това, че Църквата за такива хора е „недостатъчно радикална“, а това, че погледът им се е изместил от централния момент на християнската вяра, където всъщност се намира Възкръсналият Христос. Когато Истината на Православната Църква се превръща в инструмент за демонстрация на идентичността, хората забравят, че единствената цел на Христовата Църква от повече от 2000 години е спасението и вечният живот в Христа.

И какви са последствията от това? Те са много ясни: вместо да станат Евангелския „квас“ (срв. Мт. 13: 33), такива хора строят Църквата като крепост, изолирана и отделена от света – не за да се освещава светът, а заради чувството на собствена безопасност. В това се състои истинският упадък, защото у тези хора централното Тайнство Евхаристия е заменено с идеология, смиреннието – с политическа гордост, а тайната на Кръста Христов е умалена до опозиционерски лозунг.

Православната традиция неизменно твърди, че Църквата не е свързана с националните граници и не принадлежи на никоя политическа власт. Константинополският Събор през 1872 година официално е осъдил филетизма като ерес, тъй като той превръща Църквата в инструмент на национално-етнически интереси и програми. Днес новата форма на филетизъм вече не е само „църковен национализъм“, а е „църковна идеология“, която прикрива чистата вяра с политически воал.

Ние трябва да разбираме, че Православието не принадлежи нито на Русия, нито на Гърция, нито на Сърбия или на която и да е друга държава, също така то не принадлежи на лагера на „антизападниците“ или на „крайните консерватори“. Православието принадлежи на Небесното Царство, на съвършеното Царство, където са събрани всички народи в единното Тяло Христово. Светият първовърховен апостол Павел казва ясно: „Няма вече иудеин, ни елин; няма роб, ни свободник... защото всички вие

едно сте в Христа Иисуса“ (Гал. 3: 28).

Светът не е абсолютият враг на вярата, той е поле, върху което се сеят семената на Небесното Царство. Да се освети светът, не означава той да се превърне в „политическо Божие Царство“ в съответствие с човешката идеология, но да се позволи на светлината на Възкресението да проникне във всичките сфери на живота: в семейството, в труда, в изкуството, културата и т.н. Когато човек живее Евхаристиен живот, проявявайки смирение и любов във всяко малко свое действие, започвайки от храненето и говоренето до всекидневните си дейности, тогава светът се преобразява отвътре. Православната Църква не строи „затворена крепост“ за борба, но призовава хората да станат квас, сол и светлина, за да може светът да се очисти и да се завърне при своя Творец.

Днес феноменът на „външната вяра“ сред новообърнатите е сериозно предупреждение за Църквата. Той ни напомня, че Църквата съществува, не за да бъде инструмент за каквато и да е политическа програма – било то консервативна или прогресивна. Църквата съществува, за да свидетелства за Възкръсналия Христос Спасител, Който дарява вечен живот.

„В крайна сметка ние ще победим!“ Но не с помощта на военни сили, идеологии или политически „крепости“ – ние ще победим, защото Христос победи: Той, със Своята смърт разруши смъртта и отвори вратите към Вечния Живот. Всяко царство, всяка империя, всяка идеология ще се превърне в прах, и само Възкръсналото Тяло Христово ще пребъде вечно. Когато Църквата остава вярна на Кръста и Евхаристията, когато всеки вярващ живее заради обожението (θέωσις), тогава окончателната победа вече е предрешена. Това няма да е победа на един народ или на една страна, но победата на Любовта над ненавистта, победа на Светлината над тъмата и на Вечния живот над смъртта.

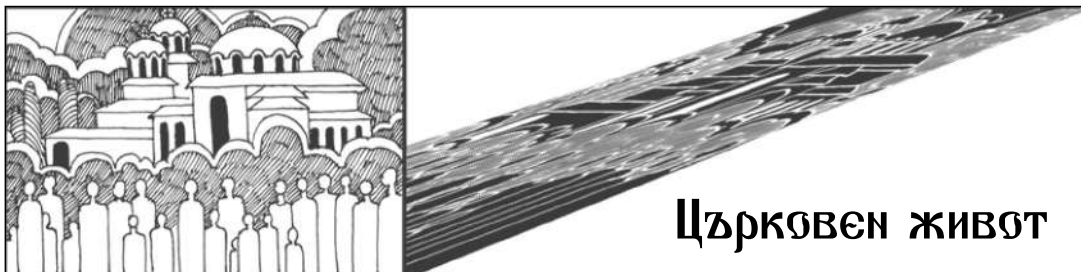
Православието не е „крепост“, а Царство Небесно, посято в света. Само когато запо-

чнем да живеем във вярата като вътрешно-то състояние на душата, а не като с външна „обвивка“, Църквата действително ще се превърне в светлина за света.

О, Възкръснал наш Господ Иисус Христос, съхрани ни в светлината на Твоята Евха-

ристия по молитвите на Пресветата Владичица наша Богородица и на всички светии, за да не забравяме посред целия този хаос и ненавист, че само Твоята любов ще е окончателната победа! Амин.

Превод от руски език: Марина Тодорова

ПРЕКАЛЕНАТА СТРОГОСТ НА СВЕЩЕНИКА ИКОНОМ ЯСЕН ШИНЕВ

В живота на всеки духовник, особено на младия, има срещи, които впоследствие се оказват паметни, знакови. Те оставят диря не само в душата му, но и очертават пътя на неговото служение.

Когато бях мирянин, Бог ме срещна с една забележителна личност, която остави трайна следа в живота ми със своето присъствие и с наставленията, които ми даде. Това беше отец Васил Стаменов, възрастен градски свещеник, над 80-годишен, с около половинвековен стаж в Църквата. Ръкоположен непосредствено преди установяването на комунистическия режим, той попада в полезрението на новите червени управници и бива подложен на жестоко гонение до промените през 1989 г. Въпреки всички опити да бъде пречупен, въпреки всички заплахи от страна на тогавашната власт, той категорично отказва да ѝ сътрудничи. Заради своята активна религиозна дейност отец Васил Стаменов преминава през различни затвори – в Стара Загора, Белене, Варна. Въпреки напредналата си възраст, с искрена ревност и себераздаване до последен дъх, отец Васил Стаменов продължаваше да бъде пример за пастирско

служение. Много християни се изповядваха при него и на всички даваше душеспасителни съвети, пълни с топлина и мъдрост. Когато му споделих, че искам да стана свещеник, той ми каза: „Това е добре, моето момче. Но когато станеш свещеник, недей да бъдеш прекалено строг към хората. Това пречи и ги отблъсква от Църквата. Ако искаш хората да те търсят, излъчвай любов и мир, и бъди близо до проблемите им. Виждам много млади свещеници, които още от самото начало на пътя си налагат правила, забрани, епитимии и изискват от миряните неща, които са много трудни и даже непосилни за тях. С това, те не само ги обезкуражават, но ги и отблъскват от себе си, прогонват ги от храмовете. И миряните си тръгват, не се връщат повече при нас. Свещеникът трябва да върши всичко с любов и разбиране към всяка душа, колкото и болна да е тя, а не да я напряга и стряска с поведението си. Хората имат нужда от съвет, от добра дума и надежда. Имат нужда някой да ги насърчи в живота, а не да ги притиска с прекалената си строгост. Всеки се бори в живота. Всеки може да извърши грях!“

Тези думи се съхраниха дълбоко в съзна-

нието ми и хвърлиха светлина върху пътя, по който бях тръгнал, определиха по-нататъшното ми поведение. Давам си сметка, че ако съветите бяха споделени от обикновен божи служител и казани някак си мимоходом в рамките на един делничен разговор, те нямаше да имат такава тежест, нямаше да останат като печат в младото ми съзнание, както когато са изречени от опитен духовен наставник, при това ясно и категорично.

Ригоризмът (от латински „*rigor*“ - строгост) означава прекалена строгост при спазване на нравствени правила, принципи, убеждения. Прекалената строгост и възискателност, разбира се, не са греховни прояви. В определени случаи обаче, те може да застрашат както душата, така и физическо състояние на някои хора, към които са насочени. Прекалената строгост и възискателност може да бъдат вредни, да предизвикат болестно състояние.

Нещо повече – може да породят потушаване на религиозния плам и отпадане от божията благодат. Личността на вярващия може да бъде подложена на тежко изпитание - неподходящо и несъответстващо за нея, и това да даде горчиви плодове. В тази среда може да се развият болести – фобии, мании от всякакво естество, а духовният живот да продължи в неправилна посока. Човек може да бъде тласнат към прояви на външно благочестие, обредност, които да потиснат вътрешния порив на душата и омаловажат нейната сила. Личността може да бъде поставена в ситуация на ръба на своите душевни сили и да охладнее към

учението на Христос. В някои случаи, за съжаление твърде чести, проявената прекомерна строгост може да доведе до пълно отстъпление от вярата.

Християнският ригоризъм е нанесъл силни удари, не само в историята на Светата църква, но и върху искрено вярващата душа, което е по-важното. Непремерената строгост на свещеника към мирянина може да предизвика истинска катастрофа. Стремешът към бързо постигане на духовни резултати и неистовият порив към Небето, които не са съобразени с индивидуалните възможности и с прага на поносимост,

може да доведат до духовна смърт на вярващия. Тази прекалена страст може да бъде твърде скъпо платена и непосилно тежка.

Християнството (още повече светото Православие) е дълбоко съкровено и сакрално учение. То е светая светих на

Духа, който носи вечния и непреходен завет на Христос и Неговите апостоли. Посланието му е просто, достъпно и по особен начин... умерено. Затова е приложимо във всякакви условия и звучи актуално навеките. То носи пълнота, завършеност и радост във всички свои проявления - както във вътрешен, така и във външен аспект.

Православният човек е дете на Бога и иска да бъде милван и гален от топлата десница на Отца си, да усеща тази топлина. Всякакви крайности са чужди и дори неразбираеми за неговото искрено, обърнато към светлината сърце. Той не иска дадено нещо да му бъде обяснявано сложно, защото го

затруднява, изтощава и плаши. Нуждае се от искрена грижа, наставничество и проявление на Божията любов. Православните вярващи, дори и да мълчат, имат специфично меко балансирано излъчване и обаяние, което стопля и привлича другите – това се дължи на едно особено веяние на Изтока, на неговата мъдрост и вечност, смесица от мистичност и познание, пречистено от опита и светите отци и пропито от Светия дух. Усещането за печал не трябва да бъде съпроводено от чувство за обреченост и мрачен фатализъм. Необходимо е вярващите винаги да носят вътрешния заряд на надеждата и неподправения пламък на божествената любов; пълно да отразяват духа на Богочовека,

на Неговата необикновена самобитност, необяснима пълнота и близост до хората, независимо от това, че са поразени от греха и отдалечени от Бога заради него. Налагане-

то на наказания и мерки за извършени грехове, преди човек да стане вярващ и преди да е имал съзнание за това, че определена постъпка е грях, както и несъобразяването на църковните правила и изискванията за поста с медицинското или психическото състояние на вярващия, може да се превърнат в истинска пречка за възцърковяване дори на най-пламенните и искрени радатели на вярата.

Когато четем внимателно откровенията на светото Евангелие, разбираме, че Спасителят изобличава яростно и вдъхновено проявите на книжниците и фарисеите. Към никого не е така настъпателен и непримирим, както към тях. Именно защото като служители Божии, носейки Неговата власт, те не предават пълната истина за волята на Отца.

Правят го формално, често грубо и без да се съобразяват с особеностите на конкретния човек. Държат се като наемници, а не като пастири. Именно към книжниците и фарисеите Христос отправя своите думи: „Връзват бремена тежки и мъчни за носене и ги турят върху плещите на хората, а сами не искат и с пръст да ги помръднат!“ /Мат. 23:4/. Причината за това е, че тези духовници се намират в духовна заблуда – прекалено строги са и необяснимо високотелни към вярващите, а снизходителни към себе си. Това е така, защото в своето служение те са изпаднали в самозабрава, опиянявайки се от духовната си власт. Вместо да се самоосъзнаят като съработници Божии, като свидетели

и наставници, направляващи с внимание и грижа човешките души по пътя към Бога, те се провъзгласяват за съдници. Коват чуждото благочестие, като изискват трудното и дори не-

възможното от хората, като същевременно забравят, че трябва да се грижат и за своето благочестие. Оказва се, че те са служители на буквата на закона, а не на неговия дух. Тъй като им липсва Христовата любов, те са само външно проповедници и изповедници на тайните на Отца и се отнасят без грижа, любов, топлина към ония, които са обърнали очите си към тях.

Светите отци са носители на божествена-та благодат. Те са я придобили с труд, лишения и личен пример и я раздават на всички непринудено и щедро. Светите отци са като слънчеви лъчи, които озаряват и сгряват сърцата и душите на вярващите. Вдъхновени от Светия Дух, те наставляват, напътстват поклонниците и като истински духовни пастири ги водят по пътя към царството Божие.

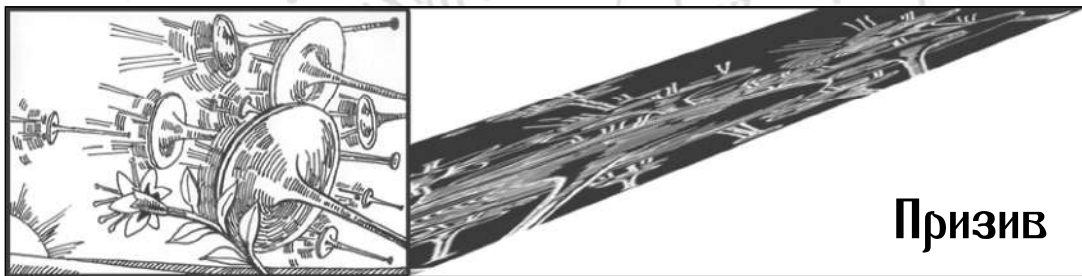

Те, за разлика от гореописаните книжници и фарисеи, са възкательни на първо място към себе си и след това проявяват строгост към другите. Те са прозрели, че Бог е любов и преди всичко любов, и останалото е просто допълнение. Всяка друга добродетел, разгледана или проявена отделно от тази любов, е ненужна, осъдителна и дори опасна за духовното здраве. Светите отци са изковали правилата на Светата православна Църква не като самоцел, а за да предпазят и умножат благодатта и чистотата на Христовото учение. Изковали са тези правила не като допълнителен атрибут, а като същност, естествена среда на учението за Бога. Ето защо са ни завещали, че всичко в духовния живот трябва да бъде пречистено и премислено, че трябва да се стремим да не вредим на другите и да помагаме за спасението на всяка душа.

Във висша степен това е проумял един от великите подвижници на благочестието на ХХ в. – свети Паисий Светогорец. Той заявява: „Духовник, който прилага правилата на православната Църква, без да ги съобразява с всяка конкретна личност, прилича не на опитен хирург, а на касапин!“. Всеки един съвет не може да бъде мъдър и проникновен в истинския смисъл на думата, ако не е съобразен с конкретната личност. Правилата на православната Църква са критерии и пазители на нейното богатство, но не бива да се забравя, че те са писани в конкретна обстановка и във време, което е твърде различно от сегашното. Тези правила трябва да бъдат разглеждани с оглед на днешното време, което демонстрира тотално отстъпление от чистотата на Светото православие и дори антихуманност. Предизвикателствата връхлитат от всички посоки и поради това църквата Христова е поставена пред изключително тежко изпитание. Повече от всякога е нужно нейните служители да проявят във всеки момент не само ревност и дръзновение, но и разсъдителност, и гъвкавост. Всяка проява на крайност и отстъпление може да се превърне в съблазън с теж-

ки последици. Опитните свещеници знаят, че едно нещо може да бъде лекарство за дадена душа, а за друга – да бъде отрова. Затова всичко трябва да е поднесено с мярка и съобразено със състоянието на всяка душа. Ние не сме предразположени еднакво към дадена болест и затова към всеки един човек трябва да се подхожда с особено проникновение. Ето защо от духовника се изисква проява на внимание, обич и бащинска грижа към всеки вярващ. Всъщност, това е най-великото изкуство – да ръководиш хората и особено да направляваш душите им по пътя към спасението. Това е призвание, дадено свише, което обикновените простосмъртни понякога не могат да разберат. Най-великото изкуство е да бъдеш истински пастир на заблудилите се и да ги водиш към царството Божие. Това е особена духовна мисия, която, ако не е озарена от Светия Дух, е непосилна, дори невъзможна. Пастирското служение изисква пълно посвещение, но преди всичко бащинско отношение и ангажираност към всяка страдаща душа, заразена от греха, но жадуваща изцеление. Пастирът трябва да е приятел и лекар, но преди всичко грижовен баща, който да бди над своите непослушни деца, да се моли за тях и да ги закриля; въпреки тяхното непостоянство и дори неблагодарност, да ги обича и да им прощава; да бъде благ в силата и силен в благостта; твърд и нежен, деликатен, но и респектиращ.

Христос е Цар на мира и в Неговото изцяло боговдъхновено учение всичко е проява на любов. Тя е в началото и в края. Любовта изпълва всичко и е насочена към всички. Тя трябва да бъде водеща във всяко едно отношение. Истинските Христови служители са длъжни да бъдат носители на Новия Завет, на скрижалите на любовта, а не на закона. Тъй като са искрени приятели Иисусови, съработници и храмове Божии, всеотдайни пастири и внимателни лечители, най-важното е да проявяват пастирска любов и грижа.

Призив

СИЛАТА НА МОЛИТВАТА

*Размишления над книгата „Старецът Силуан Атонски“
от архимандрит Софроний Сахаров*

ЛИМАСОЛСКИ МИТРОПОЛИТ АТАНАСИЙ

Нека отворим книгата „Старецът Силуан Атонски“ и да прочетем в края на трета глава какво о.Софроний пише за стареца: „До края на своя живот и въпреки намаляващите сили и болестите, той запази своя навик да спи кратко и периодично“.

Както и в другите жития на светиите, и тук виждаме колко е парадоксален животът на подвижниците. Макар че краят на живота на стареца Силуан приближавал и телесните сили го напусkali, а болестите му се увеличавали, той още притежавал дух на подвижничество и молитва. Светите отци казват, че когато човек се подвизава и преуспява в духовния живот, то тогава чрез Божествената благодат той получава обновяване на телесните сили. Затова и понякога ние забелязваме, че хората, които видимо са телесно слаби, по време на молитва или по време на извършването на дела за слава Божия, получават обновление на силите си. Такива дела могат да бъдат проповядване на Божието слово или разкриване на Божиата воля. Това бива споменато още и от свети Цар Давид в псалмите: „подновява се като на орел твоята младост“ (Псалтир 102:5).

Спомням си стареца Порфирий, който беше един истински сбор от различни болести. Не бях виждал по-болен човек от него. Той много тежко понасяше промяната на времето, на атмосферата и тези страдания го докарваха почти до смърт. Спомням си как веднъж на път за Атон и го донесоха

на кораба на носилка. Когато го видях така, увит в одеялото, помислих, че е мъртъв. Но в този момент към него се приближи йеромонахът от Новия Скит и му каза: „Геронда, баща ми е сериозно болен“. О. Порфирий веднага отвори очи и започна да говори за бащата на този йеромонах, разказа целия негов живот, разказа за неговото село, за болестта, която го беше покосила, за лекарствата, които приемаше, за неговите симптоми и какво още е необходимо, за да може той да се излекува. Докато о. Порфирий помагаше с наставленията си на този йеромонах, сам се възстанови от своята немощ. Такива житейски примери потвърждават, че Божията благодат може да премахне всяка човешка немощ и всяка болест.

На Света гора живял един старец, който се казвал о. Георгий и бил последният ученик на великия атонски подвижник геронда Хаджи-Георги. През 1976г. в килията при него влезли крадци и го обрали. Освен всичко това те и пребили 90-годишния немощен старец. Той бил целият окървавен, осакатен и в рани. Когато крадците заминавали, решили да го завържат. Тогава о. Георгий ги помолил да го завържат за стасидията в църквата и да запалят свещ, за да може той да се моли по време на службата, докато сутринта другите монаси го открият. Сега си представете как 90-годишният старец, който бил болен и брутално бит, имал едно единствено желание: да го завържат за

църковната стасидия, за да може да се моли цяла нощ.

Примерът на тези старци е потресаващ. Те са били телесно изнурени, без никакви сили, били са полумъртви, но по време на молитва са придобивали юношеска бодрост. Тази сила им е била дадена чрез молитвата, понеже молитвата успява да повдигне духа. Не знам дали сте забелязвали, че ако бодрствате цяла нощ, но молейки се, няма да се изморите толкова, колкото ако бихте прекарвали нощта, гледайки телевизия или отдавайки се на суетни разговори. Молитвата може да донесе лека телесна умора, която бързо преминава. В края на молитвата човек се отпуска и телесно, и душевно. Затова и ние виждаме, че множество светии до самия край на живота си успяват да съхранят навика да се молят. Аз сам си спомням тези живи примери на старци, които всички часове на нощта прекарваха в молитва неуморно и безропотно. И се притесняваха да пропуснат и малък момент от службата, а юношеската им бодрост копнееше службата да продължава безкрайно.

Не ние управляваме духа на молитвата, а Божият Дух управлява нас.

Нататък можем да прочетем:

„На него му оставаше много време, което да може да прекара в уединение и молитва; той се молеше постоянно, като променяше в зависимост от обстановката вида на молитвата, която особено се засилваше през нощта“.

Когато човек се потруди и молитвата стане част от него, тогава преминава и състоянието на монотонност и вече самата молитва учи човека как точно трябва да се моли. Молитвата се превръща в прослава на Бога и тогава сърцето ликува от Божието величие, превръща се в покаяние и в

болка за целия свят. Всеки път това може да бъде различна форма на молитвата, като това зависи от нуждите на душата в дадения момент. Затова и човек никога не може да учи другите да се молят, защото молитвата учи самите нас да се молим. Както споменава и апостол Павел: „Бог изпрати в сърцата ви Духа на Своя Син, Който Дух вика: Авва, сиреч, Отче!“ (Галатяни 4:6). Тук виждаме, че молитвата не е човешко изобретение, че не ние управляваме духа на молитвата, а Божият Дух управлява нас. Накрая се оказва, че Самият Бог учи душата и и дава това, което смята за необходимо, а човекът в този момент трябва да заеме позицията на ученик и да даде възможност на Бог да действа, а не сам да действа по своята воля.

Искам да спомена и за ползата на молитвата през нощта. Тя е толкова полезна, че в манастирските стени денят бива оставен в полза на нощта. Графикът в манастирите е построен по такъв начин, че през деня монасите да имат възможност да си починат, да поспят, за да могат после да бодрстват цяла нощ. Ако човек се научи да из-

ползва нощта за молитва, тогава, както казва авва Исаак: „в душата на човек ще навлезе ярка светлина, благодарение на нощната молитва“. Тъмнината на нощта се превръща в Божествена светлина в душата на човека.

Съществуват манастири, в които графикът през деня включва дневна почивка за 1-2 часа, за да може вечерта монасите да имат възможност да посветят повече време на молитва. Смятам, че подобен график могат и миряните да използват в живота си. Познавам хора и цели семейства, които успяват да реализират това. През деня те намират по няколко часа да починат, а вечер когато приключат делата си, се отдават на молитва. Това е много полезно и ви съвет-

вам да пробвате.

За смисъла на съвместната домашна молитва

В Солун познавах няколко семейства, тясно свързани със Света Гора Атон, които вместо да устройват събирания вечер в домовете си, за да се веселят, организираха вечери на молитвата. Те звъняха на приятелите си и ги канеха: „Елате днес в 9 часа на съвместна молитва“. Както ние монасите се посещавахме един друг в килиите на Атон и извършвахме всенощно бдение, така и тези хора извършваха подобно бдение вкъщи. Не е задължително да се молим само в храма, но можем и самостоятелно да служим в домовете си на Бог. Това е просто и ефективно. Така и те се събираха вечерта и започваха да четат вечерие, после акатиста към Пресвета Богородица, молебен, полунощница, утрения и други молитви и така към 2-3 часа завършваха своето молитвено бдение, и накрая изпиваха по чаша чай и се прибираха по домовете си. По този начин срещите на тези светските хора също се превръщаха във вечери на молитвата. Вместо да играят карти или да се занимават с друга глупост, те се молеха заедно.

Познавам и едно семейство в Солун с много деца, шест от които бяха станали монаси и монахини. Тези чеда още от своето детство са участвали в домашните всенощни бдения, които техните родители организирали. Майка им често посещавала стареца Паисий, когато той пристигал в Суроти и превърнала дома си в манастир. Ежедневно, в средата на деня всички жени вкъщи се събирали в хола и извършвали молебен, а вечерта организирали всенощни бдения ту в единия апартамент, ту в друг, където се молели всички със семействата си. Те се отказали от телевизията и от клюките в името на молитвата.

Опитайте и вие да посветите времето си вечер на молитвата. Това не е чак толкова сложно. Вземете някоя църковна книга с молитви като Часослова, Псалтира или Минейя и пробвайте да се молите поне час, и ще

видите каква полза и умиление ще ви донесе молитвата, и какви изменения ще претърпи душата по време на молитва. А ако на следващия ден планирате да се причастите със Светите Тайни Христови, то тогава още по-дълго е необходимо да се потрудите в молитва, за да може благодатта, която се получава в това Тайнство, да се преумножи.

Но бъдете внимателни да не навредите на душата си. Защото, когато решим да се подвизаваме в умна молитва, без да имаме духовен наставник, рискуваме да бъдем измамени от нашето въображение и да се окажем в болестно състояние. По-добре е да вземем благословение от духовник, който сам да ни подсказе какъв график на молитва да следваме и да определи кои църковни молитви да четем. Първо започваме винаги с тези молитви, които е установила Църквата, защото има голямо разнообразие от молитви като вечерня, вечерие, акатист на Пресвета Богородица, полунощница, утрения... Човек може да се моли часове наред. Затова и ви съветвам да си набавите тези книги, да ги изучите и по тях да се молите. Когато свикнете да го правите, ще разберете, че не можете да живеете без молитвата. Знаем хора, които даже в автобуса, във влака и в самолета пътуват с молитвеника и го четат през целия път.

В Солун познавах и семейство лекари, които имаха вкъщи малка молитвена стая, в която цялото семейство се събираше и извършваха служби като на Атон, като прекарваха много часове в молитва. Те ставаха към 4 часа сутринта и извършваха всички положени служби, после тръгваха да вършат делата си, на работа, а след това вкъщи отслужваха вечерня, вечерие и акатист. Канеха и други познати и с тях извършваха всенощно бдение.

Когато семейството има свое молитвено правило, това е голямо благословение. Ако знаехте как това влияе на малките деца! Когато детето вижда, че родителите му, братята и сестрите му се молят, и то се научава да се моли. Няма по-добра терапия за душата на

детето. Каквото и лошо нещо да види или да преживее през деня, всичко се превъзмогва чрез съвместната вечерна молитва. Неправилно е да се съветва детето: „Иди в стаята си и се моли!“. Как детето може да се моли, когато никога не е виждало родителите му да се молят? Израствайки така, такова дете с времето ще изостави молитвата, защото то никога не е виждало реално родителите му да се молят.

Чрез образа на молещите се родители нараства и авторитетът им в очите на детето. Помня, когато живеех в един скит на Атон и когато там пристигна младеж, който беше студент в юридическия факултет. Той беше абсолютен атеист и ми каза: „Знаеш ли, отче, че се отрекох от всичко: от Бог, Църквата, свещениците, духовниците и вече не вярвам в нищо. Единството, което никога не мога да отрека и да забравя, е образът на моята майка, която коленичеше и се молеше, докато аз заспивах и когато се събуждах. Благодарение на това, което виждах, никога не си позволих да ѝ противореча, да споря с нея или да я ругая. Дори сега дойдох на Атон, защото майка ми искаше да го направя“. Това е един ярък пример как майката е успяла да повлияе на детето си чрез своята молитва. Тя никога не му е досаждала с отегчителни нравоучения: „Не прави това, не прави онова...“, което само е щяло да доведе до съпротивление, но го е учила чрез своя собствен пример.

Ако вземем пък семействата, в които близките се карат постоянно и то, често без сериозна причина, а просто заради битови неща и заради егото си, то когато тези семейства с благословието на духовника си започнат да се молят съвместно всеки ден, скандалите затихват и в дома се възцарява

мир. В манастирите след вечерната служба всички монаси на колене измолват прошка един от друг за всичко, което се е случило през деня, след което целуват иконите, взимат благословение от игумена и се отправят към килиите си, където продължават молитвения си подвиг. Ако в семейството започне да се практикува това и всеки, преди да си легне моли за прошка останалите, то такова семейство винаги ще живее в мир.

Трябва да разберете, че без молитвеното правило не може да преуспеее в духовния живот. Един старец казваше така: „Когато миряните те питат какво да правят, винаги им казвай да спазват молитвеното си правило“. Затова и всеки трябва да има свое молитвено правило. Опитайте се да допуснете молитвата в живота си, това е наистина просто! Вместо да каните приятелките си на кафе, поканете ги да се помолите заедно, да отслужите молебен или вечерня, а след това можете и едно кафе да изпиеете. Всичко това е възможно да бъде реализирано и то не само в манастирите, но и в света – вече ви разказах, че познавам такива хора, и съм видял каква полза им носи молитвата.

В Солун познавах един шофьор на автобус, който заедно с кондуктора отслужваше вечерня и молебен. Кондукторът четеше основния текст на службата, а шофьорът произнасяше възгласите. Понякога ние се шегувахме и ги питахме: „Това автобус ли е или манастир на колела?“. Но знаете ли, в този автобус наистина присъстваше благодатта и всеки, който влизаше в него, я усещаше.

„Тогавата той се молеше и за живи, и за починали, за приятелите си и за враговете, за всички“, - четем нататък.

Когато духът на молитвата се укрепва в човека и душата му се насища чрез молит-

вата, тогава идва и истинската молитва, чрез която човек е способен да поеме върху себе си цялата тежест на този свят. Такава молитва е способна да покрие всички – и живи, и мъртви, приятели и врагове, целия свят. Един молещ се човек, който се превръща във всемирнен благодетел.

„За какво е мислил и какво е преживявал, когато е разговарял с Бог през дългите нощи, когато се е молил за мир?“

Никой не знае и не може да опише тази пълнота на сърцето, която придобива молещият се човек. Даже той самият не може да го направи. Божието присъствие по време на молитвата е толкова силно и тайната Божия е толкова порязваща, че не е възможно и една нощ на молитва да бъде описана. Това е като един цял живот.

Взимайки молитвеника и броеницата, пробвайте да се молите цяла нощ и тогава благодарение на покаянието, прославата, благодарността, свободата, любовта към света и всички онези чувства, които изпитва молещият се, ще разберете истински какво означават понятията „човек“, „мир“, „Бог“, „любов“, „радост“. Случва се да вървиш из града и да видиш плакат: „Ако желаете да прекарате най-незабравимата нощ през този декември, заповядайте на концерта на този артист в Гърция“. Всъщност зад тази реклама се крие напълно различен смисъл: заповядайте при нас, ние ще вземем парите ви, за да живеем и ние добре, и нашият артист също. Затова и ако желаете наистина да прекарате една незабравима нощ в живота си, то посветете я на молитвата. Тези нощи са безкрайни, неуморни и даже аз самият не мога да намеря думи, за да ги опиша.

Помня как на Атон о. Паисий ни разказваше за стареца Арсений, който беше сподвижник на стареца Йосиф Исихаст. Тогава в манастира имаше правило всички да се молят до 2-3 часа през нощта. По това време о. Арсений беше на около 75 години. Той живееше в една малка килийка с един прозорец, който му служеше още и за вход в самата килия, защото там нямаше врата. Вся-

ка вечер о. Арсений започваше да се моли до прозореца. Младите събратя почиваха след края на молитвата по няколко часа, а на изгрев слънце ставаха и тръгваха да изпълняват своите послушания. Една сутрин, минавайки покрай прозореца на о. Арсений, забелязаха, че той още се моли. Той ги попитал: „Какво се е случило?“. А те му отговорили: „Време е да вървим да изпълняваме послушанията“. „Нима вече е светло?“ – попитал о. Арсений. Представяте ли си, че той дори не забелязал, че се е разсъмнало!

Имаше още един старец от Новия Скит, който постоянно повтаряше, че скоро ще настане Второто пришествие. Питаша го: „Защо е нужно да настъпи Второто пришествие, отче Ефреме?“. „Нима не сте чели, че ще дойде времето на Второто пришествие, когато дните и нощите станат по-кратки?“ – отговорил о. Ефрем. „Нима са станали?“ – попитали те. А той им споделил: „А не са ли – тъкмо започна да се моля и навън вече се е разсъмнало“. Така се молел, че не забелязал как преминава нощта.

Отците, които живееха в съседство с о. Паисий, разказаха такъв случай. Една нощ, по време на неговата молитва, от килията му просияла нетварна светлина и о. Паисий помислил, че вече слънцето е изгряло. Той бързо излязъл, отишъл до съседната калива и попитал: „Отче, колко е часът сега и защо толкова бързо се разсъмна?“. „Какво разсъмване?! Още е 2 часа през нощта, отче“ – му отговорили монасите. А той през цялото време виждал единствено светлина наоколо и затова и помислил, че вече е ден.

Чрез тези примери искам да ви покажа, че тайните Божии ни се откриват чрез нощната молитва. Един час молитва през нощта е равносilen на 5 часа молитва през деня. Затова и нощта е голямо богатство. Вие, християните, които посещавате храма и слушате словото Божие, е редно да извършвате такива нощни бдения, защото точно през нощта врагът на човешкия род става най-активен и се стреми да погуби човешките души чрез всевъзможни развлекателни

центрове, клубове, чрез телевизията и т.н.

„Някои от бележките на стареца могат да служат като пример за такива молитви; те дават възможност да се приближим до тази тайна на душата на починалия светия“.

Както вече споменах по-горе, тази пълнота, която преживява душата на молещия се, е невъзможно да бъде представена. Св. Йоан Лествичник поставя въпроса: „Кой може да разбере ума на молещия се човек?“. Никой! Само Бог. Даже дяволът не може да се спусне в дълбочината на човешкия ум. Това е такава дълбочина на Божието присъствие, че никой не може да я познае, нито може да я опише. Веднъж св. Григорий Палама изнасял проповед за молитвата на едно от събранията. Попитали го дали може да опише преживяванията си по време на молитва. Той започнал да разказва и по едно време споделил: „Колкото и да се опитваме да опишем състоянието на душата по време на молитва, това е невъзможно да бъде направено“.

Доста пъти съм ви разказвал, че ние имаме особено благословение от Бог, защото сме православни християни. Нашата Църк-

ва притежава най-богатия молитвен опит, за разлика от западните църкви, които са заменили молитвата с добри дела. Западът пренебрегва молитвата и не е запознат с тайната на живота в Светия Дух, а Евангелието при тях се превърна от духовна книга в сборник с нравствени закони. Затова и сега западната църква вместо да създава хора, които да се молят, създава добри социални работници. От свещениците там също се очаква, че ще бъдат социални работници, а ако случайно решат да не са, то тогава не са никаква свещеници. Докато нашата Църква гледа на човека по съвсем различен начин: човекът се цени заради молитвата си, а не заради добрите си дела. Разбира се, с това не казвам, че не е необходимо да вършим добри дела, а напротив, те са задължителни и трябва да се извършват, защото „вратата без дела е мъртва“ (Иаков 2:26). Така ще ви го представя: добрите дела са като листата на дървото, а плодовете му са молитвата и Божествената благодат.

Превод от руски език: Теодора Витвитска

Преживяно

МОНАХИНИЯ МАКАРИЯ (ДЕСИПРИ), ЧРЕЗ КОЯТО СВЕТИ ЕФРЕМ НОВИ БЛАГОВОЛИ ДА СЕ ОТКРИЕ

НИКОЛАС СОТИРОПУЛОС

Човекът, чрез когото свети Ефрем Нови благоволи да се открие за целия свят, е монахиня Макария, в света Маргарита Десипри. Родена е на 12 март 1911 годи-

на в село Фалатадос на остров Тинос, в Егейско море. Родителите ѝ са били благочестиви хора, дядото по майчината линия е бил свещеник - отец Антоний, когото тя много оби-

чала. Бог благословил семейството Десипри с много деца, от които две момичета са станали монахини, а синът Андрей – свещеник, който все още е жив. Бог го е призвал на особени подвизи.

По време на окупация на Гърция, през 1941 – 1945 години, тя доброволно посещавала и утешавала жени затворнички в атинските затвори. В манастир постъпила на 11 декември 1930 година, а на 31 юни 1932 година приела монашески постриг с името Макария. Разгоряла се от ревност по опознаване живота на Божиите светии и, желаейки да изучи как са живяли и се подвизавали в стародавните времена гръцките пустинници, тя се оттеглила в местността Неа Макри, за която от преданията било известно, че там се е намирало едно от най-старите средища на исихазма.

През лятото на 1945 година, обхождайки местността Неа Макри на полуостров Атика, тя отишла да запали кандило

в руините на това, което по-късно щяло да ѝ бъде разкрито като древен ставропигиален манастир от „Хълма на Непорочните“. Още тогава почувствала, че това място е свято - мястото, където по Божията воля щяла остане до края на живота си.

Там си измайсторила малка килийка и продължила да води монашески живот, трудейки се нощем, за да си осигури най-необходимото за живота, а денем, през свободното от богослужения време, изследвала руините на древната Богоявленска църквичка и стародавните келии. Живеела в доста тежки условия - през зимата се топила само с горещите молитви към Бога и наметалото, оставено ѝ от един пастир, който забелязал, че тук обитава някой.

След дългите ѝ молитви и неугасващото ѝ желание да узнае как са живели светите подвижници в тези места, Спасителят Христос открил на Макария останките на свети мъченик Ефрем. Това се е случило на 3 януари 1950 година, когато монахинята била на почти 40 години, тоест се доближавала до възрастта на този, чиито мощи ѝ били открити от Спасителя. Толкова дивно е действал Бог, давайки в отговор на монахиня Макария не само една дума, а светеца, много близък до нейната възраст. Наистина, най-великолепните красоти Божии са светиите!

Разказът на монахиня Макария за откриването мощите на свети Ефрем в развалините на древния манастир.

„След като намерих убежище сред руините на древния манастир, където Светото Провидение насочи стъпките ми, мислено обърнах погледа си към миналите години, към древни времена, когато навсякъ-

де били разпръснати останките на светци, обагрили и напоили с кръвта си дървото на Православието.

Разчиствайки тези развалини, си мислех, че се намирам на свято място и се молах така: „Господи, Боже мой, сподоби мене, смирената Твоя рабиня, да видя един от отците, подвизавали се тук“. След известно време на непрестанната молитва, чух в себе си глас, който ми казваше: „Копай ето там, и ще намериш каквото търсиш“, – и по тайнствен начин ми беше показано кътче земя във външния притвор на манастира. Минаваше време, а гласът все по-силно и горещо ми повеляваше: „Копай там, и ще намериш каквото търсиш“.

Тогава посочих мястото на работника,

когато бях поканила в онези дни да ми помогне. Обаче той не пожела да копае на мястото, посочено ми от гласа - все се отдалечаваше. Виждайки ината му, го оставих да копае където си прецени, но се молах да не успее и да се принуди да копае там, където ми беше посочено от тайнствения глас. Накрая, след като се опита да копае на 3-4 места, всеки път удряйки на камък, той се върна към мястото, което ми показах в началото.

Всичко там – огнището, трите ниши, наполовина срутената стена – показваше, че на това място някога е имало монашеска килия, и тези развалини са останали, за да ни разкажат драмата, случила се на това място. Разчистих мястото от срутените камъни и работникът започна да копае. Той беше доста раздразен, малко се гневеше и аз се притеснявах, да не унищожи нещо.

Тогави ми казах:

- Не бързай, не се пресилвай, работи полека.

Той сякаш не ме чуваше и продължаваше да копае, както преди.

Казах му:

- Тук, може би, е погребан някой и може да му счупиш нещо. Моля те, бъди внимателен!

Тогави той разбра и ми отговори:

- Действително ли вярваш, че онова, което ти е в главата, е вярно?

Аз действително бях толкова уверена, сякаш го виждах наяве. Той копаеше все по-дълбоко, и когато стигна до дълбочина малко повече от 1,7 метра, лопатата намери първо черепа на Божия човек. И в същия миг неизразимо благоухание се разли наоколо. Работникът пребледня, онемя и дишането му секна.

- „Остави ме сама, моля те“ – казах му,

и той се оттегли.

Спуснах се благоговейно на колене и прегърнах останките на светията, с дълбоко предчувствие за великото му мъченичество. Душата ми се изпълни с радост. Открих голямо съкровище!

След това, внимателно разравяйки земята, разризах напълно мощите му, които, въпреки многовековния си престой под земята, не бяха изтлели.

Разбрах, че това е духовник, защото, докато изгребвах земята пред светите му ръце, видях краищата на ръкава на расото му. Върху одеждите му нямаше ни най-малка следа от замърсяване, бяха много чисти, ушити грубовато, извезани в стар стил с нишка, дебела над един милиметър.

Когато разчистих мястото, където бяха краката, отново се откри част от долния край на чистото расо, също, както и на ръкавите, а върху пръстта бяха отпечатани стъпките на светеца.

Не знаех какво да правя: да се радвам ли, да плача ли, питах се: как така Божият човек бе погребан тук? Какво се е случило? Какво са видели очите му? Мислих, че вероятно се е случила потресаваща драма.

Опитах се да очистя останките му от пръстта, но костите на ръцете се чупеха. Изля се дъжд, така че положих останките, както си бяха, в нишата над гроба. Но какво да ви кажа за този дъжд? Сякаш небето изливаше сребърни капки, с които оросяваше костите на светеца в гроба.

Беше вечер, затова започнах да чета вечернята; все още бях сама на това свято място, на което ме упъти Бог. Изведнъж чух стъпки, които започваха откъм гроба и се насочваха към двора. Те стигнаха до цър-

ковната врата. Това бяха силни, решителни стъпки и аз усетих, че това са стъпките на силен човек. Този беше единственият момент, когато изпитах страх. Почувствах как кръвта във вените ми застива и, парализирана от страха, не можех да се обърна назад.

Тогава чух глас, който ми казваше:

- Докога ще ме държиш там? И главата ми в това положение!..

Обърнах се и го видях. Той беше висок на ръст, с неголеми кръгли очи, с малки бръчици в ъглите. Брада покриваше шията и се разделяше на три части, беше леко къдрава, черна на цвят.

Одеждите бяха монашески, в лявата си ръка държеше ярка свещ, а с дясната благославяше. Душата ми се изпълни с блаженство и неопикуема радост. Върнаха ми се смелостта и силата. Страхът изчезна, почувствах го до себе си и казах:

- Прости ми, утре, още щом се зазори, ще се погрижа за теб.

В същия момент той стана невидим и аз си довърших вечернята.

На следващия ден след утрения взех светите мощи, почистих ги, умих ги и ги сложих в нишата на светия олтар, а до тях запалих свещ.

Вечерта на същия ден, насън видях светия Божий мъж, стоящ в храма от дясната страна и придържаш сияеща икона, върху която бе изписан неговият образ. Иконата беше ръчно изрисувана, в натурална величина, украсена със старинно сребро. До нея имаше голям свещник, върху който поставих свещ от чист восък.

И чух как той ми каза:

- Много съм ти благодарен! Казвам се Ефрем.

Времето минаваше и ме измъчваше неувереност по повод на случилото се. И ето че веднъж след вечернята, когато се пресегнах да затворя вратата на църквата, чух три почуквания, като от кехлибарена броеница. Разбрах, че това беше светецът. Влязох в олтара, където бяха мощите му, запалих свещ и се поклоних. Но какво да ви кажа? Как да предам с думи онова чувство, което изпитах пред небесното благоухание, разнасящо се от светите мощи? Истинска бездна погълна цялото ми същество, усетих вътре в себе си рай и в същото време нищожността си пред това величие“.

Монахиня Макария

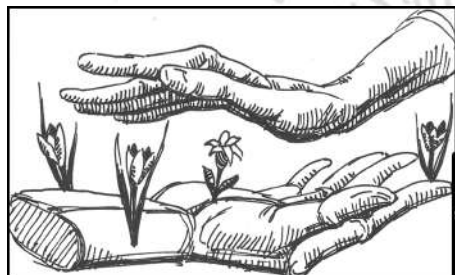
С живота си и с неуморимото си свидетелство монахиня Макария възвестявала на всички това, което ѝ бе откривал св. Ефрем Нови. Той сам ѝ показал мястото, където бил погребан преди 500 години. „Ще извърша много чудеса!“ – казал свети

Ефрем на старица Макария, явявайки ѝ се непосредствено. „Ще помогна на мнозина, преди да започнат страданията!.. Преди да започнат нещастията“. До края на живота си старица Макария е истински образец на вярата и молитвата, следвайки, доколкото е било по силите ѝ, трудовете и отшелническите подвизи на свети Ефрем.

Блажена Макария се преселва във вечността на 23 април 1999 година, навръх празника на св. Георги, на 88 годишна възраст.

Превод от руски език: Марина Тодорова

Преживяно

„МАМО, БАМО НЕ ПЛАЧИ“ - ТАЙНАТА НА ДЕТЕКАТА СМЪРТ

СВЕЩЕНИК ВАЛЕРИ ДУХАНИН

К с ю ш а
б е ш е
на шест
години. Тя уми-
раше от рак.
А от очите на
майката течеха
горчиви, без-
утешни сълзи.

Никога досега не беше плакала така и не знаеше, че сълзите могат да изгарят лицето.

Колко много се беше молила преди това, не може да се предаде с думи! Не всичко в живота може да се опише... Тя откри вярата, благодарение болестта на детето си. Прие х кръщение с мъжа си, когато разбраха диагнозата на малката. Неочаквано и парадоксално животът им се превърна от равнодушие в ежедневно стоене пред Бога – в лични молитви и на богослужения.

През целия си малък шестгодишен живот, Ксения имаше само едно единствено човешко желание - да изчезне това образувание. Пожелаваше си го на рождения ден, на Нова година, на службите в храма и по детски молеше златната рибка в аквариума. Страданията продължаваха година и половина, тоест четвърт от малкия ѝ живот.

Веднъж в онкологията донесоха мощите на свети Лука Кримски. И всяко дете, кое в ръцете не майка си, кое със системата с лекарство, кое с патерички, кое в количка - всяко, както можеше, се приближаваше до мощите на светията и се помолваше, и се надяваше. Ксения също се помоли и вярваше,

прекръсти се като голям човек, поклони се, допря се до мощите и нещо шепнесе...

Колко много четем за чудесата! Да, те се случват. Когато са събрани на едно място - в статии и книги - създават впечатление, че са страшно много, че се изцелява едва ли не всеки втори, че е достатъчно да се помолиш и изцелението ще ти бъде дадено.

Но Господ понякога има съвсем друг план!..

Предната вечер бащата, Божият раб Сергей, беше събрал цялото семейство около дъщеря си и прочел Акатиста към Всецарица. А майката се молела: „Господи, толкова много претърпя детето ми, не го мъчи повече, моля Те! По-добре душата ми да ме боли тук, но то да не страда!“ Поставила до Ксения иконите и се молела на Господа, на Пресвета Богородица, на блажената Ксения Петербургска, да се прекратят страданията на дъщеря ѝ...

И те свършиха – на следващия ден... През цялата нощ Ксения стенела- подобни стонове майката вече била чувала в онкологията от съседната стая, когато на сутринта онова момиченце починало...

В продължение на тридесет и девет дни майката беше чела Акатиста към светата покровителка на детето си - блажената Ксения Петербургска. Така и не успя да го прочете за четиридесети път. Предния ден я доведоха в храма и я причастих. Със слабичките си обезсилени ръчички Ксения прегърна майка си, а тя се боеше да я притисне силно, за да не повреди порта и да не я нарани. Це-

луна я.

Има моменти, когато времето замира, цялата суета на ежедневието се изпарява и в миг изчезва всичко фалшиво, а в душата се пробужда нещо изконно, неподправено. И ето, че няма вече накъде да бързаш, и някъде в дълбините на притихналото си сърце преживяваш срещата с вечността. В такива моменти душата става друга и общуването с близките се осъществява по съвършено друг начин.

Слънцето помръкнало, когато Пречистата стояла пред умирация си Син, за три часа слънцето изпаднало от привичния ритъм на времето. В някакъв смисъл и ние смъртните усещаме това – всичко притихва около нас, когато умира най-близкият, най-любимият ти човек.

Час преди смъртта Ксюша каза: “Мамо, аз умирам...”. А после добави: “Ти не плачи... Само не плачи! Мамо, само не плачи...”. С отслабващ глас утешаваше най-сродната си душа на земята.

Духовният опит на умиращите деца е почти недостъпен за нас. Те не говорят за него... Пред Господа предстоят в своята детска простота и непосредственост. И тайната на техния вътрешен живот сияе от чистотата, която са им донесли собствените им страдания. Но именно детските думи, такива прости и неподправени, откриват техния удивителен, дълбок духовен свят.

Ксюша искаше да живее, но на прага на смъртта мислеше не за себе си. Усмивката на майката за детето е слънчева светлина. Топлината на тази, която те е родила, е топла от всичко най-топло на света. Сълзите на майката раняват сърцето. И затова, дори когато умираш, ти се иска майка ти да не плаче.

Какво жадува всяка детска душа? Тя жадува радостната пълнота на вечния живот. За детето няма условности и граници: ако е радост, то тя е всецяла, ако е живот, то той е безкраен. Защото душата на човека е безсмъртна и от Бога предназначена за радост. Ала не тук тя придобива това. В този смисъл детската душа винаги е ориентирана към

духовния свят - високия, другия, в нея е отзвукът на Небето, всяка детска душа в своята непосредственост не е от този свят.

Ние, грешните възрастни, също чувстваме това. Затова, когато страда невинната, чистата като ясно небе детска душа, изпитваме най-голяма скръб. Страданията на възрастните са предимно заради греховете. Но по отношение на беззащитните дечица, те остават неразгадани. Ако се фокусираме върху цялата несправедливост на земните страдания, то центърът ще попадне върху страданията на невинните деца. Защото този, когото обичаш най-силно, ти донася най-горчивата болка със страданието си.

Земните страдания съдържат в себе си тайна, която е неразгадаема. Тя е неподвластна на манипулациите на смъртните. Тя предизвиква удивлението на мъдрите. И мъдростта на най-мъдрите не може да разреши тази тайна. Но тайната на земните страдания си има име, а в името е и ключът към разкриването ѝ. Името на тази тайна е РАЗДЯЛА.

Цялата световна скръб и стенание произтичат от раздялата, сякаш кръв от незарастваща рана. Ако я нямаше раздялата – с родителите или децата, с любимите или приятелите, с това, на което посвещаваме своя живот, което е скъпо за нас и безценно, – никой нямаше да пролива толкова сълзи, ничие сърце не би се разкъсвало от безутешна мъка.

И ето я същността на тази тайна: раздяла е името на изконната, първичната трагедия. Като стъпала, като брънки на верига, като огледално отражение се предава, отразява в нашата повседневност: раздялата с Бога – раздялата с Рая – раздялата с близките – раздялата със собственото тяло. Така раздялата поражда раздяла. Изначалната раздяла повлича след себе си верига от последващи раздели, сякаш скъсването на първото звено на веригата по странен начин е повлякло след себе си разрива и на всички следващи звена. Заради раздялата с Невидимото, ние се разделяме с видимото. Загубили Отца, губим и децата.

Както са противоположни нежната целувка на детето и отровното ухапване на змията, както са несъвместими чистата открита усмивка и грозният белег на лицето, така си противостоят несъмнената радост от раждането на дете и несъмнената болка от неговата смърт. Първото е Твой дар, Боже, второто е от нашето престъпление против Теб!

Но всяка раздяла губи трагизма си, когато не е завинаги, а е временна. Още повече - каква неизказана радост те обхваща, когато изведнъж срещнеш онзи, когото си считал за изгубен завинаги!

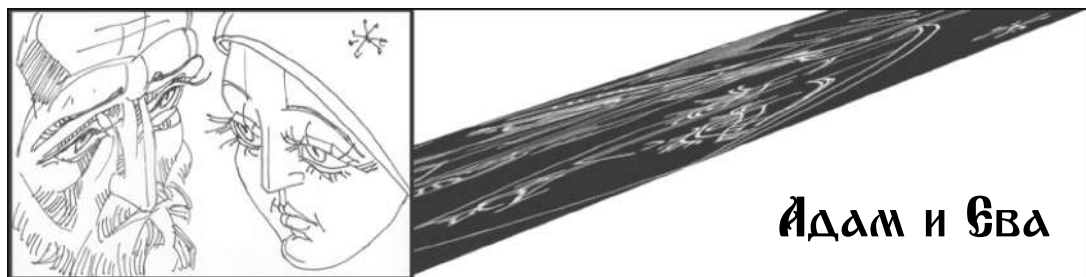
Каква очевидна истина, известна на всички - тук, на земята, всичко е скоротечно и временно. Но тогава и раздялата е също до време. И, всъщност, ние се разделяме тук, за да се срещнем там, където всичко е вечно. Там ще се срещнат родители и деца, там прародителите ще се срещнат с правнуците, там тези, които са страдали тук, ще придобият цялостност в обятията на Божиата любов. Просто за всеки е подготвен не-

говият час.

А ето какво каза майката на починалата Ксюшенка, Божиата рабиня Елена: "Повече от всичко тя обичаше да е в храма "Преображение Господне", където после я опяха. Никога няма да забравя! Когато с малкия ковчег стигнахме до храма, засия ясно слънце и заваля първият сняг! А когато влязохме в двора, снегът започна да се стели на вълни и даже не падаше веднага на земята, а във въздуха се виеха малки балончета. И тази картина още е пред очите ми: слънце, сняг, вятър - с думи не може да се предаде! Успокоявахме се: „виж ти, навярно нашата Ксюша там я посрещат така празнично"! Гледайки децата наоколо се разридах, но бързо си спомних думите ти, отче! Колко съм глупава, че плача! На моето момиче му е добре там! Ние сме, които се мъчим тук."

Умиращите деца са подобни на ангели! Сякаш това е стълбата на Иаков. Така те отиват едно след друго на Небесата.

Превод от руски език: Йоанна Калешева

Адам и Ева

ТРУДНОСТТА НА СЕМЕЙНИЯ ЖИВОТ

СВЕЩЕНИК ПАВЕЛ ГУМЕРОВ

Никога ли не сте се замисляли защо конфликтите, скарванията, скандалите, споровете се случват най-често между най-близките - мъже и жени, родители и деца, съпрузи и техните родственици, особено ако живеят под един покрив?! Тъй като дълго съм се вълнувал от този въпрос, търсейки отговор, събирайки знания по темата, стигнах до следните изводи:

Във всеки човек живеят страсти и греховни навици - гняв, раздразнителност, самолюбие, егоизъм, желание да се отстоява своето, леност, склонност към униние, печал, заядливост, безпричинни промени в настроенията и още много други. Но когато се намираме извън дома - на работа, на гости, в компанията на приятели, на обществени места, страстите ни почти не се излагат

на показ, не дават знак за своето съществуване, защото са ограничени от природната ни естествена стеснителност, от нормите на общественото поведение, от страха да не си навлечем нечий гняв, да не загубим благоразположението на приятелите си, изобщо да не се дискредитираме в очите на околните. Мисля, че това не е толкова лицемерие и двуличието от наша страна, колкото ни е доста по-лесно да съдържаме себе си пред чуждите хора, защото се стесняваме от тях. Но когато се приберем у дома, всички тези негативни наклонности, които гнездят в душите ни, вече не се крият и само чакат повод да излязат наяве, тъй като спирачките и задържащите начала в отношенията с чуждите хора, тук отпадат.

„Шило в торба не стои“ – както е казал народът! Ако човек не води духовна борба със страстите си, не възпитава душата си в придобиване на добродетели, не разбира, че греховните наклонности и скверни черти на характера силно му пречат – както на него самия, така и на близките му, дълго няма да може да ги подтиска и те скоро ще намерят начин да се изявят и да се втурнат „с взлом“ в дома му. Защото у дома си човекът е такъв, какъвто е – не се стеснява, не се крие. Един свещеник беше казал по този повод мъдри слова: „Най-добре и най-обективно на този свят ни вижда само Господ Бог и нашите домашни, защото от тях не може да се укрие нищо – те виждат истинското ни състояние, дори по-добре от нас, самите. Така че, близките ни познават както нашите добри страни, така и слабостите, и пороците ни.“

Друга причина, поради която най-често сме в конфликт с близките си хора, се състои в това, че ние действително ги обичаме, не сме равнодушни към тях, вълнуваме се

от тяхното поведение, живот, но не умеем да намерим правилната и спокойна форма, в която да облечем това, което искаме да им кажем, да споделим своите вълнения и безпокойства. И затова често обсъжданията на даден проблем с нашите родственици завършва с караници и обиди. Отново излиза наяве и онова, за което говорихме – с чуждите умеем да разговаряме деликатно, но с близките си нямаме стеснения и срам, и не се замисляме дали не ги обиждаме с думите си.

Човек, когато няма семейство, живее доста по-леко. Не му е необходимо да се съобразява с някого, да се смирява, да се бори със себе си. Живее си безбрачният живот – всичко му е уредено, стабилно; на работа е в добри отношения и с началството, и с колегите; душата на компанията е с приятелите си. Но ето, идва момент, задомява се и както му се струва – голяма любов. След няколко месеца започват караници, неразбирателство, спорове за дребни неща и изведнъж – ах, „как се обичахме в началото, къде отиде всичко това?“

Да, Бог дава в началото дара на влюбеността, за да могат двамата – напълно различни хора, плавно да влязат в руслото на семейния живот. Обединени от това чувство да преживеят първите години от брака, които са най-трудни, да се адаптират, да си паснат един с друг. Влюбеността, обаче, не продължава безкрайно, но ако съпружките работят над своите отношения, стремят се към мир и единство, то тя ще възрасне в истинска любов. Минават годините, изменят се условията на живот и ако съпружките пазят любовта, тя им помага да преживеят всички житейски трудности и кризи. И тогава преживените изпитания не само няма да разрушат брака, но ще укрепят съпружеските отношения.

По мое мнение, семейните нещастия се случват по три причини:

– неразбиране на целите и задачите на брака и семейния живот. Това може да е, както от страна на единия от съпрузите, така и от двете страни - не се замислят защо е било необходимо да създадат семейство и как правилно да построят семейния си живот;

– разединение на съпрузите и като следствие от това – загуба на единството и любовта. Вместо да се обединят и да започнат заедно да преодоляват семейните трудности, съпрузите се разбягват на различни страни и живеят не общ живот, а всеки поотделно;

– неумение и нежелание спокойно да се разговаря и да се решават проблемите. Ако

в семейството често възникват конфликти, караници, това невинаги е признак за отсъствие на любов в семейството. Съпрузите може да са привързани един към друг и да си

желаят взаимно доброто, но да не умеят да общуват и разрешават спорните ситуации.

Съвременният човек изобщо е скаран с идеята за жизнените си цели и задачи. В това число, по отношение на семейните въпроси е в „пълно неведение“. Примерно, 70% от младежите не желаят да встъпят в брак, а останалите 30% имат съвсем смътни представи за това, как да създадат свое семейство и да устроят семейния си живот. Всеобщата безграмотност по въпросите на семейството и възпитанието на децата в днешно време възниква на фона на дълбоката криза в отношението на съвременните хора към духовния живот. Това е болест на нашето време! Разбира се, семейните проблеми и конфликти са съществували винаги. Но нашите прабаби и прадеядовци много добре са знаели как да създадат семейства,

без всякакви психологически книги и психоаналитици. Те просто са били закърмени с цялата тази премъдрост от най-ранни години по примера на своите родители и най-близки родственици. Добре са познавали задълженията на мъжете и жените - както от практическия живот, така и от Свещеното Писание. Които са били неграмотни, са го чували в църквата. И така, спазвайки отредените им от Бога роли: на мъжа и бащата, на жената и майката, те избягвали много от семейните конфликти. Ясни са били целите и задачите на семейния живот; семейството се е възприемало като служение, като отговорност; създавали са го не за удоволствия и задоволяване на собствения си егоизъм, а за да се трудят заедно и да възпитават децата си. Мъжът и жената много добре осъзнавали своите функции: мъжът – глава и кърмител на семейството, който с „пот на лицето си“ изкарва хляба (срв.: Битие 3: 19),

а жената се спасява „чрез раждане на деца“ (1 Тим. 2: 15), и тяхното възпитание. Някога са раждали по много деца, изкарването на прехраната за голямото семейство не е било леко, така че време за конфликти почти не оставало. Родителите възпитавали децата в труд, уважение и почит, а днес са оставени да растат като тревата - от само себе си, и никой не се грижи особено за тяхното възпитание.

Когато мъжете и жените се занимават всеки със своите дела, тогава семействата са стабилни и семейните проблеми се решават. Наистина и времето някога е било друго и като че ли е способствало със своето устройство за създаване на здрави семейства. Но днес - еманципацията, либерализацията са повредили до голяма степен - както мъжете, така и жените. Времената се менят, но духовните закони, завещани ни от Бога,

остават неизменни. Когато човек се съобразява с тях, опитва се да живее по тях, тогава и в семейния живот много конфликти се избягват.

В Евангелието е казано: „дето е съкровището ви, там ще бъде и сърцето ви“ (Мат. 6: 21). Това, което е ценно за нас, т.е. съкровището, ще обичаме и ще се стремим да го пазим. Така в стародавното време семейството е било голяма ценност и хората са го пазили.

Какво разрушава семейството? Нашите страсти – гневът, раздражителността, самолюбието, гордостта, униинето... И както е казано: „Каква полза за човека, ако придобие цял свят, а повреди на душата си? (Мат. 16: 26). Ако вредим на семейството си, ако заради нашето поведение и грехове страдат близките ни, то ние вредим и на нашата душа. А ако с нашите караници, разпри и конфликти разрушаваме най-главното – душата и семейството си, тогава и целият свят с неговите блага не ние е нужен. За това трябва да се сещаме, когато ни се иска да кажем някоя обидна дума на най-близкия ни човек или да дадем воля на гнева си.

На нас, семейните хора на XXI век, разбира се ни е трудно да се справяме в брачния живот. Нашите предци на подсъзнател-

но ниво са усвоявали опита на семейните традиции от предишните поколения. А ние днес трябва да полагаме немалко усилия, за да постигаме съгласие в семейството, без да накърняваме интересите на съпруга или съпругата си.

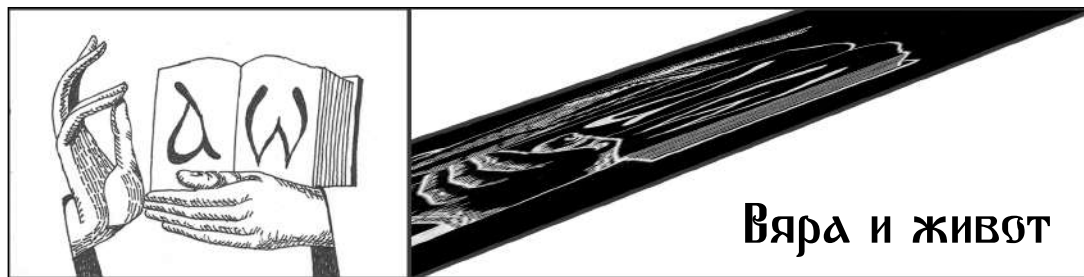
Днес съпрузите трябва да се научат на взаимно разбиране и спокойно, без емоции, да разговарят за проблемите. По всички спорни и нееднозначни въпроси следва да търсят компромис, взаимни отстъпки, така че да се постигне решение, което устройва и двете страни.

Не бива да има страх от обсъждане на проблемите и бягство от тях, защото, когато не се обърне внимание навреме, те се задълбочават. Колкото повече съпрузите разговарят помежду си и общуват, толкова по-понятни стават един за друг и по-леко се постига единомислието.

„А сега и вие отхвърлете от себе си всичко: гняв, ярост, злоба, злоречие, сквернословие от устата си... А над всичко това облечете се в любовта, която е свързка на съвършенството“

(Кол. 3: 8, 14)

Превод от руски език: Валя Марчелова

Вяра и живот

ГРЕХЪТ ЗАПОЧВА ОТ ПОМИСЪЛА

ПРОТОСИНГЕЛ КЛИМЕНТ (ПАУНЕСКУ)

Грехът започва от помисъла, затова трябва внимателно да следим, за какво мислим! А да започнем борбата с помислите не можем, ако не си изясним в как-

во душевно състояние се намираме, понеже помислите произтичат от неопределеността в живота. Какво искам? Накъде ме води моят път? Трябва истински да вярваме, че единстве-

ния път е спасението, тоест придобиването на вечния живот. Освен това имаме нужда и от духовен отец, който да ни помага да разберем кои помисли ни изкушават най-често. Помислите, които ни погубват, са свързани с онези страсти, които имат власт над нас. Трябва да ги отхвърляме, но универсална рецепта за това няма. Всеки се учи да опитомява своите стремежи и помисли по свой си начин. Затова е важно постоянно да се съветваме с духовния отец и да го слушаме.

Обаче, необходимо е да отиваме при духовния отец не като при психолог, стремежи се трескаво да намерим рационални решения, а като при нашия ходатай пред Бога, с открито сърце. А сърцето се отваря с молитва. Нека бъдем уверени в силата на молитвата!

Във връзка с това, искам да дам на вярващите един съвет: не си избирайте духовен отец по препоръка или защото е известен. Отидете на Божествена литургия в един храм, после в друг, в трети, и търсете, докато не усетите общност със служещия свещеник, докато не забележите, че със своята проповед той отговаря на ваши проблеми, въпреки че не сте го питали за нищо. Върху него и спрете избора си, защото само при този свещеник ще можете да се изповядате истински.

Изцелението започва от генерална изповед, стигаща до най-дълбоко скритото в нас зло. Свещеникът не е прокурор, за да те разпитва, не е и съдия, за да те наказва, той е посредник. Той е онзи, чрез когото ти наистина говориш с Бога. Той е свидетел и носител на духовната помощ.

Както казва отец Рафаил (Нойка): „ по време на изповед свещеникът трябва да се вслушва в онова, което му говори Духът, а

не да съди според Правилата на Църквата. И ако Духът ти казва - причасти го, дори и те да не позволяват, причасти го. Ако нищо не чуваш от Духа, нищо не казвай и покани вярващия да дойде отново. Когато слушаш Бога, не грешиш, и съвестта ти е спокойна“.

Борбата ни не е само с помислите, които са свързани с греховете, но и с помисли, които произтичат от всекидневните житейски грижи, а също така и от страха. Страхът също започва от ума. Случвало ми се да се озова в такива обстоятелства. Веднъж, карах колата към Питещ и след няколко дена, прекарани почти без сън, се почувствах съвсем разбит. Изведнъж усетих, че се задушavam, и понеже имам проблеми със сърцето, веднага ме обзе

паника. „Сега ще умра“ - мислех си аз. Уплаших се, че ще катастрофирам, затова свих встрани от пътя и започнах да се моля, но не да остана жив, а с желанието, ако ще умирам, това да стане по християнски, понеже нали е казано: „в каквото те

застигне смъртта, в това и ще бъдеш съден“.

Затворих си очите и така се молих. След около пет минути се почувствах по-добре, а след десет - нямаше и следа от неразположението. И разбрах в какво се състои нашето лекарство: да се смиряваме с това, че може да ни се случи всичко, но да не се отчайваме, понеже всичко е от Бога, и на Него трябва да се молим.

В голяма част от случаите, хората не успяват да преминат през тежките изпитания, понеже не могат да приемат онова, което се случва с тях. Съвременният човек, например, не приема смъртта. Той има любов към себе си, която не се съобразява с трансцендентността, тоест с онази реалност, че ние сме не само тяло, но и душа, и че тази душа е безсмъртна.

Трябва да приемаме всичко, което ни се случва и да не роптаем срещу Бога, тогава ще бъдем по-близо до Него. Но хората днес трудно го разбират. И дори да не обвиняват конкретно Бога, прехвърлят вината върху другите. Например, в семейния живот, когато се появят трудности или нещо не върви както трябва, виновен е само другият. А в духовния живот ние чакаме само от свещениците, от църковната йерархия и от Христос, чакаме те всичко да решат вместо нас, а ние оставаме пасивни.

Нашето бягство от страдания и отговорност, желанието да водим комфортен и безгрижен живот, произтичат от любовта ни към себе си, която ни прави отворени за лоши помисли. Те ни измъчват, лишават от спокойствие, а вълнението причинява телесна болест и душевна смърт.

Ако искаме да победим в борбата с черните помисли и да придобием мир, трябва да приемаме и онова зло, което ни

се случва заради нашите грехове, да не се стремим на всяка цена да сме прави, да обичаме ближния истински, а не само на думи, и да се стараем поне да приглушим в нас самолюбието, ако не можем съвсем да се откажем от него.

Колкото повече се радваме, толкова по-здрави сме физически и психически. Радостта също придобиваме в молитва, само че заедно с молитвата, ръка за ръка трябва да върви благият помисъл или да следва молитвата. Например, събуждаш се сутрин и си мислиш: „Аз съм жив и здрав!“ Това е повод за радост, не можем да не благодарим на Бога за това. Ето как благият помисъл се превръща в молитва. Или осъзнаваш колко е важно, че скъпи за сърцето ти хора сега са с теб: родителите, съпругът, децата

– и благодариш за това. Или си помисли за това, колко е хубаво, че можеш да сложиш на масата насъщния хляб, и благодари на Бога! Или погледни през прозореца и се възрадвай на слънчевия ден, на цъфналото дърво, или на пресния сняг - та нали всичко това е дадено от Бога, за да те радва!

Мислейки за доброто и хубавото, което имаме и което ни заобикаля, ние правим място на радостта и прогонваме лошите мисли. А ако подхранваме радостта с молитва, можем да бъдем истински щастливи. Радостта е здраве за душата. Ето в какво се състои смисълът на думите на Спасителя: „Радвайте се!“ – а също така: „Мир вам!“! Радостта носи мир. Те са най-важните за нашия живот тук и за живота ни там, за нашето спасение

С мисъл можем да променим реалността, но трябва да внимаваме, защото можем да действаме, както в позитивна, така и в негативна посока. В последно време, най-често мислите

ни идват от лукавия. Сега на негово разположение има такива софистични средства като телевизия и интернет. Когато часове наред хората гледат телевизия или най-различни неща в интернет, човешкият мозък преработва чужди мисли - мисли, които се внасят отвън и вече не ражда свои.

Чрез такива комуникационни средства се предават подсъзнателни съобщения, които увреждат разсъдителността ни. Затова отец Клеопа казваше: „Онзи, който гледа телевизия, не причастявам три години“. Това не беше наказание, това беше начин да очисти ума си човека, който желае да възраства.

Дори децата, които гледат само анимационни филмчета, се увреждат, защото умът им се формира по определен начин. Има

научни изследвания, които потвърждават тези истини. Желателно е малки деца да не гледат телевизия до възрастта, в която сами ще могат да различават кое е добро и кое е лошо, и да не започват да работят с компютър до 15-16 годишни.

Разбира се, и телевизорът и компютърът могат да бъдат полезни, но трябва да се придобие определена зрялост и да не се злоупотребява с тях. В последно време много се ползват социалните мрежи, фейсбук. Хората казват, че се социализират там. Да, социализират се с целия свят, а със своите близки, със семейството, със съпруга, с децата, с родителите, с реалните приятели забравят да общуват. А биха получили много повече полза, ако бяха разговаряли с тях.

Няма по-голяма радост от това, да общуваш с приятелите и семейството си лице в лице. Живото общуване дарява емоции и радост, събужда толкова много източници на радостта, за която говорих. През периода между двете Световни войни, имаше по 4-5 деца в семейства по градовете, и по 10-11, та и до 20 деца по селата; ето къде имаше социализация!

За да имаме благи мисли, трябва да премахнем от живота си източниците на омраза и зло. Иначе борбата става твърде тежка, а рискът да я загубим – много голям. Отец Думитру Стенилоае казваше: „Не се опитвай да промениш света, промени себе си и една частичка от света ще стане по-добра, а от това ще получи полза цялото човечество“.

Същото е и с помислите. Благата мисъл способства за това, целият свят да стане по-добър, а лошата прави света по-лош.

Ние сме обкръжени от невидимия свят, от света на духове - лоши и добри. Лошият дух пристъпва към човек с лош помисъл, и като го приеме, това злото наистина се осъществява. По този начин, с мисълта ние приличаме злото към себе си. Нека отхвърляме всеки лош помисъл от себе си с такова разсъждение: „Нищо лошо няма да ми се случи, Бог се грижи за мен, аз съм сигурен в това“. А ако, все пак нещо ми се случи, ще

съм сигурен, че с това Бог ми дава знак, че съм съгрешил.

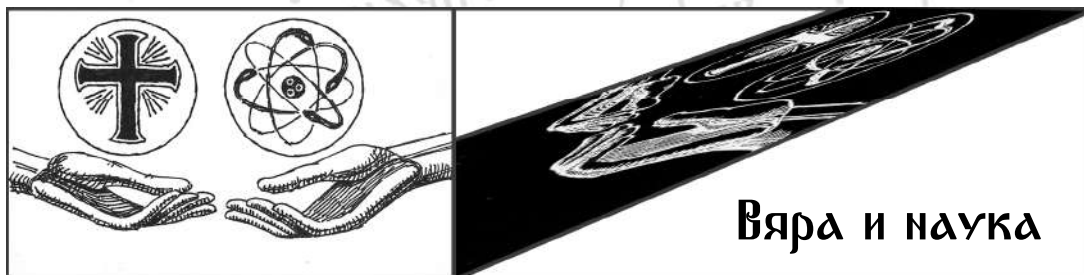
Най-добрата защита за нас е молитвата. Когато започваме деня, нека направим поклон и помолим Бога, светиите и Ангела-пазител да се грижат за нас, и така ще прогоним всеки страх. Ако сме поверили живота си на Господа, от какво да се страхуваме? Лично аз съм абсолютно сигурен, че с човек, който се моли сутрин, няма да се случи нищо лошо.

Имах силно набожна баба, която много ме обичаше. Не се отделяше от храма и винаги ми даваше примери от житията на светците, от Свещеното Писание и от проповедите на свещениците.

До тридесетгодишна възраст бях атеист. Една вечер – през септември 1990г, се случи разговор между мен и баба ми, след който се замислих: защо тази жена така сияе, тя е толкова бедна и обикновена, и в живота си не е виждала особени радости? Какво намира в църквата и защо ѝ е толкова благодарна? Казаното от нея ме накара да се замисля. Та тя е много по-щастлива от мен. Тя няма никакви страхове. Вярата изпълва живота ѝ с радост. На следващия ден - беше неделя, и аз отидох на църква, в манастира Куртя-де Арджеш, при мощите на света Филотея. Изкарах цялата служба, не разбирайки нищо. Обаче, след тази неделя, повече никога не пропусках Божествена литургия. Нещо, може би разговора ми със старицата, или мислите, които тя пробуди в мен, ме подтикваше да отивам в храма отново и отново, и да се придвижвам напред по пътя на вярата.

Моят път към Бога започна от въпроса: какво прави баба ми щастлива? Бог чу моята мисъл като молитва и ми отговори. Явно имаше значение и това, че баба ми се е молила за мен. Така аз от опит се уверих, че една мисъл може да промени реалността: мен - човека атеист, тя направи вярващ.

Превод от руски език: Вера Рачева

Вяра и наука

ИЗКУСТВЕНИЯТ СРЕЩУ ПРИРОДНИЯ ИНТЕЛЕКТ

РАЗГОВОР СЪС СВЕЩЕНИК ДМИТРИЙ ТРИБУШНИЙ

Темата за Църквата и изкуствения интелект с всеки изминал ден става все по-актуална. Новите технологии здраво се внедряват в живота на съвременните хора. Но може ли да се говори, че те носят изключителна полза за християнина, а не вреда?

— Отец Дмитрий, какво точно означава изкуствен интелект от християнска гледна точка? Как да разбираме това понятие правилно?

— От християнска гледна точка изкуственият интелект (ИИ) се явява предизвикателство за християнството. Самото понятие "изкуствен" е свързано в нашия език не само с изкуствеността, изкуството и творчеството, но и с нещо противоположно на естественото, природното. Тоест на това, което е замислено и създадено от Самия Творец. Изкуствен означава не само изкусно създаден, но и изкушаващ. В този смисъл ИИ се явява изкушение!

— Можем ли да считаме тази нова област на науката за полезна и даже нужна за християнина? Ако - да, то в какво именно?

— С помощта на ИИ ние няма да можем по-добре да се молим или постим. ИИ

няма да ни помогне да придобием Светия Дух. Напротив, потъването в цифровия свят пречи на духовния живот.

Времето ще покаже дали ИИ ще ни помогне в изследванията, посветени на християнската традиция (патрологията, библистиката, църковната история)... Но няма ли да ни излъже? Могат ли да се контролират процесите на неговата дейност? Достоверни ли са неговите изводи? Във всеки случай, даже ако научното участие на християнина в подобни изследвания донесе някакви плодове, не е ли твърде висока цената да загубим нещо по-важно за душата?

А може ли да се каже, че при злоупотреба изкуственият интелект ще донесе вреда? Например, когато машината прави всичко вместо човека, а той от своя страна започне изцяло да използва тази възможност. Това ще доведе и до мързел, и до духовна деградация.

Умственият и физическият труд са неразривно свързани помежду си. Човекът е трудолюбиво същество. Развитието на ИИ води до мутации в човека. Той губи това, което го прави човек. При това става

дори ненужен. ИИ изостря въпроса за проблема със заетостта и трудоустойството, за пренаселеността на планетата, за нужните и ненужните хора. Очевидно всичко това има антихристиянски характер.

— А може ли ИИ да влияе на съзнанието на човека? Как да се избегне това?

— Често си спомням следната притча:

Цзъ-Гун се връщал вкъщи от пътешествие в Чу заедно с учениците си. По пътя видял старец, който окопавал и поливал градината си, вадейки вода от кладенеца с глинена делва. Старецът се трудел неуморно, полагаал много сили, а работата му вървяла бавно.

Цзъ-Гун го съжалил и му рекъл следното:

— Нима не знаеш, че има поливна система? Това е толкова едно чудесно устройство, което за един ден може да полеестотици лехи! С него няма нужда да полагаш много усилия, а

работата върви бързо. Не е ли по-добре да се снабдиш с такава машина?

Старецът се начумерил и казал с насмешка:

— Моят учител ми казваше така: "Този, който работи с машина, сам прави всичко, като машина. На този, който всичко прави като машина, сърцето му също става машина. А когато сърцето става като машина, изчезват целомъдрието и чистотата. Ако няма целомъдрие и чистота, няма да има и твърдост на духа. (Откъс от главата "Небе и Земя" на Чжуан-цзъ (ок. 369-286 г. преди н.е.) Превод В.В. Малявин)

Парадокс е, но в диалога на машината с човека не само машината се е уподобила на човека, но и човекът се е уподобил на ма-

шина. Два пъти по-тъжно е, че това е и засегнало църковния живот.

Нашите християни също са емигрирали в цифровия свят. Оттук са налице признаци на машинизация на мисленето на съвременния енорияш. Често той мисли като машина – със скорост, с комфорт. Жадува бързи резултати в духовния живот. Заради удобството, уюта е нужно да се снемат аскетичните подвизи: Петров пост, пост преди причастие, посещението на вечерните богослужения...

В новата протестантизирана версия Православието трябва да бъде радостно и комфортно. Машините са призвани да създават комфорт. Църквата също бива превръщана в машина за комфорт.

— Неотдавна чух такава фраза, че ИИ е способен даже да лиши човека от свобода. Как се отнасяте към тази мисъл?

— А нима е свободен човек,

който е изменил на своята природа и запазва едно противоестествено състояние? Свободен ли е този, който е отлъчен от живия живот, отказал се е от божествения дар да мисли и да се труди, макар и с пот, кръв и сълзи?

Освен това, ИИ е идеална система за контрол над личния живот на човека, от здравето до разпределението на финансите, което не скриват апостолите на „чудния нов свят“ Клаус Шваб и израелският професор по военна история Ювал Ноа Харари, който открито проповядва антихристиянски идеи.

— Има ли риск ИИ в определена степен да стане преграда за нормалните човешки отношения?

— Защо има ли? Той вече е преграда.

Ще посоча само някои последствия от цифровизацията на общуването, изведени от известния православен богослов Жан-Клод Ларше: хиперкомуникацията, която е псевдоизбяване от самотата, качествено обедняване на междуличностното общуване, новият индивидуализъм, всеобщият аутизъм, безотговорността в отношенията: клеветата и лицемерие. И това са само част от последствията от отказа за реално общуване. Тъжно е да виждаме миряни, които даже в очакване на богослужението, си гледат в телефоните, игнорирайки непосредствения разговор с живия съмишленик.

— Но все пак съвременният начин на живот е невъзможен без техническия прогрес. Отец Дмитрий, как правилно да се отнасяме към такава новост, като изкуствения интелект?

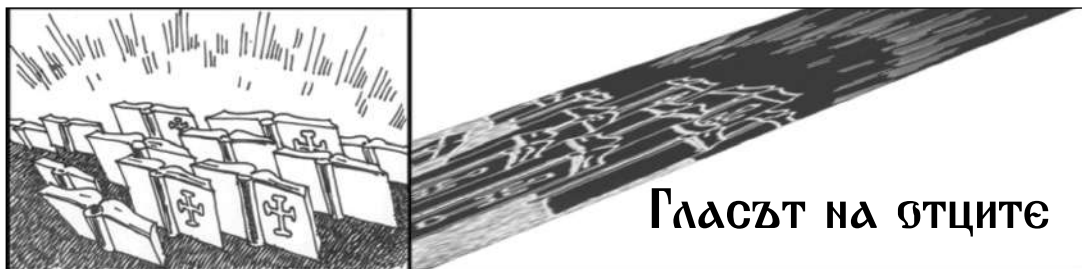
— По възможност да страним! Да обърнем внимание на това, колко време отделяме на цифровите технологии. Нужна е смелост, за да признаем навреме своята зависимост. Пътят на изцелението на алко-

холика или наркозависимия започва с признаването на своето заболяване.

Да живеем така, че ние да използваме технологиите, а не технологиите - нас. По-малко да бъдем във виртуалния свят, а повече в реалния. Да гледаме небето, да ходим по тревата, да не четем електронни книги вместо печатни. Да не извършваме молитвеното си правило, четейки от телефона. Да общуваме в кафенето, а не чрез социалните мрежи. Да не привличаме към себе си внимание чрез регулярно публикуване на снимки в социалните мрежи и с празнословни постове. Да имаме живи книжни пари вместо електронни. Да не се цифровизираме.

На четвъртата промишлена революция християнинът трябва да противопостави духовната християнска контрареволуция.

Превод от руски език: Йоанна Калешева

Гласът на отците

ДУШАТА И ОБЛЕКЛОТО НА СЛОВОТО

АРХИМАНДРИТ КЛЕОПА (ИЛИЕ)

Най-дълбокият глас, който излиза от сърцето ни, е съвестта, която е Божият глас у човека, който ни призовава към добро и предотвратява лошото, тя е като душата на словото.

Душата на словото е словото, което идва отвътре, понеже това слово е било вложено от Бог в сърцето и то е това, чрез което го-

ворим; понеже невината ние общуваме на глас. То се нарича „душа на словото“, както говори и Йоан Дамаскин. То е вложено от Бог в сърцето на човека при неговото сътворение и ние го изричаме тайно, а не на глас.

Думите, които използваме на глас, те са облеклото на това слово, което излиза от

сърцето. Словото, което бива произнесено на глас, ни прави говорещи, а това, което е в сърцето, е тайно. Когато четеш книга, нали го правиш мислено, без да движиш езика си? Това е душата на словото – онова слово, което е тайно разположено в сърцето и е било заложено там от Бог и чрез което ние разговаряме с Бог тайно: по време на молитва, но и през другото време също. Чрез него премисляме проблемите си и то действа заедно със съвестта и се явява Божият глас у човека.

Ако съм съгрешил, то ме разобличава. Ако съм извършил добро - ми носи радост. То е вложено от Бог и се намира вътре в нас. То е тайнствено слово, което действа заедно със съвестта, когато никой друг не ни изобличава. Аз съгреших и никой не ме разобличава, а то го прави!

Съвестта е праведен съдия. Свети Йоан Златоуст казва: „Нея не можеш да я съблазниш нито с пари, нито с ласкателства“.

Степента, до която сме успели да удолветворим съвестта си, така че тя да не ни изобличава в грях, е същата степен, в която се чувстваме по-леки и по-близки до Бог. Защото, когато нещо се появява, то съвестта веднага започва да говори и на нас ни става тежко.

Св. Доротей казва, че съвестта действа в три аспекта – в аспекта на материята, на Бог и към самите нас.

Как действа по отношение на материята? Когато аз ти подавам дреха за помен на душата, те съветвам да я пазиш и да не я износваш напразно. Да я носиш, но и да се грижиш за нея. И тогава когато видиш, че си я скъсал много бързо, съвестта те изобличава: „Ех, не направих това, което ме посъветвах!“.

По същия начин в аспекта на материал-

ното, ти започваш да харчиш твърде много пари за храна, напитки, а има хора, които нямат нищо за ядене!. Чистата съвест по отношение на материята винаги те държи близо до Бога.

По отношение на Бог съвестта винаги е обременена или облекчена, в зависимост от това, дали се кая и плача, когато се кая.

По отношение на себе си съвестта ме изобличава, когато извърша грях, без значение дали съм го извършил с мисъл, дума или с дело.

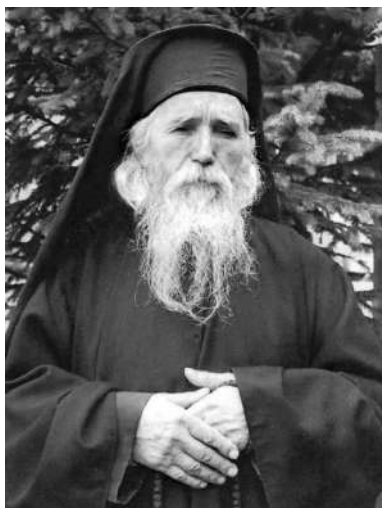
Съвестта е праведен съдия. Божественият Йоан Златоуст казва: „Бог не е поставил съдия извън теб, за да не можеш да го съблазниш с пари и да те признае за невиновен. Този съдия всъщност се намира вътре в нас и него не можем да го съблазним по никакъв начин“.

Виж какво казва св. Дионисий Ареопагит: „Познанието на чистата мисъл е радост на радостите, а познаването на опетнената мисъл е мъчение на мъченията“. Затова и целият свят може да ми казва, че съм свят, много добър, но ако съвестта каже: „Пази се, защото си грешен, ленив и носиш множество грехове!“ – то тогава никой не може да успокои тази съвест.

Ако целият свят ме хвали, а съвестта ми ме осъжда и казва, че съм виновен, то аз тогава ще се терзая вътрешно. Това знание вътре в мен се явява мъчение на мъченията, защото вътре в мен е Божието знание, което няма да ме пощади, а ще отсъди справедливо и ще покаже всичките ми слабости.

Когато съвестта те изобличава, можеш да я успокоиш като отидеш на изповед и ще ти стане по-леко.

А когато съвестта ми е неопетнена, то дори целият свят да ме ругае и да говори

най-лошите неща за мен, това няма да ме притеснява, защото се чувствам добре, щом Бог не ме осъжда през съвестта ми. Ако съвестта ми не ме осъжда за извършването на грях и Бог не ме осъжда чрез съвестта ми, то душата ми се радва! За това и говори Евангелието: „Блажени сте, когато ви похулят и изгонят, и кажат против вас лъжовно каква и да е лоша дума заради Мене“ (Матей 5:11). Защо са блажени? Заради истината. Бог не само казва да не скърбим, а заповядва: „Радвайте се и се веселете, защото голяма е наградата ви на небесата“ (Матей 5:12).

Ако съвестта ти е безупречна, то тя няма да те притеснява, но ако е опетнена, те изобличава и ти можеш да я успокоиш. Иди и се изповядай на свещеника, той ще развърже греховете ти и ще ти стане по-леко. А след това ще внимаваш да не извършваш отново тези грехове и ще успееш да се помириш със съвестта си. А когато се помириш със съвестта си, то ти си се помирил и с Бог, и в душата ти ще цари мир и покой.

Превод от руски език: Теодора Витвитска

Култура и изкуство

МОЛИТВАТА ЗА ДРУГИЯ

ВАЛЕРИЙ АНДОНОВ

И молете се един за други...голяма сила има усърдната молитва на праведника.“ (Из съборното послание на св.ап.Яков 5:16)

От година време насам двамата корабкрушенци пребиваваха на малкия остров. Той ги прие в милостивата си пазва и ги запази живи, докато останалите им другари от екипажа на търговския кораб загинаха от яростта на бурното море и кръвожадността на хищните акули. Неколцина от доплувалите до брега се разбиха в стръмните скали на бесния белопенест прибой и само двамината бяха отнесени от вълните на тесния пясъчен плаж в лоното на сърповидния залив.

Когато дойдоха на себе си и се огледаха, откриха че това късче земя, загубено сред необятния син космос на Тихия океан, е същинска бисерна мида – такава, каквато се намира между стотици. Имаше ручей с прясна вода, което да засити жаждата им, плодни дръвчета за храна, а и пасажии от риба в плитките води между камъните. Та дори и ята птици, които прелитаха и гнездяха по скалите в западната част на острова. Истински малък рай за несретните корабкрушенци, милостиво предоставен за тях от неведомото Провидение.

След като се запознаха с новата си об-

становка, двамата мъже се заеха да устроят своя бит. Изградиха си колиба, направиха си сал и въдици за риболов от подръчни средства. Заживяха своя нелишен от основно потребление живот с надеждата за скорошно избавление от някой преминаващ плавателен съд. Но дните се превърнаха в седмици, те от своя страна в месеци и нищо подобно не се случваше за двамата нови рибинзоновци.

От самото начало се наблюдаваше коренно различното им отношение към еднаквата им по същество съдба. Единият приемаше тази даденост безропотно и бодро, трудеше се и принасяше молитви за благодарност по три пъти на ден с поглед към небето, не преставайки да славослови Създателя и Промислителя Бога за великата Му милост да бъдат спасени и съхранени на това благодатно място, където има всичко необходимо за живот.

Другият, точно обротно, ходеше мрачен и неутешим и ако дигнеше поглед нагоре, то бе само за да изрече горестни слова на обвинение и неудовлетворение от жалката си участ да бъде захвърлен на това проклето парче земя - тъй безкрайно далече от родина, дом, семейство и хубав предишен живот.

С течение на времето ставаше все по-навърсен и избухлив, дори непредвидим в постъпките си. Особено го дразнеше смиреното поведение на събрата му по нещастие и най-вече молитвеността му. С ехидна ирония го питаше къде е неговият Бог и защо ли си губи напразно времето за нещо, което е толкова безсмислено, както и цялото им съществуване.

Първият избягваше спорове, държеше се както винаги дружелюбно и спокойно, като се стараеше да успокои и ободри другаря си, доколкото можеше да успее. До

един ден, когато другият изненадващо заяви, че не може да понеса повече присъствието му и дори да го гледа как коленичи и се моли. Смятал, че е най-добре да живеят в различни места на тази земя и предложи да си разделят острова на две половини. Виждайки категоричното намерение на бившия си колега моряк и настоящ принудителен съжител, за първия не оставаше нищо друго, освен тъжно и с горчива усмивка да се съгласи.

Оттогава настъпи нов, нелеп по своята същност период в живота на доскорошните другари, в който всеки пребиваваше в своята половина на острова и се ползваше от благата отвъд невидимата черта на разделение между тях, за която се бяха споразумели. От всичко онова, което Бог бе наспорил за общо ползване, сега всеки береше плодове от „своите“ дървета и ловеше риба от „своята“ страна на залива. Същото се отнасяше дори и за яйцата, и месото от птиците по скалите. Но не съвсем...

Онзи, който бе пожелал разделението, скрупулозно надзираше своята част, но понякога тайничко, скришом нарушаваше територията на съседа си, за да се възползва от нещо. Отсреща понякога го забелязваха, но никога не му правеха забележка. По подобен начин бе и с общуването. Единият се стараеше да не дразни съседа си и да не му се натрапва с каквото и да е. Другият, ако бе в настроение, идваше на „границата“ и викаше другаря си за разговор.

Времето си вървеше, сезоните се сменяха. След връхлетелия тропически тайфун дърветата се пооголиха, рибата и птиците оредяха. Храната стана оскъдна. Тогава единият моряк забеляза драстичната промяна в настроението на съжителя си. Другият все се оплакваше от малкото плодове по дърве-

тата в своята част и твърдеше, че съседът му има повече в неговата половина – така било и с другата храна. Целият му живот си е бил такъв, той вечно бил оцетен от съдбата, човек без късмет. И дори тук – същата работа, все си е губещ. И сърдито отказваше всякакви подаръци от плодове, които от състрадание му се предлагаха. Не спестяваше и саркастичните си коментари по адрес на човека отсреща, който, както изглеждаше, сега се молеше все по-често и с все по-голямо усърдие.

Полека – лека започна промяна в двете половини на острова. В неговата част дърветата раждаха все повече плодове, рибите и птиците се умножаваха. Обратно, в другата половина се чувстваше оскъдица. И това даваше пореден повод на доскокорошния недоволенник и роптач да се надсмива на съседа си за напразно прахосаното в молитви време, от които, явно няма никаква полза.

Започнаха втората си година самотно съществуване. Тогава настъпи поредната промяна у човека, на когото масата винаги бе пълна с всякаква храна. Това вече не му носеше удовлетворение, не го радваше. Изгуби веселото си настроение, ходеше тъжен и умислен и избягваше разговори. Започна да прекарва все повече време на високия хълм, извисяващ се над острова и седнал, унило се вираше с часове в безкрайната игра на прииждащите вълни, които безстрастно и равнодушно се разбиваха в брега и се оттегляха назад.

В синята мараня на хоризонта се наблюдаваше същата празнота, както и в първия ден, когато доплуваха до тук. Ни помен от какъвто и да е плавателен съд с хора в него. Подтискащо, мрачно и еднообразно до смърт.

И един ден, внезапно дойде в колибата на бившия си другар – моряк, с когото бяха плавали заедно и горестно заплака. Не издържал вече, не му се живеело повече, иде-ло му да сложи край на живота си. По всичко личало, че тук ще си изгният, забравени от всеки и от всичко и този омразен остров ще бъде тяхната гробница. Да бяха се удавили по-добре, отколкото с години да вегетират като несретни заточеници. И ден повече не иска да стои тук. Ще вземе да влезе в морето и да плува, докато се удави или да се хвърли от високото върху острите камънци във водата.

Тази нощ двамата самотници прекараха заедно край запаления огън, както в първия месец от престоя си. Единият полага-ше истински грижи да успокои и ободри другия с весели случки от живота, разкази, анекдоти, и по всякакъв възможен начин. И когато на сутринта гостът му си тръгна явно поуспокоен, въздъхна с облекчение и горещо

благодари с взор към небето. От този ден молитвите му станаха почти денонощни по продължителност, с утроена сила.

Не след дълго двамата изтерзани корабкрушенци стояха на високия хълм, крещяха, размахваха ръце и се прегръщаха. Бяха забелязани от рибарска гемия – джонка с вдигнато изрисувано платно, която се насочи право към острова. Индонезийските риболовци с удивление гледаха дългобрадите, почти голи мъже и след краткото запознанство се оттеглиха да се посъветват. После капитанът им, с голяма доза смущение им заяви, че за съжаление не е в състояние да прибере и двамата. В гемията имало място най-много за един от тях и трябвало да се разберат кой да отплава, и кой да остане за неопределено време на острова.

Скоро щял да почне сезонът на тайфуните и не можело да рискуват да се върнат. Но обещават да го направят през следващите месеци.

Спасителите очакваха спорове, караници, хвърляне на жребий и какво ли още не, но нищо подобно не последва.

-Аз ще остана – тихо, но твърдо изрече единият от тях. Капитанът го погледна – определено този изглеждаше физически по-зле от другия – слаб като скелет, чак кльощав, ребрата му изпъкваха от гръдния кош. Другият бе по-загладен, като човек, който се е хранил по-добре.

-Сигурен ли си? – попита след кратко мълчание капитанът. – Ти ми изглеждаш взел – дал и няма да оцелееш.

-Не се безпокой за мен! – каза първият. – Ще чакам, колкото е нужно и ще оцелея. Другарят ми има по-голяма нужда да бъде спасен.

И с бавна, леко олюляваща се крачка се изгуби между палмите, като остави другия, онемял от щастие и радост, да прекрачи през борда на джонката.

След още година време, по промисъл, бившите корабкрушеници се срещнаха в един пристанищен град. Радостта беше взаимна. След обичайните ръкостискания, прегръдки и потупвания по рамената двамата мъже седнаха на маса в центъра на града, за да си поприказват и отпразнуват неочакваната среща. Единият не беше така многословен като другия, който, прибрал се по-рано от първия, не спираше да се хвали колко чудесно се чувства след заточението си на трижпроклетия остров - „да потъне в океана, дано!“ – и сега е щастлив със семейството си, с новата си работа, от която печели добре и изобщо с всичко, което се е

наредило от добро към по-добро.

Другият го слушаше замислен, с обичайната си дружелюбна усмивка, която странно контрастираше на прорязаното му от дълбоки бръчки на страдания и лишения лице, но все така придаваше на очите му одухотвореност, пълни с топлина и лека тъга. Отпиваше едва - едва от чашата си, докато сътрапезникът му поръчваше едно след друго и видимо се развеселяваше, канеше го непрекъснато да яде и пие – той щял да плати! Първоначалната, макар и прикрита, но все пак забелязваща се гузност, съчетана с известно неудобство и нервност, което се стараеше да прикрие с прекалено веселие, постепенно взе да отстъпва с всяка изпита чаша. По някое време той се отпусна и изкара наяве някогашния си сарказъм:

-А ти какво, още ли си такъв вярващ и все се молиш?

-Да. Както преди, така и сега, всеки ден.

-Ей това не мога да го разбера –

удари се по коляното другия. – Да се молиш на някого, от когото нищо хубаво не получаваш, напротив, все си по – зле и въобще... Умът ми не го побира. Все да се молиш и да си благодарен – ама за какво? Запращат те на онова загубено парче земя на сред нищото, далеч от всичко, що ти е скъпо, живееш като дивак и едва оцеляваш, а ти – „благодаря ти, Боже!“. Само си спомни колко победен беше твоят участък от земя, който ти бе отреден, как едва не пукна от глад, а ти – на колене и с молитви, за тоя, дето духа! Аз и без твоите с часове поклони и метани си я карах по-сито. Да не говорим, че и без твоето Провидение се прибрах първи и се спасих, е, вярно, длъжник съм ти и ще ти се отплатя, задето прояви човещина – само кажи с какво и ще го направя, благодарен

съм ти...

-Не на мен благодари – кротко го прекъсна другарят му. – Там трябва да благодариш – посочи голямото каменно здание с позлатен кръст над купола.

Замълча за кратко и с някакво колебание продължи:

-Виж, нямах намерение да ти го казвам, но за да разбереш, че молитвата не е празна работа, както смяташ и както много пъти си ми го повтарял, ще ти открия нещо. Най-напред, спомни си за нашите братя – моряци от екипажа, които нямаха щастието да се доберат до брега, а загинаха от яростта на вълните или станаха храна за акулите. Само ние двамата бяхме пощадени и останахме живи – и то къде, на тоя благословен с всичко нужно за оцеляване остров. Нали знаеш, че в Тихия океан има стотици отрови и островчета, много от тях голи, безводни, без растения и нищо за храна. А Господ не само се смили да не се уда-

вим, но и ни настани на това злачно място с плодове, риба, птици и вода. Кога повече, кога по-малко, но оцелявахме. Този остров не беше наша собственост, но когато ти настоя да си го разделим, в името на мира се съгласих, макар че ми бе малко тъжно. Както и да е!.. И когато те видях да униваш и да си печален, че храната е намаляла, аз започнах да се моля Господ да наспори твоята половина с изобилна реколта, пък за мене – е, и с малко можех да се задоволя. И през цялото време все за това се молах, ти да си доволен. Ако братът ми е нещастен, как мога аз да съм щастлив? Но когато взе да говориш за самоубийство, тогава вече наистина се ужасих и не можех ни да ям, ни

да пия или спя от мисълта, че ще повредиш на душата си, защото само Онзи, Който ти е дал живот, само Той може да ти го отнеме и ти ще се самоосъдиш навеки.

И започнах да се моля от цялото си сърце и душа Създателят ни да се смили и да ни изпрати помощ по-скоро (преди се молах – когато е волята Му, тогава). И бях извън себе си от радост, когато дойде оная гемия – не за моето спасение, а за твоето. И когато разбрах, че трябва да се направи избор, не се поколебах и за миг. Господ ме спаси от океана, ще ме спаси и тук, уверен бях. Ще чакам толкова, колкото е нужно, но моя брат да

стигне жив до дома и семейството си. И Той, вечна слава на името Му, и сега не ме забрави и ми изпрати помощ по-рано, отколкото смятах. Скоро след това мина един малайзийски кораб и ме прибра. И как да не Го славя с молитви и да Му благодаря всеки ден? Защото Бог чува всяка молитва, но молитвата за ДРУГИЯ най-бър-

зо стига до слуха Му и най-скоро се изпълнява. А ти не ми дължиш нищо. Бъди здрав и Бог да ти помага!

И като стана от масата, християнинът остави пари за сметката си и си тръгна. Другият остана още дълго седнал и потънал в мисли пред празната си чаша. Сепна се от въпроса на момчето, което прислужваше, дали иска да си поръча още нещо. Стана, плати и с колеблива походка се запъти към каменната сграда с камбанарията, където видя да влиза човекът, на когото се бе присмивал и който го бе накарал да се замисли за неща, които досега не бе разбирал.

СЪДЪРЖАНИЕ

„УЧЕНИЦИТЕ СЕ ЗАРАДВАХА, КАТО ВИДЯХА ГОСПОДА“	1
ВЛИЗАНЕТО ВЪВ ВЕЧНАТА НАСЛАДА НА БЕЗКРАЙНАТА БОЖИЯ ЛЮБОВ – КРАЙНА ЦЕЛ НА ЧОВЕШКОТО СЪЩЕСТВУВАНЕ	3
ДА ВЗЕМЕМ КЪРПАТА	7
СВЕЩЕНОТО ПРЕДАНИЕ: КРАТЪК ОТГОВОР КЪМ ЕВАНГЕЛИСТИТЕ	9
ЮРОДИВИЯТ АТОНСКИ СТАРЕЦ ИРОДИОН	12
БЕЗ УЧЕНИЧЕСТВО НЕ МОЖЕ ДА ИМА ДУХОВЕН ЖИВОТ	17
БУДИЗЪМ- ГОРДЕЛИВИЯТ СТРЕМЕЖ КЪМ САМООБОЖЕСТВЯВАНЕ	19
ЗА БОЖЕСТВЕНОТО ВЪЗНЕСЕНИЕ	24
ПРИЗВАНИЕТО НА ПАТРИАРХ АВРААМ	28
ЗАД СКОБИТЕ НА ПЕТАТА ЗАПОВЕД	31
ЗА ИЗКУШЕНИЕТО ВЯРАТА	35
ДА СЕ ПРЕВЪРНЕ ВЪВ ВЪНШНА	35
ПРЕКАЛЕНАТА СТРОГОСТ НА СВЕЩЕНИКА	37
СИЛАТА НА МОЛИТВАТА	41
МОНАХИЯ МАКАРИЯ (ДЕСИПРИ),	46
ЧРЕЗ КОЯТО СВЕТИ ЕФРЕМ НОВИ БЛАГОВОЛИ ДА СЕ ОТКРИЕ	46
„МАМО, САМО НЕ ПЛАЧИ“ - ТАЙНАТА НА ДЕТСКАТА СМЪРТ	50
ТРУДНОСТТА НА СЕМЕЙНИЯ ЖИВОТ	52
ГРЕХЪТ ЗАПОЧВА ОТ ПОМИСЪЛА	55
ИЗКУСТВЕНИЯТ СРЕЩУ ПРИРОДНИЯ ИНТЕЛЕКТ	59
ДУШАТА И ОБЛЕКЛОТО НА СЛОВOTO	61
МОЛИТВАТА ЗА ДРУГИЯ	63

Енорийски живот

Православни беседи - петък от 18:00 ч

Неделно училище за деца - неделя от 10:30 ч

Библиотека - петък от 18:00 - 19:00 ч и неделя от 10:30 - 11:00 ч

Поклоннически пътувания по манастирите

Богослужение

Акатист към Света Богородица Всецарица пред чудотворната ѝ икона - сряда от 17:00 ч

Акатист към Свети Георги пред чудотворната му икона - четвъртък от 17:00 ч

Молебен канон към Света Богородица - петък от 18:00 ч

Вечерня - събота от 17:00 ч

Утреня - от 8:00 ч

Св. Литургия - неделя от 9:00 ч и всеки понеделник, четвъртък и петък от 8:30 ч

Св. Литургия се отслужва и на всички по-големи църковни празници

Редакционен екип

Ставрофорен иконом
Дончо Александров

Свещеноиконом
Теодор Стойчев

Иконом
Ясен Шинев

Йоанна Калешева

Весела Митева - Костова

Крикор Андреасян

Диана Янчева

Валя Марчелова

На 22 февруари вечерта – Неделя на всеопрощението, Негово Високопреосвещенство Варненският и

Великопреславски митрополит Йоан възглави вечерната и чина на взаимно опрощение в Митрополитския катедрален храм „Успение Богородично“. В единоцърквие отците и християните от варненските енории се събраха, за да поискат взаимно и да дадат прошка, изпълнявайки древния чин на всеопрощението.

ЕНОРИЙСКИ НОВИНИ

В деня на съборната памет на светите Атанасий и Кирил Александрийски духовници и християни от Варненска и Вели-

копреславска епархия се събраха за празничната света Литургия в храм „Свети Атанасий“. Великият светец събра множество християни, които дойдоха да попросят неговото застъпничество във възкресно-празничното богослужение на храмовия празник. След края на светата Литургия беше отслужен водосвет и се освети риба, която се раздаде на всички присъстващи.

предстоятеля на храма и енорийските свещеници. Последва лития, в която се включиха множеството християни от енорията, понесли в ръцете си икони. **Тазгодишните** традиционни четения, посветени на празника Възкресение Христово, се проведоха в храм „Свети Атанасий“ в няколко последователни недели. Лектори бяха: ставрофорен иконом Дончо Александров: доц. д-р Венцислав Каравълчев, иконом Ясен Шинев и асистент Пламен Николов, а предложените теми бяха: „Смъртта като учител“, „От юдейската Пасха към Христовото Възкресение“ и „Терапевтичното действие на „Лествицата““, „Томина неделя – триумф на вярата и богопознанието“.

На 08 февруари, във втората от подготовителните недели преди началото на Великия пост – Неделя на Блудния син, Негово Високопреосвещенство Варненският и Великопреславски митрополит Йоан възглави светата Литургия в храм „Свети Атанасий“. В съслужение с него бяха председателят на храма и епархийски съветник ставрофорен иконом Дончо Александров и енорийските свещеници - иконом Божидар Янакиев и иконом Ясен Шинев, както и дякон Георги Нейчев.

На 28 март се проведе традиционното енорийско пътуване с поклонение на светини. Маршрутът тази година беше Поморийският манастир „Свети великомъченик Георги Победоносец“ и храмовете в град Созопол. Богомолците имаха възможност да възнесат молитва към св.Йоан Кръстител пред частицата от неговите мощи в храм „Свети свети Кирил и Методий“, както и пред чудотворната икона на Света Богородица Косиница, в която са вградени частици от мощи на света Петка, свети Харалампий, свети Панталеймон и свети Дионисий.

На 1 март, Първа Неделя на Великия пост – Православна, Негово Високопреосвещенство Варненският и Великопреславски митрополит Йоан възглави богослужбата в стария митрополитски храм „Св. Атанасий“, в съслужение с

Дарения за храма:
BIC COD: STSABGSF
IBAN: BG 49STSA93000010451152
„Банка ДСК“ ЕАД клон Варна

Снимка първа корица - Honorary mention: Fotis Kafetsis, Greece; www.greece.orthphoto.net

Посетете интернет страницата ни: www.sv-atanasii-varna.org

Разпространява се бесплатно